

Proef ingediend met het oog op het behalen van de graad van Master in de
Onderwijskunde

**DE BEGELEIDING VAN OUDERS BIJ
THUISONDERWIJS AAN JONGEREN: EEN
KWALITATIEVE ANALYSE GERELATEERD AAN DE
ZELFDETERMINATIETHEORIE**

FARAH RAIS

2019-2020

Promotor: Prof. Dr. Katrien Struyven

Begeleider: Mevr. Esther Gheysens

Psychologie & Educatiewetenschappen

Aantal woorden: 14.601

SAMENVATTING MASTERPROEF

Naam en voornaam: Rais Farah

Rolnr.: 0547795

KLIN

AO

ONKU

AGOG

Titel van de Masterproef:

De begeleiding van ouders bij thuisonderwijs aan jongeren: een kwalitatieve analyse gerelateerd aan de Zelfdeterminatietheorie

Promotor: Prof. Dr. Katrien Struyven

Samenvatting: (300 woorden)

Wereldwijd opteren steeds meer ouders voor thuisonderwijs. Dit fenomeen is in België doorheen de voorbije jaren ook in constante groei. Desondanks is er in de bestaande onderzoeken weinig bekend over de ervaring van Belgische huisonderwijzers en over thuisonderwijzers in het algemeen. Dit

kwalitatief onderzoek tracht een licht te werpen op de ervaring van ouders die thuisonderwijs geven aan hun jongeren.

Voor deze studie werden 13 huisonderwijzers van jongeren tussen 10 en 17 jaar uit heel België bevraagd via semigestructureerde interviews. Dit onderzoek peilde naar motieven om voor thuisonderwijs te kiezen, manieren van aanpak van het thuisonderwijs, mogelijkheden die huisonderwijzers gebruiken voor een krachtige leeromgeving en opvoedingsstrategieën die zij hanteren om tegemoet te komen aan de basisnoden van hun jongeren.

De belangrijkste motieven die huisonderwijzers aangaven voor het kiezen voor thuisonderwijs zijn: een leven met minder stress leiden, beter kunnen inspelen op de noden van hun jongeren, meer aandacht hebben voor hun interesses, meer vrijheid beleven en specifieke waarden kunnen meegeven. Ouders leggen bovendien in het organiseren van het thuisonderwijs vooral de nadruk op het leren op elk moment, zowel formeel als informeel. Daarnaast beschouwen huisonderwijzers (online) hulpbronnen en vrijetijdsbesteding als essentieel voor het stimuleren van de leerprocessen van hun jongeren. Bovendien trachten huisonderwijzers om de basisnoden van hun kinderen te helpen beantwoorden door hen te begeleiden naar meer autonomie, door betrokkenheid te tonen en uiteindelijk door hen te helpen bij het ontwikkelen van competenties.

Op basis van de onderzoeksresultaten werd er vastgesteld dat verdere studies uitgevoerd kunnen worden, onder andere over de kwestie van gezinnen die voor thuisonderwijs hebben gekozen omwille van een ontevredenheid in het traditionele onderwijs door een gebrek aan begeleiding op maat. De ervaring van thuisonderwijsgezinnen kan verder van grote nut zijn bij het uitwerken van het nieuwe begeleidingsdecreet.

DISCLAIMER MASTERPROEF – COVID-19 ACADEMIEJAAR 2019-2020

Deze masterproef is (ten dele) tot stand gekomen in de periode dat het hoger onderwijs onderhevig was aan een lockdown en beschermende maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het COVID-19 virus. Het proces van opmaak, de verzameling van gegevens, de onderzoeksmethode en/of andere wetenschappelijke werkzaamheden die ermee gepaard gaan, zijn niet altijd op gebruikelijke wijze kunnen verlopen. De lezer dient met deze context rekening te houden bij het lezen van deze masterproef, en eventueel ook indien sommige conclusies zouden worden overgenomen.

DANKWOORD

Het opstellen van deze masterproef was voor mij een leerproces vol uitdagingen. Dankzij de voortdurende ondersteuning en begeleiding die ik kreeg, kan ik alsmaar dankbaar zijn voor deze verrijkende ervaring.

Ik wil graag Prof. Dr. Katrien Struyven bedanken voor de begeleiding en feedback. Dankzij haar aanwijzingen kwam ik tot nieuwe inzichten die mij hielpen om verder te werken aan mijn masterproef. Mevrouw Esther Gheysens wil ik ook graag bedanken voor de verschillende tips die ze mij gaf.

Mijn ouders wil ik ook van harte bedanken. Zij hebben er altijd alles voor gedaan om mij op alle levensdomeinen te ondersteunen en hebben mij sinds het begin van mijn hogere studies steeds aangemoedigd. Mijn broer wil ik ook heel graag bedanken.

Verder wil ik graag mijn familie en vriendinnen bedanken voor hun steun, hulp en duwtjes in de rug. Een speciale dank gaat uit naar mijn grootouders en nichten, voor hun lieve woorden en enthousiasme.

Tot slot wens ik alle huisonderwijzers te bedanken voor hun deelname aan dit onderzoek. Het was altijd een plezier om naar hun verhalen te luisteren en dankzij hen heb ik veel bijgeleerd over thuisonderwijs en over allerlei onderwerpen.

INHOUDSTAFEL

DEEL 1: LITERATUUR	1
1. PROBLEEMSTELLING	1
2. LITERATUURSTUDIE	2
2.1 THUISONDERWIJS.....	2
2.1.1 <i>Thuisonderwijs in België en in het Buitenland</i>	2
2.1.2 <i>Thuisonderwijs nader bekeken</i>	4
2.1.2.1 Motieven voor thuisonderwijs	4
2.1.2.2 Aanpak.....	4
2.1.2.3 Thuisonderwijs en leerprestaties	5
2.2 OUDERS IN HUN ROL VAN ONDERWIJZER	5
2.2.1 <i>Inleiding</i>	5
2.2.2 <i>Theorieën omtrent motivatie</i>	6
2.2.3 <i>Het zelfdeterminatiecontinuüm</i>	8
2.2.4 <i>Zelfdeterminatie en de effecten ervan</i>	9
2.2.5 <i>Behoeftesondersteunend opvoeden in een thuisonderwijscontext</i>	10
3. ONDERZOEKSVRAGEN	11
DEEL 2: DATA EN METHODE	12
1. DEELNEMERS	12
2. DATAVERZAMELINGSMETHODE	13
3. MEETINSTRUMENTEN	13
4. ANALYSEPROCEDURE	14
DEEL 3: RESULTATEN	15
PROFIEL VAN DE GEZINNEN	15
1. MOTIEVEN VOOR HET KIEZEN VAN THUISONDERWIJS.....	16
1.1 EEN LEVEN MET MINDER STRESS.....	16
1.2 BETER KUNNEN INSPELEN OP DE NODEN VAN HET KIND	16
1.3 AANDACHT HEBBEN VOOR DE INTERESSES VAN DE TIENER	17
1.4 MEER VRIJHEID	17

1.5	SPECIFIEKE OPVOEDINGSWAARDEN EN KWALITEIT VAN LEVEN	17
2.	HET LEVEN ALS SCHOOL OF SCHOOL AAN HUIS?	18
2.2	HOE OUDERS HET THUISONDERWIJS DEFINIËREN	18
2.3	ORGANISATIE VAN HET TO.....	19
2.1.1	<i>Vorbereiding van leersessies</i>	19
2.1.2	<i>Weekbeschrijving</i>	19
2.1.3	<i>Dagbeschrijving</i>	20
2.1.4	<i>Examenperiodes</i>	20
2.4	MOEILIJKE KANTEN VAN THUISONDERWIJS	21
2.4.1	<i>Een grote beschikbaarheid</i>	21
2.4.1.1	Zoeken naar het juiste moment.....	21
2.4.1.2	Puberteit.....	21
2.4.1.3	Grote beschikbaarheid wanneer ze jonger zijn	21
2.4.1.4	Persoonlijke ontwikkeling van de ouder.....	22
2.4.2	<i>Vakken van het secundair onderwijs</i>	22
2.4.3	<i>Overlast aan verantwoordelijkheden</i>	22
2.4.4	<i>Het financiële aspect</i>	22
2.4.5	<i>De papa overtuigen</i>	23
2.4.6	<i>Oordelen vanuit de (directe) omgeving</i>	23
2.4.7	<i>Stress door het bezoek van de inspectie</i>	24
2.5	INTENTIE OM HET THUISONDERWIJS VOORT TE ZETTEN	24
3.	EEN KRACHTIGE LEEROMGEVING TOT STAND BRENGEN	25
3.1	HULPBRONNEN.....	25
3.1.1	<i>Online hulpbronnen</i>	25
3.2.1	<i>Andere hulpbronnen</i>	26
3.3	AANDACHT VOOR VRIJETIJDSBESTEDING	27
3.1.1	<i>Sociale activiteiten</i>	27
3.1.2	<i>Culturele activiteiten</i>	27
3.1.3	<i>Sportactiviteiten</i>	28
3.1.4	<i>Andere activiteiten</i>	28
4.	BEHOEFTEONDERSTEUNENDE OPVOEDING VAN HUISONDERWIJZERS.....	28
4.1	BEGELEIDING NAAR AUTONOMIE	29
4.1.1	<i>Ruimte voor het standpunt van het kind</i>	30

4.1.2	<i>Geduld tonen</i>	30
4.1.3	<i>Respect voor het ritme van het kind</i>	30
4.1.4	<i>Oprechte nieuwsgierigheid in de leefwereld van het kind</i>	30
4.1.5	<i>De nadruk leggen op de intrinsieke waarden van de activiteiten</i>	30
4.1.6	<i>Ruimte voor dialoog</i>	31
4.1.7	<i>Mogelijkheden bieden om te exploreren</i>	31
4.1.8	<i>Regels formuleren en ze beargumenteren</i>	31
4.2	HET TONEN VAN BETROKKENHEID	31
4.2.1	<i>Authentiek verlangen om het kind te ondersteunen</i>	32
4.2.2	<i>Genieten van de aanwezigheid van het kind</i>	32
4.2.3	<i>Aandacht voor het welzijn van het kind</i>	32
4.2.4	<i>Een open attitude tegenover de gevoelens van het kind</i>	33
4.2.5	<i>Familiale activiteiten</i>	33
4.3	BEGELEIDING NAAR COMPETENTIEONTWIKKELING	33
4.3.1	<i>Focus op het opdoen van kennis en vaardigheden</i>	34
4.3.2	<i>Talenten van het kind ontdekken en verder helpen te ontwikkelen</i>	34
4.3.3	<i>Fouten maken mag</i>	35
4.3.4	<i>Leertaken op maat en doelen stellen</i>	35
4.3.5	<i>Conditie creëren voor uitdaging</i>	35
4.3.6	<i>Beschikbaar zijn wanneer het kind hulp nodig heeft</i>	35
4.3.7	<i>Feedback geven</i>	36
DEEL 4: DISCUSSIE EN CONCLUSIE		37
1.	BESPREKING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	37
1.1	WAT ZIJN DE REDENEN VAN GEZINNEN OM VOOR THUISONDERWIJS TE OPTEREN?	37
1.2	HOE WORDT HET THUISONDERWIJS GEORGANISEERD BINNEN HET GEZIN?	38
1.3	WELKE MOGELIJKHEDEN GEBRUIKEN HUISONDERWIJZERS OM DE LEEROMGEVING VAN HUN KIND TE VERRIJKEN?	38
1.4	WELKE STRATEGIEËN GEBRUIKEN HUISONDERWIJZERS OM TEGEMOET TE KOMEN AAN DE BASISNODEN VAN HUN KINDEREN?	39
1.4.1	<i>Begeleiding naar autonomie</i>	39
1.4.2	<i>Het tonen van betrokkenheid</i>	40
1.4.3	<i>Begeleiding naar competentieontwikkeling</i>	40
2.	BEPERKINGEN EIGEN ONDERZOEK	40

3.	AANBEVELINGEN	41
3.1	BELEIDSAANBEVELINGEN	41
3.2	AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK.....	41
3.3	AANBEVELINGEN VOOR TOEKOMSTIGE HUISONDERWIJZERS	42
4.	CONCLUSIE	42
	BRONNENLIJST	43
	BIJLAGEN	48
1.	FLYER VOOR HET VINDEN VAN RESPONDENTEN.....	48
1.1	<i>Nederlandstalige versie</i>	<i>48</i>
1.2	<i>Franstalige versie</i>	<i>49</i>
2.	INTERVIEWSHEMA	49
4.1	<i>Nederlandstalige versie</i>	<i>49</i>
4.2	<i>Franstalige versie.....</i>	<i>52</i>
3.	WOONPLAATS VAN DE RESPONDENTEN.....	56
4.	VOORBEELDINTERVIEWS	56
4.1	<i>Voorbeeldinterview met een Nederlandstalige respondent.....</i>	<i>56</i>
4.2	<i>Voorbeeldinterview met een Franstalige respondent</i>	<i>71</i>
5.	LABELSCHEMA	84
6.	INFOGRAFIEK: TIPS VOOR HUISONDERWIJZERS	87
6.1	<i>Nederlandstalige versie</i>	<i>87</i>
6.2	<i>Franstalige versie</i>	<i>88</i>

DEEL 1: LITERATUUR

In dit deel wordt eerst en vooral de probleemstelling van dit onderzoek uiteengezet. Nadien volgt het tweede onderdeel waarin de literatuurstudie een theoretisch kader biedt omtrent thuisonderwijs, motivatie, zelfdeterminatie, en ook behoefteondersteunend opvoeden. Het laatste deel geeft een overzicht van de onderzoeksvragen die op het theoretische kader gebaseerd zijn.

1. PROBLEEMSTELLING

Steeds meer ouders in België kiezen ervoor om hun kind thuis te onderwijzen (AGODI, 2018). Uit de cijfers van het schooljaar 2017-2018 blijkt dat 1.300 kinderen met de leeftijd van basisonderwijs en 1.587 leerlingen met de leeftijd van secundair onderwijs niet plaatsnamen aan de schoolbanken (AGODI, 2019). In totaal gaat het om 2.887 kinderen en jongeren. Volgens het jaarrapport van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) is dit een stijging van 8,09 % ten opzichte van het schooljaar 2016-2017. Aan de Franstalige kant wint huisonderwijs eveneens aan populariteit (Enseignement, 2019). Ook vanuit het internationaal perspectief is het merkbaar dat er een stijgende interesse is voor thuisonderwijs (Blok & Karsten, 2011). In de Verenigde Staten van Amerika worden meer dan twee miljoen kinderen thuis onderwezen (Guterman & Neuman, 2017). Hiervoor hebben ouders verschillende motieven, onder andere: een ontevredenheid over het onderwijssysteem en een nood aan meer aandacht voor de individuele behoeftes van hun kinderen (Collom, 2005).

Sommige ouders kiezen voor huisonderwijsvormen die het leerproces van hun kinderen bevorderen via ervaringen uit alledaagse situaties (Riley, 2018). Deze niet-schoolse ervaringen bieden extra tijd om vaardigheden te ontwikkelen naargelang persoonlijke interesses (Gray & Riley, 2013). Het zorgt ervoor dat de jongere meer keuzevrijheid heeft in zijn leerproces en dat hij de ruimte krijgt om nauwe banden met mensen uit zijn omgeving te vormen (Riley, 2018). Dit komt overeen met de drie basisnoden die volgens Deci en Ryan (2008) elke mens heeft, namelijk: de competentiebehoefte, de behoefte aan autonomie en de relationele behoefte. Wanneer ouders leeromgevingen creëren die het vervullen van deze basisnoden faciliteert, ervaren kinderen meer autonome motivatie (Vansteenkiste, Sierens, Soenens, Luyckx & Lens, 2009). Ouders die begeleidingsstijlen aannemen die gericht zijn op componenten als actieve betrokkenheid, structuur en openheid dragen bij tot de nodensatisfactie van hun kinderen (Soenens, Deci & Vansteenkiste, 2017). Indien de drie behoeftes vervuld worden, ontstaat er een positief effect op de intrinsieke motivatie van een persoon (Deci & Ryan, 2008).

De Zelfdeterminatietheorie van Ryan en Deci (1985) stelt dat mensen op verschillende manieren gemotiveerd worden om acties te ondernemen. Naargelang hun vastberadenheid gaan ze erin slagen om al dan niet vanuit hun intrinsieke drijfveer in beweging te treden. Het feit dat iemand vanzelf het initiatief neemt om te handelen en bewust aan een activiteit start, wordt beschouwd als zelfdeterminatie (Hui & Tsang, 2012). Deze intrinsieke motivatie draagt bij tot de gezondheid, het engagementsniveau en de prestaties van een individu (Deci, Olafsen & Ryan, 2017).

Het doel van dit onderzoek is om bij te dragen tot de wetenschappelijke kennis over gezinnen die voor thuisonderwijs hebben geopteerd. Er zal worden nagegaan welke factoren uit begeleidingsstijlen van ouders een invloed hebben op de zelfdeterminatie van thuis onderwezen tieners. Aangezien steeds meer jongeren thuisonderwijs krijgen, wordt in eerste instantie nagegaan wat de voornaamste redenen zijn voor het kiezen van deze onderwijsmethode. Daarnaast wordt er ook gepeild naar de manier waarop het thuisonderwijs georganiseerd wordt en naar manieren die huisonderwijzers gebruiken om een krachtige leeromgeving voor hun tieners tot stand te brengen. Tevens worden in kader van dit onderzoek ook strategieën uit hun ouderbegeleiding geïdentificeerd voor het helpen vervullen van de basisnoden van hun jongeren. Op basis van de onderzoeksresultaten kunnen beleids- en praktische aanbevelingen gesteld worden. Ook aanbevelingen omtrent het stimuleren van intrinsieke motivatie kunnen worden geformuleerd voor toekomstige huisonderwijzers.

2. LITERATUURSTUDIE

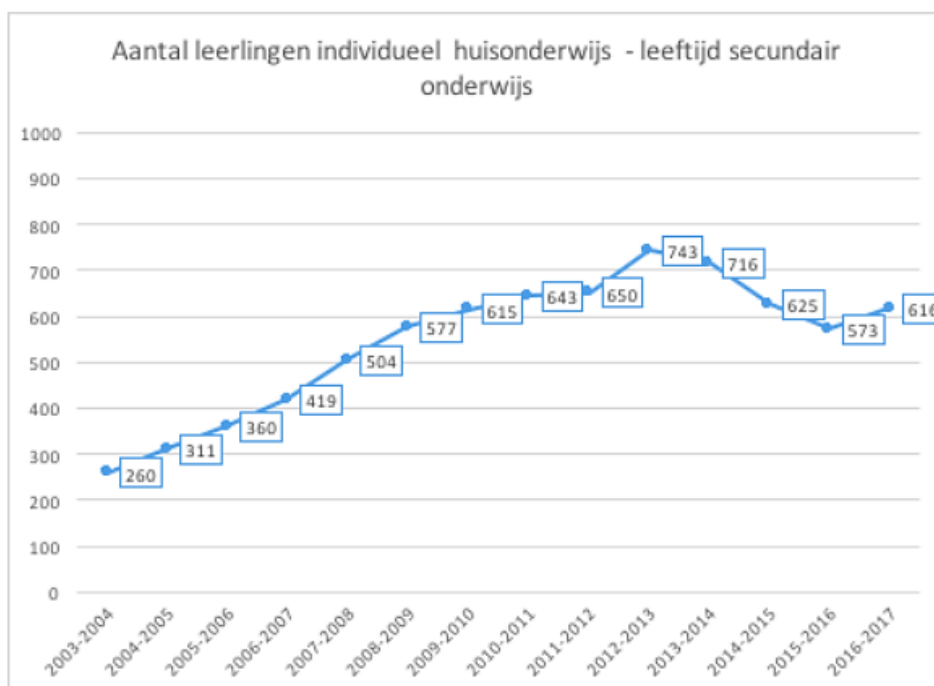
De literatuurstudie bestaat uit twee grote delen. Het eerste deel handelt over het concept van thuisonderwijs. Deze eerste sectie presenteert cijfers van en het beleid rond thuisonderwijs, zowel in België als in andere landen. Daarna wordt er ingezoomd op motieven van ouders om voor thuisonderwijs te kiezen. Andere elementen die gerelateerd zijn aan het gezinsleven, zoals ouderschapstijlen worden ook nader besproken.

Het tweede hoofdstuk gaat over de rol van ouders als onderwijzers. In dit deel wordt het concept van motivatie vanuit verschillende perspectieven bekeken. Er wordt dan verder gekeken naar verschillende motivatievormen en meer specifiek naar het begrip zelfdeterminatie. Het belang van zelfdeterminatie wordt vervolgens uitgeklaard en in verband gebracht met de invloed ervan op het leer- en opvoedingsproces van individuen. Hierbij wordt dieper ingegaan op de noodzaak om kinderen op te voeden door in te spelen op hun basisbehoeften.

2.1 THUISONDERWIJS

2.1.1 Thuisonderwijs in België en in het Buitenland

Het Vlaams Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) definieert huisonderwijs als "het onderwijs dat verstrekt wordt aan leerplichtigen van wie de ouders beslist hebben om hen niet in te schrijven in een door de Gemeenschap, Franse Gemeenschap of Duitstalige Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school of centrum (AGODI, 2018)." Zowel bij de Vlaamse (AGODI, 2018) als bij de Franstalige gemeenschap (Enseignement, 2019) vallen privéonderwijs en onderwijs dat letterlijk thuis verstrekt wordt onder de term thuisonderwijs. Deze thuisonderwijsvormen worden respectievelijk als collectief en individueel thuisonderwijs benoemd (Vlaanderen, n.d.; Enseignement, 2019). Volgens een jaarrapport van AGODI (2018, p.13) is het aantal leerplichtige leerlingen dat huisonderwijs volgde tussen het schooljaar 2003-2004 en het schooljaar 2016-2017 gestegen. Deze stijging in percentage bedraagt 57,79%.

Figuur 1: Evolutie van het aantal leerlingen dat huisonderwijs volgt in het secundair onderwijs (Bron: AGODI, 2018, p.13)

Toch blijkt dat er in Vlaanderen weinig of geen onderzoek werd gevoerd naar dit groeiend fenomeen (Blok & Sperling, 2012). Ouders die het onderwijssysteem van de Franstalige gemeenschap verkozen, moeten de onderwijsdiensten die bevoegd zijn voor het regelen van thuisonderwijs op de hoogte brengen van hun keuze voor huisonderwijs (Tilman & Mangez, 2017). In het schooljaar 2018-2019 kregen in totaal, en los van hun leeftijd, 1499 Franstalige jongeren thuisonderwijs. In vergelijking met het schooljaar 2013-2014 is dit een stijging van 15,6% (Enseignement, 2019, p.17). Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal verklaring van thuisonderwijs dat ingediend werd per Gemeenschap voor drie opeenvolgende schooljaren. Het is dus merkbaar dat er in beide Belgische gemeenschappen een evolutie is in het aantal leerlingen dat thuis onderwezen wordt.

	Vlaamse Gemeenschap	Franstalige Gemeenschap
2015-2016	2.442	1.297
2016-2017	2.671	1.322
2017-2018	2.887	1.445

Tabel 1: Aantal ingediende verklaringen van thuisonderwijs van drie opeenvolgende schooljaren voor het secundair en het basisonderwijs en per Gemeenschap (cijfers gehaald uit AGODI (2018, p.70) en Enseignement (2019, p.17))

Ook uit de internationale literatuur kan onder andere afgeleid worden dat steeds meer ouders voor thuisonderwijs opteren in de Verenigde Staten van Amerika. Ongeveer twee miljoen kinderen worden thuis onderwezen en diverse thuisonderwijsvormen worden hierbij door de ouders gehanteerd (Kunzman & Gaither, 2013). In de meeste gevallen worden kinderen in België enkel een jaar thuis onderwezen (AGODI, 2018) en dit blijkt ook het geval te zijn in de Verenigde Staten van Amerika

(Kunzman & Gaither, 2013). Familiereizen en de ziekte van een kind, zijn mogelijke redenen om tijdelijk voor thuisonderwijs te opteren (Greenwalt, 2019).

Het beleid rond thuisonderwijs is in Europese landen gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind, om een optimale opvoeding te bieden aan elke leerling (Blok & Sperling, 2012). In sommige landen, bijvoorbeeld Duitsland, is het bieden van onderwijs verboden als de persoon die onderwijs verstrekt geen opgeleide leerkracht is. Onderwijzen is in dat land de rol van een gekwalificeerde leraar (Blok & Karsten, 2011). In tegenstelling tot het Duitse onderwijssysteem, kan in België elke volwassene de rol van leraar aannemen. Dit is dankzij artikel 24 van de Belgische grondwet, waarin vermeld wordt dat het onderwijs vrij is (Vlaanderen, n.d.). Dit wil zeggen dat iedereen onderwijs kan bieden in België. In 2003 werden een aantal maatregelen genomen om een duidelijker kader te bieden aan het huisonderwijs (Steen, 2018). Leerlingen worden verwacht de eindtermen te halen en de huisonderwijzer moet ervoor zorgen dat de persoonlijkheid van het kind optimaal ontwikkeld kan worden om in de samenleving te kunnen functioneren (Lesage & Pelleriaux, 2017). Daarnaast moet het verstrekte onderwijs in harmonie zijn met de grondrechten van de mens en van het kind (Blok & Sperling, 2012).

2.1.2 Thuisonderwijs nader bekeken

2.1.2.1 Motieven voor thuisonderwijs

Er bestaan verschillende redenen voor het feit dat ouders de beslissing nemen om hun kind thuis te onderwijzen. Sommigen kiezen hiervoor om zo goed mogelijk in te spelen op de noden en interesses van hun kind en leggen de focus op het verbeteren van leerprocessen. Zij worden door Van Galen (1991) *pedagogues* genoemd. In bepaalde gevallen opteren ouders voor huisonderwijs om religieuze en filosofische motieven (Thomas, 2016). Deze groep ouders wordt als *ideologues* gelabeld (Van Galen, 1991). Collom (2005) gaat ervan uit dat er tegenwoordig niet enkel *pedagogues* en *ideologues* bestaan en voegt twee andere categorieën toe aan de groep ouders die thuisonderwijs verkiest, namelijk: ouders die een algemene ontevredenheid hebben over het onderwijssysteem en ouders die hier om familiale redenen voor kiezen.

2.1.2.2 Aanpak

Naast de motieven van ouders, kan er ook nader gekeken worden naar de manier waarop zij het huisonderwijs aanpakken. Voor de ene ouder is het noodzakelijk om zoveel mogelijk structuur te bieden aan het kind door bijvoorbeeld dag- en weekplanningen te maken, en door toetsen en taken te voorzien. Het thuisonderwijs neemt hierbij de vorm van een "school aan huis" aan, oftewel *homeschooling*. Anderen zien huisonderwijs als een opportuniteit om hun kind de wereld vrij te laten exploreren en elke dag ziet er dan helemaal anders uit. Deze vorm van huisonderwijs wordt *unschooling* genoemd (Guterman & Neuman, 2017).

2.1.2.3 Thuisonderwijs en leerprestaties

Daarnaast blijkt uit het Amerikaans onderzoek van Medlin en Butler (2018) dat zes- tot twaalfjarige kinderen die thuisonderwijs krijgen op verschillende domeinen beter presteren dan schoolgaande kinderen. Zo stellen ze bijvoorbeeld dat hun cognitieve vaardigheden meer gevorderd zijn in vergelijking met leeftijdsgenoten. Volgens andere onderzoeken presteren thuis onderwezen leerlingen beter dan hun schoolgaande leeftijdsgenoten (Rudner, 1998). Kunzman en Gaither (2013) bekritiseerden dergelijke onderzoeken, omwille van methodologische beperkingen. Zij zijn het er mee eens dat kinderen die thuis onderwijs genieten, betere taal- dan rekenvaardigheden bezitten. Bovendien blijkt uit onderzoek dat kinderen die meerdere jaren of hun gehele onderwijs carrière thuisonderwijs hebben gevolgd, hogere academische scores halen dan zij die minder dan een jaar thuis onderwezen werden (Collom, 2005).

2.2 OUDERS IN HUN ROL VAN ONDERWIJZER

2.2.1 Inleiding

Huisonderwijzers hebben een belangrijke functie bij het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen. Om zich sterker te voelen in het vervullen van hun rol als opvoeder, kunnen ouders beroep doen op talloze bronnen, zoals boeken en wetenschappelijke tijdschriften (Vansteenkiste & Soenens, 2017). Naargelang de situaties die zich in hun gezinsleven voordoen en mogelijkheden waarover zij beschikken, gaan ouders bepaalde keuzes maken die op korte of lange termijn het gedrag van hun kinderen beïnvloeden (Van Petegem, Zimmer-Gembeck, Soenens, Vansteenkiste, Brenning, Mabbe, Vanhalst & Zimmerman, 2017). Dit zorgt ervoor dat ouders doorheen de jaren uiteindelijk een bepaalde ouderschapsstijl vormen. Ouders met een meer autoritaire stijl zorgen er bijvoorbeeld voor dat hun kinderen zich moeilijker als een zelfstandig individu ontplooiën (Takeuchi & Takeuchi, 2008). Aan de andere kant, stellen Grolnick en Ryan (1989) dat kinderen van ouders met een autoritatieve stijl een grote zelfredzaamheid vertonen. Deze ouderschapsstijl houdt in dat de ouder zowel veeleisend als responsief is tegenover het kind (Aunola, Stattin & Nurmi, 2000). Dit leidt ertoe dat de autonome regulatie van het kind gestimuleerd wordt, aangezien dit een sfeer van begeleiding naar autonomie creëert (Ryan & Deci, 2000). Deze manier van opvoeden komt onder andere tot stand door structuur te bieden en door betrokkenheid te tonen (Froiland, 2011). Naargelang de strategieën die ouders gebruiken, ontwikkelen zich bepaalde motivatietypes in de persoonlijkheid van het kind (Soenens et al., 2017).

In de volgende sectie wordt dieper ingegaan op het concept van motivatie. Deze term wordt geanalyseerd vanuit verschillende perspectieven. Motivatie wordt bovendien in relatie gebracht met het begrip zelfdeterminatie. Aan de hand van de Zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan (1985) worden diverse vormen van motivatie besproken. Tot slot wordt vanuit deze theorie ingezoomd op de begeleidersrol van ouders in het leerproces van hun kinderen en bijhorende effecten van zelfdeterminatie.

2.2.2 Theorieën omtrent motivatie

Brysbaert (2006) maakt een onderscheid tussen motivaties die beïnvloed worden door menselijke behoeften en motivaties die ervoor zorgen dat personen bepaalde doelen nastreven. In het eerste geval gaat het om behoeften van de persoon zelf; het zijn dus innerlijke verlangens. Het individu is hierbij constant op zoek naar een bepaald evenwicht, om een gezond leven te kunnen leiden. Huisonderwijzers kunnen dus het leerproces van hun kinderen vanuit beide standpunten bekijken. Medlin en Butler (2018) stellen in hun onderzoek dat huisonderwijzers de motivatie van hun kinderen op diverse manieren proberen te stimuleren.

Er bestaan verscheidene motivatietheorieën die vertrekken vanuit het idee dat motivatie het gevolg is van het al dan niet bevredigen van behoeften. De motivatietheorie van Maslow (1943) bijvoorbeeld presenteert vijf behoefteniveaus door middel van een piramide en vertrekt vanuit het principe dat de fysiologische behoeften, de behoefte aan veiligheid en zekerheid, de behoefte aan geliefd zijn en de waarderingsbehoefte vervuld moeten worden om het hoogste behoefteniveau te kunnen bereiken, namelijk het niveau van zelfontplooiing (Winger, 2010).

Figuur 2: Behoeftepiramide van Maslow

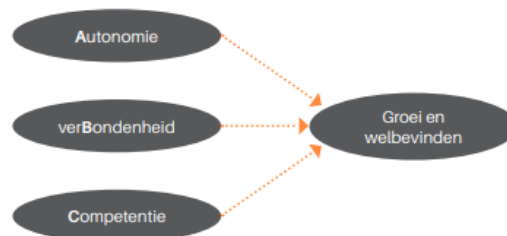
Daarnaast kan motivatie, zoals eerder vermeld, vanuit het oogpunt van na te streven doelen bekeken worden. Gedragingen die beïnvloed worden door doelen worden in het Cambridge Dictionary of Psychology (Matsumoto, 2009) omschreven als:

"[...] behavior aimed at the attainment of a particular desired end. Goal-directed behavior may be initiated as a result of external stimulation or as a result of mental planning. Goals may operate automatically or be controlled by effortful mental activity. Goal-directed behavior is typically analyzed in terms of the goals, the interrelationships among various active goals, and the means to attain the goal. To a certain degree, all normal human cognitive and overt actions can be considered goal directed." (Matsumoto, 2009, p.223)

Uit deze definitie kan afgeleid worden dat er een distinctie bestaat tussen doelen als gevolg van externe stimuli en doelen die ontstaan naar aanleiding van gedachten en die dus intern gebeuren.

Tegenwoordig wordt motivatie gezien als een bewegend fenomeen en daarbij is er sprake van een "motivationale dynamiek" (Bourgeois & Chapelle, 2011).

Deci, Vallerand, Pelletier en Ryan (1991) stellen verder dat optimale vormen van motivatie, prestatie en ontwikkeling terug te vinden zijn in sociale omgevingen die de mogelijkheid bieden om de drie psychologische basisnoden van individuen te vervullen. Het gaat hier om de behoefte aan verbondenheid, autonomie en competentie. Volgens de Zelfdeterminatietheorie geeft de mate waarin deze noden vervuld worden, informatie over het type motivatie dat een persoon bezit (Deci & Ryan, 2000). Wanneer enkel de noden aan competentie en verbondenheid vervuld worden, is er sprake van extrinsieke motivatie (Deci & Ryan, 2008). Wanneer tegemoet wordt gekomen aan de drie basisnoden, ervaren individuen een beter welbevinden (Vansteenkiste & Soenens, 2017). Indien in alle drie behoeftes voorzien wordt, is het individu in kwestie vooral intrinsiek gemotiveerd en is er dus sprake van een hoge zelfdeterminatie.

Figuur 3: Psychologische basisbehoeftes als vitamines voor groei (Vansteenkiste & Soenens, 2017, p.50).

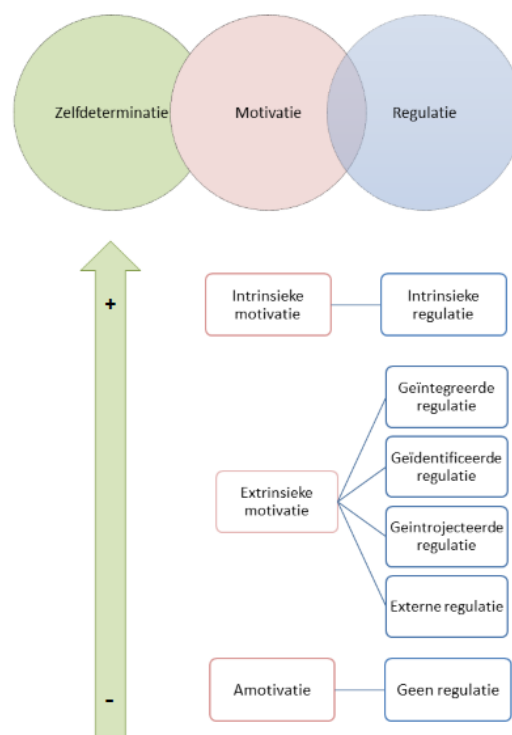
Het vervullen van basisnoden in functie van de sociale context, wordt als een finaliteit gezien (Deci & Ryan, 2000). In omgevingen waarin de motivatie en persoonlijke ontwikkeling bevorderd wordt, is het conceptueel leervermogen van individuen optimaal (Deci et al., 1991). Cordova en Lepper (1996) onderzochten de invloed van specifieke strategieën die door onderwijzers gebruikt worden op de motivatie van leerlingen. De strategieën in kwestie zijn: het bieden van keuzemogelijkheden, het contextualiseren van kennis en het personaliseren van boodschappen en opdrachten. Hun vaststelling was dat deze componenten een positieve impact hebben op zowel de motivatie als de leerkwaliteit van leerlingen. In de context van het thuisonderwijs, gaan ouders pedagogische methodes hanteren die in lijn staan met de noden, doelstellingen en voorkeuren van hun kinderen (Thomas, 2016).

Voor dit onderzoek werd ervoor gekozen om vanuit het spectrum van de Zelfdeterminatietheorie dieper in te gaan op het concept van motivatie. In de volgende onderdelen wordt het zelfdeterminatiecontinuüm uitgeklaard en wordt er dieper ingezoomd op de rol van ouders bij het begeleiden van hun kinderen om hun basisnoden te vervullen. Uiteindelijk wordt de impact van zelfdeterminatie op het leerproces van individuen ook uitgeklaard.

2.2.3 Het zelfdeterminatiecontinuüm

Deci en Ryan (2008) definiëren motivatie op hun beurt als iets wat mensen aanzet tot handelen, denken en ontwikkelen. Ryan en Deci (2000) gingen op zoek naar verschillende soorten factoren die mensen aanzetten tot actie. Deze factoren hebben specifieke gevolgen op de vorm van motivatie die opgewekt wordt bij individuen. Elke vorm van motivatie kan een positieve of negatieve invloed hebben op persoonlijke leerprocessen, prestaties en ervaringen. De studies die door beide onderzoekers gevoerd werden, leidden tot de totstandkoming van hun Zelfdeterminatietheorie (zie Deci & Ryan, 1985). Deze theorie is een benadering voor de studie van de groeitendenzen en aangeboren psychologische behoeften. Deze tendensen en behoeften vormen de basis van zelfmotivatie, persoonlijkheidsintegratie, samen met condities die dergelijke processen tot stand brengen (Ryan & Deci, 2000).

De Zelfdeterminatietheorie verdeelt het concept van motivatie in drie specifieke categorieën (Deci & Ryan, 2000). Deze categorieën zijn: intrinsieke motivatie, extrinsieke motivatie en amotivatie (Ratelle, Guay, Vallerand, Larose & Senécal, 2007). Een persoon die intrinsiek gemotiveerd is, haalt de motivatie uit de activiteit zelf, omdat het uitvoeren ervan voor positieve en bevredigende gevoelens zorgt. Bij extrinsieke motivatie daarentegen gaat het individu een actie verrichten omwille van redenen die los staan van de activiteit zelf (Deci & Ryan, 2008). De activiteit wordt dan als middel beschouwd om een gesteld doel te bereiken (Bourgeois, 2006).

Figuur 4: Het zelfdeterminatiecontinuüm (figuur aangepast van Ryan en Deci (2000), p.72)

Op het zelfdeterminatiecontinuüm worden verscheidene types van extrinsieke motivatie geordend. Deze kunnen variëren naargelang het zelfdeterminatieniveau van een individu. Extrinsieke motivatie

hangt af van elementen die extern zijn aan een persoon en deze kunnen onderverdeeld worden in bepaalde types regulatie (Deci & Ryan, 2008). Het gaat hier respectievelijk om externe regulatie, geïntrojecteerde regulatie, geïdentificeerde regulatie en geïntegreerde regulatie (Deci et al., 1991). Externe regulatie houdt in dat een persoon bepaalde gedragingen vertoont, omdat er een beloning of een straf gekoppeld wordt aan de verwachte actie. Verder wordt het gedrag van een persoon op een geïntrojecteerde manier gereguleerd als hij interne druk voelt. Voorbeelden van interne druk zijn schuld- en dwanggevoelens. Een mens die zich identificeert aan de redenen van het gedrag en die dus handelt volgens zijn persoonlijk belang, ervaart vooral geïdentificeerde regulatie. Wanneer deze persoonlijke belangen overeenkomen met waarden en normen uit zijn omgeving, is er sprake van geïdentificeerde regulatie (Ratelle et al., 2007). Deci en collega's (1991) stellen verder dat geïntegreerde regulatie zich vooral op volwassen leeftijd ontwikkelt en dat deze vorm van motivatie soms overlapt met intrinsieke motivatie, aangezien het in beide gevallen om autonome zelfregulatie gaat. Het beste motivationele profiel wordt gekenmerkt door hoge intrinsieke regulaties, en lage externe en geïntrojecteerde regulaties (Guay, Ratelle & Chanal, 2008). Op het zelfdeterminatiecontinuüm komt er dus na de geïntegreerde regulatie een autonomere vorm van regulatie en dat is dan de intrinsieke regulatie. Deze komt overeen met intrinsieke motivatie en dat is wat er bedoeld wordt met zelfdeterminatie (Deci & Ryan, 2000).

2.2.4 Zelfdeterminatie en de effecten ervan

Op basis van zijn eigen wil, gaat een persoon op een bewuste en vastberaden manier acties ondernemen (Hui & Tsang, 2012). Zelfdeterminatie wordt daarnaast beschouwd als een geheel aan vaardigheden, overtuigingen en kennis die ervoor zorgen dat een individu zelfstandig en doelgericht kan handelen. Het wordt gezien als een vermogen om behoeften en wensen van elkaar te onderscheiden, keuzes te maken, acties te ondernemen, en nog veel meer. Soms neemt het de vorm aan van een zelfevaluatievaardigheid, in andere gevallen wordt de term zelfdeterminatie gezien als een vorm van creativiteit of doorzettingsvermogen (Field, Martin, Miller, Ward & Wehmeyer, 1998).

Mensen blijken de meeste voordelen uit autonome motivatie te halen. Hoe autonoom of intrinsiek gemotiveerder een persoon, hoe groter zijn of haar doorzettingsvermogen, welzijn en kwaliteit van prestatie (Deci et al., 2017). Er werd eerder vermeld dat een intrinsiek gemotiveerde persoon geen externe beloning verwacht bij het uitvoeren van een actie en het individu haalt dus voldoening uit de activiteit zelf (Deci & Ryan, 1994). Zo stellen Deci en collega's (2017) dat intrinsiek gemotiveerde personen beter in staat zijn om hoog te presteren en gezond te zijn. Daarnaast blijkt dat taken waarvan het vaardigheidsniveau gescheiden wordt, als meer intrinsiek motiverend beschouwd worden. Wie een hoge zelfdeterminatie en dus intrinsieke motivatie heeft, boekt waarschijnlijk ook gemakkelijker vooruitgang op vlak van engagement, prestaties, vreugde en succes (Riley, 2016).

Zelfdeterminatie heeft verder een positieve invloed op academische prestaties, kwaliteit van leven en zelfstandigheid (Hui, 2012). Guay en collega's (2008) voerden een onderzoek naar zelfdeterminatie en dit heeft eveneens een positief effect op cognitieve vaardigheden. Leerlingen zijn hierdoor beter in staat om informatie te onthouden en beter te leren. Daarnaast werd de nadruk

gelegd op de keuzevrijheid van de leerlingen in een studie van Grolnick en Ryan (1987). Hierin bleek dat een hoger zelfdeterminatieniveau tot hogere niveaus van conceptueel leren leidde.

De mens heeft een natuurlijke aanleg om voortdurend te willen bijleren, zonder enige beloning te hoeven te krijgen (Ryan & Deci, 2000). Toch heeft de sociale omgeving tijdens het opgroeien geleidelijk aan meer invloed (Guay et al., 2008). Naargelang de situatie en de cultuur waarin een persoon zich bevindt, zal hij meer of minder gemotiveerd zijn. De onderzoekers die aan de basis liggen van de Zelfdeterminatietheorie bestuderen daarom ook omgevingsfactoren die als drempels fungeren bij de ontwikkeling van zelfmotivatie, het sociaal functioneren en het persoonlijk welbevinden (Ryan & Deci, 2000).

2.2.5 Behoeftesondersteunend opvoeden in een thuisonderwijscontext

Uit een onderzoek van Medlin en Butler (2018) blijkt dat ouders die hun kind de vrijheid bieden om hun thuisonderwijstraject zelf te bepalen, ervoor zorgen dat hun kind beter scoorden op tests die de academische zelfstandigheid van kinderen nagaan. Met academische zelfstandigheid bedoelen de onderzoekers het vermogen om autonoom te leren, dit wil zeggen: zonder de constante begeleiding van een ouder. Zo vertoonden tienjarigen in een onderzoek van Cordova en Lepper (1996) een hogere intrinsieke motivatie bij leeractiviteiten in klascontext wanneer de geboden opdrachten bewust ontworpen werden om hen te motiveren. Bij deze studie werden leercontexten gepersonaliseerd naargelang de verzamelde informatie over hun achtergrond, interesses en andere persoonlijke kenmerken.

Wanneer kinderen het belang van bepaalde taken internaliseren, gaat dit verder ten voordele van zowel hun leerproces, hun welzijn als hun psychosociale vaardigheden (Joussemet, Landry & Koestner, 2008). Het internaliseren is een proces dat in stand wordt gehouden door de sociale context van een persoon en het leidt tot bepaalde niveaus van regulaties (Deci et al., 1991). Hierbij is de functie van de opvoeder van groot belang. Hij kan namelijk het kind helpen om te leren inzien wat de intrinsieke waarde van een activiteit is, door hem te ondersteunen doorheen zijn regulatieprocessen (Joussemet et al., 2008).

Soenens en collega's (2017) bekeken vanuit het perspectief van ouders de essentie om de psychologische basisnoden van kinderen te vervullen en op die manier hun persoonlijkheidsontwikkeling te bevorderen. De rol die ouders daarbij hebben splitsen ze op in drie dimensies, namelijk het begeleiden naar autonomie, het tonen van betrokkenheid en het begeleiden naar competentieontwikkeling. Zij zien deze dimensies als componenten die aan elkaar gelinkt kunnen worden en deze interageren voortdurend met elkaar. De manier waarop ouders gaan inspelen op de basisbehoeften in kwestie, zal uiteindelijk bepalen welke effecten de ontplooiing van het kind zal ondervinden. Indien wordt tegemoet gekomen aan de drie basisnoden, zal het kind hogere regulatievormen ontwikkelen en uiteindelijk meer intrinsiek gemotiveerd zijn (Deci & Ryan, 2000). Deze intrinsieke motivatie resulteert dan in zelfdeterminatie (Deci et al., 1991).

3. ONDERZOEKSVRAGEN

Aangezien tot nu toe weinig of geen onderzoek werd gedaan naar de ervaring van Belgische gezinnen die voor thuisonderwijs hebben gekozen, lijkt het noodzakelijk om het woord te geven aan huisonderwijzers met het oog op een duidelijker beeld over dit fenomeen. Via deze studie wordt er getracht hieraan tegemoet te komen door antwoorden te formuleren op onderstaande hoofd- en deelonderzoeksvragen.

De hoofdvraag van dit onderzoek is:

“Welke factoren uit de begeleiding van huisonderwijzers dragen bij tot de zelfdeterminatie van thuis onderwezen tieners?”

De deelonderzoeksvragen die hierbij horen, zijn:

- Wat zijn de redenen van gezinnen om voor thuisonderwijs te opteren?
- Hoe wordt het thuisonderwijs georganiseerd binnen het gezin?
- Welke mogelijkheden gebruiken huisonderwijzers om de leeromgeving van hun kinderen te verrijken?
- Welke strategieën gebruiken huisonderwijzers om tegemoet te komen aan de basisnoden van hun kinderen?

Figuur 5: Overzicht (deel)onderzoeksvragen

DEEL 2: DATA EN METHODE

1. DEELNEMERS

De voorwaarden om deel te nemen aan het onderzoek zijn:

- De respondent moet de ouder zijn van een kind dat binnen de leeftijdscategorie van 10 tot 19 jaar valt.
- De respondent moet de ouder zijn van een kind dat thuis onderwezen wordt in het schooljaar 2019-2020.
- De respondent moet Nederlandstalig en/of Franstalig zijn en in België leven.

Tijdens de interviews werd telkens aan de respondent gevraagd om te focussen op de situatie van het oudste kind dat thuisonderwijs krijgt om op die manier gerichtere informatie te verkrijgen. In totaal werden dertien huisonderwijzers bevroegd. Deze zijn zowel in het Vlaams, het Brussels als in het Waals Gewest gevestigd (zie tabel 2 en bijlage 3). Hiermee was het mogelijk om een brede visie te krijgen over de ervaring van huisonderwijzende gezinnen uit heel België. De interviews werden zowel in het Nederlands als in het Frans afgenomen. Van de dertien respondenten waren er acht Nederlandstaligen en vijf Franstaligen. Tabel 2 (overzicht huisonderwijzers) geeft een overzicht van wie geïnterviewd werd (moeder of vader), de woonplaats van de respondent, de leeftijd van het oudste kind dat thuisonderwijs krijgt en het jaar waarin het gezin aan thuisonderwijs is begonnen. Met de subscript "Ned." en "Fr." werd telkens aangeduid of het interview in het Nederlands of het Frans afgenomen werd.

	Huisonderwijzer	Woonplaats	Leeftijd kind	Beginjaar thuisonderwijs
R1^{Fr.}	Moeder	Brussel	12 jaar	2013
R2^{Fr.}	Vader	Waver	12 jaar	2016
R3^{Ned.}	Moeder	Dilbeek	15 jaar	2017
R4^{Fr.}	Moeder	Namen	10 jaar	2020
R5^{Ned.}	Moeder	Overijse	16 jaar	2019
R6^{Fr.}	Moeder	Bergen	14 jaar	2019
R7^{Ned.}	Moeder	Hasselt	12 jaar	2014
R8^{Ned.}	Moeder	Antwerpen	11 jaar	2013
R9^{Ned.}	Moeder	Overijse	14 jaar	2019
R10^{Ned.}	Moeder	Londerzeel	14 jaar	2012
R11^{Fr.}	Moeder	Brussel	15 jaar	2012
R12^{Ned.}	Vader	Brugge	10 jaar	2016
R13^{Fr.}	Moeder	Brussel	17 jaar	2018

Tabel 2: Overzicht huisonderwijzers (R = Respondent)

2. DATAVERZAMELINGSMETHODE

Er werd voor deze studie voor een kwalitatieve onderzoeksmethode gekozen. Er werden namelijk interviews afgenomen bij ouders van thuis onderwezen tieners om na te gaan wat hun motieven zijn om hun kind thuis te onderwijzen. De ouders werden tevens bevraagd over de manier waarop het thuisonderwijs georganiseerd wordt, maar ook over ervaringen met het huisonderwijssysteem, elementen die gebonden zijn aan de motivatie van het kind en de begeleidingsstijl van de huisonderwijzende ouder.

De respondenten werden op verschillende manieren gevonden. Er werd gemailld naar de Vereniging voor Huisonderwijzers Vlaanderen vzw (VHoV). De verantwoordelijke van de vereniging stuurde de informatie over het onderzoek door naar de huisonderwijzers die lid zijn van de vereniging. De mail werd ook naar andere organisaties gestuurd die op hun website aangaven dat ze begeleiding boden aan gezinnen die voor huisonderwijs hebben gekozen. Daarnaast werden flyers in het Nederlands en het Frans gemaakt (zie bijlage 1), die verspreid werden via sociale media op Nederlandstalige en Franstalige Facebookgroepen die opgericht zijn door en/of voor Belgische huisonderwijzers. Personen die geïnteresseerd waren om deel te nemen aan het onderzoek namen dan via mail contact op met de onderzoeker, waarna samen een moment werd vastgelegd. Er werd rekening gehouden met de datum en het uur dat de huisonderwijzers verkozen. De meeste interviews gebeurden overdag. Twee interviews vonden 's avonds plaats en één respondent werd in het weekend geïnterviewd aangezien het voor hem beter uitkwam. Een interview duurde minstens 50 minuten. Het langste interview duurde 1 uur en 45 minuten. Gemiddeld duurde een interview 1 uur en 15 minuten.

3. MEETINSTRUMENTEN

In totaal werden er dertien interviews afgenomen. De theoretische datasaturatie bleek al vanaf het elfde interview bereikt te zijn. De interviews vonden allemaal online plaats en werden via Skype of Hangouts afgenomen. Gezien de lockdown omwille van de coronacrisis was het onmogelijk om de interviews face-to-face af te nemen. Naar aanleiding van de coronamaatregelen werd ervoor gekozen om de focus te leggen op de ouders. De oorspronkelijke titel was: "Een kwalitatief onderzoek naar de zelfdeterminatie van thuis onderwezen tieners". Deze werd geherformuleerd naar: "De begeleiding van ouders bij thuisonderwijs aan jongeren: een kwalitatieve analyse gerelateerd aan de Zelfdeterminatietheorie".

Voor de interviews, werd een interviewschema met vragen opgesteld op basis van de onderwerpen uit de literatuurstudie (zie bijlage 2). Er werd ervoor gekozen om semigestructureerde interviews af te nemen, zodat alle hoofdthema's aan bod konden komen en de respondenten tegelijk ook de nodige ruimte konden krijgen om hun verhaal te vertellen. Er werd bewust voor gekozen om met algemene vragen te starten, zoals vragen over de woonplaats van het gezin, het aantal kinderen in het gezin en de leeftijd van het oudste thuis onderwezen kind. Nadien kwamen er voor elk onderdeel van het interview specifiekere vragen aan bod. Indien tijdens het interview bleek dat de respondent een

bepaald onderwerp aankaartte dat in het vervolg van het interview aan bod zou gekomen zijn, dan werd er toch op het moment zelf verder op ingegaan.

Vóór het interview werd aan de respondenten telkens de toestemming gevraagd om het interview te mogen opnemen door middel van geluidsopnamemateriaal. Daarbij werd ook gespecificeerd dat de interviews anoniem blijven en dat er bijgevolg geen namen vermeld zouden worden in het onderzoek.

4. ANALYSEPROCEDURE

Tijdens het interviewen werd de focus gelegd op het standpunt en de ervaringen van de respondenten zelf (Evers, 2015). Het feit dat de interviews door middel van opnamemateriaal werden opgenomen, zorgde ervoor dat de transcriptie en de analyse van de verkregen informatie gefaciliteerd werd. De interviews werden nauwkeurig beluisterd en letterlijk uitgetypt in Microsoft Word (zie bijlage 4). Om nuances van uitspraken te behouden, werd er rekening gehouden met stiltes en bepaalde uitdrukkingen van emoties. Stiltes worden bijvoorbeeld in de transcripties aangegeven door drie puntjes.

Wat betreft de vertaling van Franstalige uitspraken van respondenten, deed de onderzoeker beroep op haar eigen kennis en vaardigheden als tweetalige en werden verschillende tools gebruikt om zo goed mogelijk nuances te behouden. Tools die daarvoor gehanteerd werden, zijn: [deepl.com](https://www.deepl.com/), [Reverso Context](https://www.reverso.net/) en het Online Dikke Van Dale woordenboek.

Voor het analyseren van de gegevens werd de gefundeerde theoriebenadering als basis gebruikt (Baarda, 2014). Tijdens de analyse werd de verzamelde informatie eerst gefragmenteerd om labels te kunnen geven aan elk onderdeel (zie bijlage 5). Daarvoor werden eerst delen die niet relevant zijn voor dit onderzoek weggewerkt voor de axiale codering om nadien clusters te kunnen vormen en verbanden te leggen tussen de gegevens (Mortelmans, 2007). Om structuur te brengen in de diverse componenten werden doorheen het onderzoeksproces mindmaps gemaakt die geleidelijk aan gewijzigd werden in functie van de thema's die aan bod kwamen (Baarda, 2014). De (sub)labels en geanalyseerde gegevens werden uiteindelijk op een beschrijvende wijze verder uitgewerkt voor het formuleren van antwoorden op de onderzoeksvragen.

DEEL 3: RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek voorgesteld. In het eerste onderdeel wordt er ingezoomd op de motieven die ouders hebben aangezet om hun kind thuisonderwijs te geven. Nadien wordt een overzicht gegeven van de visie die huisonderwijzers tegenwoordig hebben over het huisonderwijsconcept en de manier waarop zij het thuisonderwijs organiseren. In dat stuk worden ook drempels waarmee huisonderwijzers geconfronteerd worden, benoemd. Het derde onderdeel wordt gewijd aan hulpbronnen en mogelijkheden die de ouders gebruiken om de leercontext van hun jongeren krachtiger te maken. Tot slot wordt er nader gekeken naar de begeleidingsstijl van huisonderwijzers om in de noden van hun kinderen te voorzien. Hierbij wordt getracht om in het licht van het concept van behoefteondersteunende opvoeding van de Zelfdeterminatietheorie (Soenens & Vansteenkiste, 2017) een antwoord te geven op de onderzoeksvraag omtrent de strategieën die huisonderwijzers gebruiken om tegemoet te komen aan de basisnoden van de tieners (Deci & Ryan, 2008).

PROFIEL VAN DE GEZINNEN

Het grootste gezin bestaat uit zes kinderen. De kinderen van de deelnemers vielen binnen de leeftijdscategorie van 10 tot 17 jaar. Er hebben huisonderwijzers deelgenomen aan het onderzoek, die thuisonderwijs geven aan al hun kinderen. In andere gezinnen werd er maar één kind thuis onderwezen. Sommige jongeren die thuisonderwijs kregen, hebben een stoornis of een andere specificiteit zoals hoogbegaafdheid. Tabel 2 geeft een overzicht van de gezinsprofielen. Alle gezinsnummers komen overeen met die van tabel 1 (zie deel 2, punt 1: deelnemers).

	Aantal kinderen binnen het gezin	Wie krijgt er thuisonderwijs?	Leeftijd van het oudste kind dat thuisonderwijs krijgt	Specificiteit van het kind
G1^{Fr.}	6 kinderen	Alle kinderen	12 jaar	/
G2^{Fr.}	2 kinderen	Alle kinderen	12 jaar	/
G3^{Ned.}	6 kinderen	Alle kinderen	15 jaar	Hoogbegaafdheid
G4^{Fr.}	1 kind	Eén kind	10 jaar	Autismespectrumstoornis
G5^{Ned.}	3 kinderen	Eén kind	16 jaar	Hoogbegaafdheid & hoogsensitiviteit
G6^{Ned.}	3 kinderen	Eén kind	14 jaar	/
G7^{Ned.}	3 kinderen	Alle kinderen	12 jaar	Autismespectrumstoornis
G8^{Ned.}	3 kinderen	Eén kind	11 jaar	/
G9^{Ned.}	3 kinderen	Eén kind	14 jaar	Hoogbegaafdheid
G10^{Ned.}	1 kind	Eén kind	14 jaar	Hoogbegaafdheid

G11^{Fr.}	3 kinderen	Eén kind	15 jaar	Autismespectrumstoornis
G12^{Ned.}	2 kinderen	Alle kinderen	10 jaar	/
G13^{Fr.}	2 kinderen	Alle kinderen	17 jaar	Ziekte

Tabel 3: Profiel van de thuisonderwijsgezinnen (G = Gezin)

1. MOTIEVEN VOOR HET KIEZEN VAN THUISONDERWIJS

Ouders gaven diverse redenen om hun kind te onderwijzen. Zowel motieven die in de literatuur teruggevonden werden, als andere motieven kwamen tijdens de diverse interviews aan bod.

Figuur 6: Overzicht van motieven om voor thuisonderwijs te kiezen

1.1 EEN LEVEN MET MINDER STRESS

Een eerste drijfveer heeft te maken met de druk die het schoolleven met zich meebrengt. Sommige ouders ervaren veel stress omwille van het dagritme dat door de schooluren zijn opgelegd, en vonden het belangrijk om een leven met minder stress te leiden:

“Snel, snel, sta op, eet vlug, we gaan te laat zijn!” De bus, de metro, lopen... Voilà, dat is het. Ik heb het over dat stressritme dat ons opgelegd wordt. Ik wilde die stress een beetje wegwerken.” R1^{Fr.}

1.2 BETER KUNNEN INSPELEN OP DE NODEN VAN HET KIND

Een motief dat vaak terugkwam om voor thuisonderwijs te kiezen, was dat het schoolsysteem niet paste bij het functioneren van het kind:

“We zijn heel ontevreden over het onderwijssysteem.” R13^{Fr.}

Op school werd er bijvoorbeeld niet altijd rekening gehouden met de specifieke behoeftes en moeilijkheden die verbonden zijn aan ontwikkelings- en leerstoornissen van de tiener. Daardoor hadden ouders de indruk dat hun kind achterstand opliep op verschillende vlakken:

"Op school heeft hij een achterstand van drie jaar." R4^{Fr}.

Aangezien de gepaste maatregelen omwille van haar ziekte niet genomen werden, koos een jongere en haar moeder ervoor om de stap naar thuisonderwijs te zetten:

"(...) en door haar ziekte zou ik eigenlijk zeggen dat ze niet echt de keuze had. Zij moest haar schooljaar starten, maar kreeg de nodige remediëring niet." R13^{Fr}.

1.3 AANDACHT HEBBEN VOOR DE INTERESSES VAN DE TIENER

Andere ouders gaven aan dat thuisonderwijs één van de beste manieren is om zo goed mogelijk in te spelen op de interesses van het kind:

"Ik denk dat het een belangrijke insteek is, dat kinderen hun kwaliteiten en wat hen interesseert kunnen ontdekken. Dat vind ik belangrijk, dat mijn dochter daarbij een kapstok krijgt." R8^{Ned}.

Een huisonderwijzer van hoogbegaafde jongeren wees erop dat ze haar kinderen de kans wil geven om hun andere talenten te ontwikkelen, aangezien ze het op cognitief vlak gemakkelijker hebben:

"Ze zijn niet van het soort intelligente mensen die supergraag studeren en ze ontwikkelen liever hun andere talenten. Dat is eigenlijk de echte reden van waarom ze thuisonderwijs mogen kiezen." R3^{Ned}.

1.4 MEER VRIJHEID

Vrijheid bleek ook een belangrijk punt te zijn:

"Thuisonderwijs is vooral voor die vrijheid, je bent vrij om te doen wat je wil." R8^{Ned}.

Onder de term vrijheid verstaan bepaalde huisonderwijzers ook het feit dat kinderen tijd kunnen besteden aan zaken die zij zelf kiezen:

"Ik hecht er veel belang aan dat ze tijd kunnen steken in dingen die ze zelf willen. Het is ook niet zo gemakkelijk. Soms moeten ze wel hard werken voor vanalles, maar wel voor dingen die zij zelf kiezen." R3^{Ned}.

1.5 SPECIFIEKE OPVOEDINGSWAARDEN EN KWALITEIT VAN LEVEN

Bijkomende argumenten waren gelinkt met opvoedingswaarden, hetzij religieuze waarden of persoonlijke overtuigingen van ouders:

"Mijn doel is dat ze personen worden met waarden, goede waarden. Dat zij ook weten wie ze zijn en wat zij in hun leven willen doen." R1^{Fr}.

In beide gevallen was het standpunt van de huisonderwijzers dat de kwaliteit van leven van het hele gezin positief geïmpacteerd wordt, dankzij de waarden die zij kunnen meegeven via de leefwijze die zij gekozen hebben:

"Eigenlijk is een van de grootste voordelen het feit dat we aan kwaliteit van leven kunnen winnen." R2^{Fr}.

2. HET LEVEN ALS SCHOOL OF SCHOOL AAN HUIS?

Figuur 7: Overzicht van elementen die gelinkt zijn met de aanpak van het thuisonderwijs

2.2 HOE OUDERS HET THUISONDERWIJS DEFINIËREN

Hieronder wordt een overzicht gegeven van een aantal definities die huisonderwijzers tijdens de interviews hebben geformuleerd voor het concept van thuisonderwijs vanuit hun eigen ervaring:

"Thuisonderwijs is volgens mij elke dag leren, ik bedoel: leven en leren." R1^{Fr}.

"Ik hou van de uitspraak "autonoom leren", of "leren doorheen het leven" (...), of zelfs al het leven binnentreden, in plaats van op school een laboratorium van het leven te maken en nadien pas overstappen naar het echte leven." R2^{Fr}.

"Flexibiliteit, autonomie, en zelfstandigheid, zou ik zeggen." R5^{Ned}.

"Als ik het in één zin moet omschrijven, dan is het: haar interesses en tempo volgen, maar toch rekening houden met de eindtermen die ze moet halen." R8^{Ned.}

"Het is onderwijs op maat, het is zelfsturing, zelfstandigheid, toch ook leren opkomen voor jezelf. Uw interesses ontdekken (...)." R9^{Ned.}

"Voor mij betekent thuisonderwijs eigenlijk: met mijn kinderen kunnen bezig zijn (...)." R11^{Ned.}

"Euh... ja, het zit eigenlijk in het woord: het feit dat kinderen niet naar een instelling gaan, waar ze veel minder vrij zijn om hun eigen interesses te ontwikkelen. Thuisonderwijs betekent eigenlijk dat je veel meer vrijheid hebt (...)." R12^{Ned.}

De termen 'zelfstandigheid', 'vrijheid' en 'interesses' komen vaak terug in de uitspraken van de huisonderwijzers. Er wordt ook vooral de nadruk gelegd op het leren uit het alledaagse leven en het ontdekken en volgen van de interesses van de tieners die thuisonderwijs krijgen.

2.3 ORGANISATIE VAN HET TO

2.1.1 Voorbereiding van leersessies

Ter voorbereiding van de formele leersessies, trachten huisonderwijzers de te leren leerstof op voorhand te bekijken om zelf een duidelijker beeld te krijgen van wat de les inhoudt:

"In de mate van mijn mogelijkheden neem ik op voorhand een kijkje in de leerstof, om te zien hoe ik daar met hem aan kan beginnen, zodat het specifiekere wordt en zo snel mogelijk verloopt (...)" R6^{Fr.}

Andere huisonderwijzers gaan de moeite doen om zelf dieper in te gaan op de leerstof en plannen daarvoor studietijden voor zichzelf in om het grondig aan te pakken en te begrijpen. Meestal gaat het om vakken uit het secundair onderwijs. Zij zorgen er dus voor dat zij de lessen uiteindelijk zelf aan hun adolescenten kunnen onderwijzen:

"Ik pak er één maand voor mezelf voor, zodat ze tien dagen kan studeren." R3^{Ned.}

Wanneer de leerinhoud wel toegankelijk is voor de ouder, wordt er dan tijd gestoken in het plannen van de toekomstige leermomenten:

"Ik plan mijn dagen wel, ik plan meestal een maand op voorhand. Dan bekijk ik van: dat gaan we doen, dat gaan we niet doen." R11^{Ned.}

2.1.2 Weekbeschrijving

In sommige gezinnen waar thuisonderwijs gegeven wordt, lijkt het weekschema duidelijk op dat van schoolgaande kinderen. Er is bijvoorbeeld een duidelijke scheiding tussen het weekend en de andere weekdays:

"(...) we studeren niet in het weekend, tenzij het noodzakelijk is." R3^{Ned.}

Daarnaast wordt de leerstof op woensdagen enkel in de voormiddag behandeld:

"In het weekend doen we niets, op woensdagnamiddag werken we niet." R4^{Fr}.

Hoewel bepaalde huisonderwijzers het onderscheid maken tussen lesdagen en het weekend en belang hechten aan de structuur van de dag, beslissen er anderen voor om de week niet te verdelen:

"We hebben niet echt die notie van halve dagen omdat er geen dag is, er zijn bij ons geen schooldagen. Hiermee bedoel ik: alle dagen lijken op elkaar. Er zijn gewoon van de ene dag op de andere verschillende activiteiten, maar die notie van weekend of woensdag is een halve dag hebben we niet." R2^{Fr}.

2.1.3 Dagbeschrijving

Toen er verder werd ingezoomd op hoe de dag van een tiener die thuisonderwijs krijgt eruit ziet en het aantal uren of sessies die besteed worden aan het formeel leren, wezen een aantal ouders erop dat een lestijd van een sessie flexibel kan zijn. Als het kind aan de gang is, dan wordt er de ruimte gegeven aan het kind om verder te gaan met de activiteit. De mate van concentratie is dus een belangrijke indicator voor huisonderwijzers om te bepalen hoelang er aan iets gewerkt kan worden:

"Soms is dat twee uurtjes (...). Als die goed bezig is, bijvoorbeeld als we Frans doen, (...). Dat breek ik niet af na vijftig minuten." R8^{Ned}.

Voor sommige huisonderwijzers zijn niet zozeer de tijd of het concentratieniveau van het kind belangrijk. Er wordt voornamelijk voorrang gegeven aan wat er op het programma staat en er wordt van het kind verwacht dat het gestelde doel voor de huidige dag bereikt wordt:

"Bij mij is het zo: we doen wiskunde, we plannen die dag één les, en die les moet af zijn. Ik ben daar heel streng in, (...). Heeft hij het moeilijker, duurt het wat langer, ja pech..." R11^{Ned}.

Toch gaf een ouder toe dat de structuur die ze brengt wat betreft het opdoen van kennis en vaardigheden van haar kind, vooral te wijten is aan het feit dat ze de eindtermen moet volgen. Indien deze niet opgelegd waren, dan had ze er liever voor gekozen om haar kind veel meer vrijheid te geven wat betreft haar leerprocessen:

"(...), moest ik niet gehouden zijn aan de inspectie en examens, dan voelde ik mij volledig vrij, omdat ik het betrouw dat ze genoeg interesses heeft." R8^{Ned}.

2.1.4 Examenperiodes

Wanneer examenmomenten naderen, wordt ervoor gezorgd dat de tiener zich extra inspant en meer oefeningen maakt:

"Nu doe ik wel oefeningen van scholen, omdat ze examens moet afleggen (...)." R8^{Ned}.

Handboeken en cursussen worden erbij genomen, zodat het kind vertrouwd raakt met onder andere taalregels die op scholen aangeleerd worden en met woorden die daar gebruikt worden:

"(...) om hen te laten wennen aan het taalgebruik, want het is voornamelijk een kwestie van woordkeuze." R2^{Fr}.

Een adolescent met autisme kreeg wel een vrijstelling voor het afleggen van examens, omdat hij met de jaren schoolse achterstand heeft opgelopen. Toch ligt het de moeder na aan het hart dat haar zoon ooit een examen gaat afleggen:

"En dan hebben ze mij een vrijstelling voor gegeven. Ik zou het wel heel graag hebben dat hij een examen kan meedoen, maar ja... Het is even afwachten." R11^{Ned.}

2.4 MOEILIJKE KANTEN VAN THUISONDERWIJS

Enkele participanten vonden het relevant om mee te delen dat het thuisonderwijs binnen hun eigen gezin ook niet altijd van een leien dakje gaat:

"Ik moet het ook niet rooskleurig voorstellen. Wij moeten ook eens struggelen." R8^{Ned.}

Hieronder worden een aantal moeilijkheden die huisonderwijzers meemaken op een rij gezet.

2.4.1 Een grote beschikbaarheid

2.4.1.1 Zoeken naar het juiste moment

Een valkuil van het willen optimaliseren van de vrijheid van de tiener, is dat de huisonderwijzer niet altijd de nodige tijd of motivatie heeft om aan de slag te gaan met het formele leren, terwijl het kind daar wel toe bereid is. Er wordt dan een evenwicht gezocht tussen de vrijheid van het kind en de mogelijkheden van de ouder:

"Het feit dat hij graag in de namiddag werkt. Voor mij is dat nogal één van de moeilijkste momenten, ik heb veel moeite om hem te volgen en zeg dan gewoon wat hij moet doen." R10^{Fr.}

2.4.1.2 Puberteit

In andere gevallen gebeurt het dat de ouder beschikbaar is, maar dat de jongere geen zin heeft om te werken. Jongeren beslissen soms ook om later op te staan of willen aan de slag gaan wanneer zij daar zelf zin in hebben. Sommige respondenten gaven aan dat het met de adolescentie van hun tiener moeilijker is:

"Ik geef het toe: er komen altijd periodes waarbij ik dan zeg: "Ik stop! Ze wil niet!", maar ja. Nu begint ze ook in de puberteit te komen, dus het is niet altijd even evident natuurlijk." R8^{Ned.}

2.4.1.3 Grote beschikbaarheid wanneer ze jonger zijn

Door hun te jonge leeftijd kunnen kinderen niet alleen thuis blijven en dat zorgt ervoor dat ouders zich zodanig moeten organiseren, dat er altijd wel iemand thuis aanwezig is om op hen te letten en voor hen te zorgen:

"Je moet je plan trekken om aanwezig te zijn, om betrokken te blijven, enzovoort, dus het is duidelijk dat je beschikbaar, inventief moet zijn, en het vraagt wel veel energie (...). Maar naarmate de kinderen ouder worden, moet je ook minder beschikbaar zijn. (...) Het is nu veel gemakkelijker. "
R2^{Fr.}

2.4.1.4 Persoonlijke ontwikkeling van de ouder

Het leven van een ouder die de rol van onderwijzer opneemt, zorgt er op sommige momenten voor dat het eigen leven opzij gezet wordt. Een aantal huisonderwijzers ziet thuisonderwijs als een drempel om bijvoorbeeld een opleiding te volgen:

"Ik werkte toch niet, maar als ik een opleiding wil volgen, dan is het niet mogelijk." R4^{Fr}.

Huisonderwijzers die de stap naar hogere studies hebben gezet, geven toe dat het niet altijd evident is om te focussen op hun eigen leerproces:

"Ik was ondertussen wat begonnen met te studeren en dat is moeilijk (...)." R8^{Ned}.

2.4.2 Vakken van het secundair onderwijs

Ouders van kinderen met leeftijd secundair onderwijs geven toe dat hun kennis wat betreft de leerinhoud van vakken soms beperkt kan zijn. Dit blijkt ook iets te zijn waar ouders van kinderen tussen 10 en 12 jaar tegenaan lopen. Zij vragen zich af in welke mate zij in staat zijn om de diverse vakken uit het secundair onderwijs uit te leggen aan hun leerlingen. Ze rekenen op de zelfstandigheid van de jongere om extra informatie over de leerstof zelf op te zoeken en te begrijpen of doen beroep op bijlesleerkrachten voor specifieke vakken:

"Er is ook iemand in die Facebookgroep die bijles geeft, het is een studiebegeleidingsbureau, maar ze werken veel met de mensen van de Examencommissie. Ik heb haar dan gezegd: "Als je daar bijles wilt volgen, laat het dan weten." R5^{Ned}.

2.4.3 Overlast aan verantwoordelijkheden

Enkele respondenten meldden dat het voor huisonderwijzers zwaar kan zijn om alle dagtaken die verbonden zijn aan zowel het huishouden, als het onderwijs, op zich te nemen:

"Thuisonderwijs is een verrijkende ervaring, maar het brengt ook moeilijkheden en vereisten met zich mee, omdat je naast de ouderlijke verantwoordelijkheden, ook nog ervoor moet zorgen dat jouw kind genoeg lessen krijgt." R4^{Fr}.

Wanneer blijkt dat het voor de ouders te zwaar is, kan dit volgens een huisonderwijzer in de ergste gevallen zelfs tot een burn-out leiden:

"Het is vermoeiend, je kan in een burn-out terechtkomen, omdat het een ophoping is van zoveel verantwoordelijkheden." R1^{Fr}.

2.4.4 Het financiële aspect

Kosten die gepaard gaan met het thuisonderwijs, zijn onder andere te wijten aan het onderwijsmateriaal dat aangekocht wordt. Meerdere respondenten waren het ermee eens dat handboeken en andere hulpbronnen soms duur zijn:

"En ja, didactisch materiaal is niet zo goedkoop. Ik moet ook wel toegeven dat ik voor mijn zoon makkelijk aan duizend euro per schooljaar aan materiaal uitgeef. Dus het is financieel niet te onderschatten." R11^{Ned}.

Sommige respondenten klaagden over het feit dat hun kinderen geen toelage mogen krijgen, in tegenstelling tot hun schoolgaande leeftijdsgenoten:

"Toen ik eens inspectie had, het waren twee lieve vrouwen hoor, (...) kreeg ik de vraag van: "Er zijn thuisonderwijzers die vinden dat ze een speciale toelage zouden moeten krijgen om die boeken te kopen." (...) en ik heb dan geantwoord: "Ja, dat vind ik ook". Ik bedoel... Oké, je moet wel iets doen met je kind, maar je krijgt dat allemaal niet. Als je kind niet naar school gaat, dan krijg je geen premie, terwijl je dat wel moet kopen." R8^{Ned}.

Zij vinden dit zelfs onrechtvaardig en pleiten ervoor dat er iets aan veranderd wordt, aangezien hun kinderen uiteindelijk ook moeten voldoen aan de eindtermen die vastgelegd zijn door de Vlaamse en Franstalige gemeenschappen:

"Kinderen die naar school gaan krijgen een toelage, maar waarom zij niet? Zij willen ook een diploma en ze leggen ook examens af." R9^{Ned}.

2.4.5 De papa overtuigen

Een meerderheid van de moeders die thuisonderwijs geeft, was het ermee eens dat het overtuigen van vaders om het kind niet meer naar school te laten gaan, vaak een drempel is:

"De angst van mijn man was: "Oei, maar je gaat vereenzamen omdat je niet meer met jouw leeftijdsgenoten in contact komt"." R5^{Ned}.

Eén van de mannelijke respondenten gaf zelf toe dat hij wat tijd nodig had om ermee in te stemmen, maar dat hij het wel zag zitten om het thuisonderwijs uit te proberen. Hij verklaarde dat hij er uiteindelijk wel de voordelen van inzag:

"Wat mij betreft, ik had een beetje het idee van: "Ja... we zien wel. Lukt het niet, dan is het geen ramp en ze kan wel aansluiten." Zo is het begonnen. En waarom doen we verder? Wel omdat we zien dat het goed gaat (lacht)." R12^{Ned}.

2.4.6 Oordelen vanuit de (directe) omgeving

Voor enkelen was het ook niet evident om hun keuze voor thuisonderwijs voor te leggen aan familieleden en kennissen:

"Dat was eigenlijk wel moeilijk: onze directe omgeving overtuigen." R6^{Fr}.

Zij kregen in bepaalde gevallen hevige reacties uit hun omgeving:

"Zelfs de oma was in het begin absoluut tegen huisonderwijs, het was: "Alé, en waar ga je aan beginnen, en dat doe je toch niet!"" R11^{Ned}.

2.4.7 Stress door het bezoek van de inspectie

Het bezoek van de inspecteur is voor sommige gezinnen een zware periode. Zij proberen er alles om te doen zodat alles klaarstaat. Ze maken zich dan veel zorgen en dit beïnvloedt op dat moment de ouder-kindrelatie:

"Met die examens krijg ik ook stress en ik lig daar soms 's nachts van wakker, (...). Ik voel die druk van de inspectie en examens, en ik vind het spijtig want het zorgt soms voor conflicten tussen ons." R8^{Ned.}

Toch wordt het door sommigen achteraf als iets positiefs gezien:

"En vorig schooljaar hebben we opnieuw inspectie gehad, waar ik heel gestrest voor was natuurlijk, (...). Ik moet het wel toegeven, ik heb een positieve ervaring gehad met de inspectie." R11^{Ned.}

2.5 INTENTIE OM HET THUISONDERWIJS VOORT TE ZETTEN

Op één respondent na, waren alle huisonderwijzers tevreden met de huidige gang van zaken wat het thuisonderwijs betreft. In dat geval werd al voor gekozen om volgend jaar over te schakelen naar het traditioneel onderwijs:

"In ieder geval zou mijn zoon in september terug naar school gaan." R10^{Fr.}

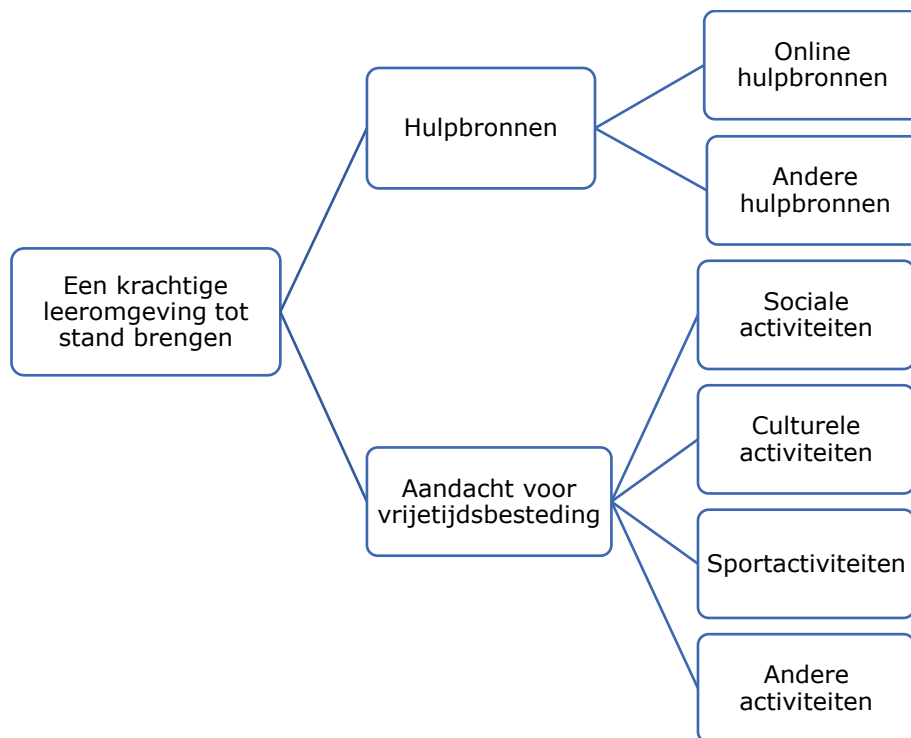
Wanneer de vraag werd gesteld aan andere huisonderwijzers hoelang zij het thuisonderwijs zouden voortzetten, werden er verschillende antwoorden gegeven. Sommige ouders gingen ervan uit dat hun kinderen thuis onderwezen zouden worden tot het einde van hun onderwijstraject:

"Zo lang mogelijk. Ze gaan waarschijnlijk niet meer naar school gaan. Voor het secundair krijgen ze misschien wel bijles." R7^{Ned.}

Anderen evalueren dit op het einde of aan het begin van het schooljaar om te zien of het kind wel of niet thuis wil blijven:

"We hebben niet gedacht van: "Ah we gaan het tot het lager of het secundair doen." (...) we zullen het dus doen zolang zij daar zin in hebben". R2^{Fr.}

3. EEN KRACHTIGE LEEROMGEVING TOT STAND BRENGEN

Figuur 8: Overzicht van mogelijkheden die huisonderwijzers gebruiken om voor een krachtige leeromgeving te zorgen

3.1 HULPBRONNEN

Het werd doorheen de interviews duidelijk dat huisonderwijzers hulpbronnen proberen te diversifiëren om het leren beheersen van leerstof door de jongere zo vlot mogelijk te laten verlopen.

3.1.1 Online hulpbronnen

Het gebruik van het internet leek voor alle ouders een onmisbaar kanaal te zijn om toegang te krijgen tot allerlei materiaal. Online gaan ouders bijvoorbeeld op Facebookgroepen cursussen, tips en ervaringen delen:

"Maar er zijn wel Facebookgroepen waarop mensen cursussen posten. Ze helpen elkaar goed, daar hebben we veel steun aan. (...) Je kunt overal vragen hoe het gaat, (...)." R3^{Ned}.

Op Facebook kan er eveneens aan huisonderwijzers gevraagd worden welke handboeken wel of niet handig zijn bij het studeren van een vak voor de Examencommissie:

"In Facebookgroepen wordt gevraagd welke boeken goed zijn voor dit of dat vak. (...) Die mevrouw had toen al gezegd: "Die boeken zijn goed". En we hebben ze aangekocht." R5^{Ned}.

Ook filmpjes die op YouTube worden gepost, zijn van grote hulp voor jongeren en hun ouders. Huisonderwijzers vinden het handig om daar extra kennis op te doen over methodes en pedagogieën.

Daar bekijken hun kinderen ook onder andere documentaires, videofragmenten in verband met specifieke onderdelen uit de te kennen leerstof en tekenfilms:

"(...), hij gaat echt informatie opzoeken, op YouTube. Hij kijkt naar filmpjes van fysici die vanalles uitleggen." R9^{Ned}.

Er wordt ook gebruik gemaakt van online platforms zoals Wezooz Academy en Schooltv, waar filmpjes met lesfragmenten en oefeningen op terug te vinden zijn.

"(...) en trouwens: op Schooltv zijn er heel interessante filmpjes waar het uitgelegd wordt." R11^{Ned}.

Bij Franstalige huisonderwijzers is de officiële website van de Federatie Wallonië-Brussel "Enseignement.be" ook populair. Op het online portaal kan er gezocht worden naar educatieve hulpbronnen en de verwachte competentieclusters naargelang de leeftijd van de kinderen en voorbeeldexamens van de CEB¹, CE1D² of CE2D³ van de voorbije jaren⁴:

"(...) een paar weken voor het examen gaan wij op de site enseignement.be. Daar halen wij examens van voorbije jaren uit en wij vullen die voor de dag van het examen in, vooral om hen te laten wennen aan de gebruikte woordenschat." R2^{Fr}.

3.2.1 Andere hulpbronnen

Om het leerproces van hun tieners aangenamer te maken en te verrijken, gaan ouders verder ook offline op zoek naar resources. Verenigingen waarmee ze in contact zijn, plannen doorheen het jaar activiteiten die aan thuisonderwijzende gezinnen de mogelijkheid bieden om de theorie die de jongeren op doen op een krachtigere manier in verband te brengen met de praktijk:

"Wij, huisonderwijzers, hebben ook een overkoepelde organisatie: de VHOV. (...) meestal organiseren die ook vaak uitstappen en activiteiten." R11^{Ned}.

Daarnaast gebeurt het ook wel dat een huisonderwijzer op eigen initiatief, los van een vereniging, uitstappen organiseert:

"We brachten ook een dag per week in het bos door met andere thuisonderwijsgezinnen." R2^{Fr}.

Bibliotheken, spelotheken, educatieve centra, ... zijn bovendien allemaal plaatsen waar huisonderwijzers regelmatig naartoe gaan, bijvoorbeeld om pedagogisch materiaal te gaan halen. De meerderheid van de deelnemende huisonderwijzers stelde dat de bibliotheek soms de ideale plek is om te kunnen studeren, maar ook informatie op te zoeken over heel wat onderwerpen:

¹ Certificat d'études de base : Attest van basiskennis

² Certificat d'études du premier degré de l'enseignement secondaire : Attest voor de eerste graad van het secundair onderwijs

³ Certificat d'études du deuxième degré de l'enseignement secondaire : Attest voor de tweede graad van het secundair onderwijs

⁴ In het Franstalig onderwijs worden alle leerlingen onderworpen aan een examen aan het einde van het lager onderwijstraject (CEB) en aan het einde van elke graad van het secundair onderwijs (CE1D, CE2D en CESS). Op de website "Enseignement.be" kan er meer informatie over teruggevonden worden.

"Dan zitten we in de bibliotheek. Voor fysica en chemie in de derde graad ofzo. (...) Bij mij is het op het moment zelf: "Ah ... ja... we zullen het wel opzoeken in de bibliotheek, of op het internet". R3^{Ned.}

3.3 AANDACHT VOOR VRIJETIJSBESTEDING

3.1.1 Sociale activiteiten

Uit de interviews werd duidelijk dat huisonderwijzers belang hechten aan sociale contacten. Er werd bijvoorbeeld aangehaald dat er soms gepicknickt wordt met andere thuisonderwijsgezinnen. Zij bieden hiervoor diverse activiteiten en mogelijkheden om hun kinderen te stimuleren in het leggen van contacten met de buitenwereld:

"Picknicken in het park, het hele jaar door. We hebben dat ook met andere kinderen gedaan die thuisonderwijs krijgen. We hebbe ooit eens een picknick met twintig personen gedaan. Het was eigenlijk ook wel leuk. Je hebt ook nog andere activiteiten met gezinnen die thuisonderwijs geven." R1^{Fr.}

Meerdere huisonderwijzers hebben ook aangegeven dat zij verbonden zijn aan een vereniging waar jongeren die thuisonderwijs krijgen, ondersteund worden. Daar kunnen ze onder andere samen studeren en de leerstof aan elkaar uitleggen:

"We nemen deel aan een vereniging waar kinderen die thuisonderwijs krijgen bijeenkomen." R6^{Fr.}

Een respondent beweerde zelfs dat haar kind socialer is geworden nadat zij begonnen zijn aan thuisonderwijs, omdat hij zich meer durft open te stellen dankzij de verscheidene activiteiten die voor hem ter beschikking gesteld werden:

"Hij is ook socialer geworden. Het klinkt raar, ik weet het, veel mensen denken: "Wat zeg je nu?" Hij is echt socialer geworden tegenover toen hij op school zat." R11^{Ned.}

3.1.2 Culturele activiteiten

Een ander luik van bezigheden bestaat uit culturele activiteiten. Vele thuis onderwezen tieners bespelen muziekinstrumenten:

"Ze doet fluit, piano, klassieke piano, jazz, samenspel, en van die dingen allemaal." R3^{Ned.}

Er wordt ook deelgenomen aan thematische stages en kunstprojecten:

"Ze werken bijvoorbeeld aan een animatieproject." R12^{Ned.}

Er werd tijdens interviews ook gezegd dat musea worden bezocht:

"Je kan naar het museum gaan met je kinderen, vaak zijn er voorstellingen." R11^{Ned.}

Anderen zijn ook nog ingeschreven in tekenacademies:

"Voor de artistieke kant, doet mijn dochter aan piano en schone kunsten. Ze doet het sinds ze klein is en ze vindt het geweldig. Ze zou dagenlang kunnen blijven tekenen." R2^{Fr.}

3.1.3 Sportactiviteiten

Uit de verschillende interviews werd vastgesteld dat sport een cruciale plek inneemt binnen het programma:

"(...) voor mij was het al van in het begin een voorwaarde om het thuisonderwijs goed te ervaren: dat mijn kinderen hun eigen momenten zouden hebben, en dat gebeurt via sport. Zij hebben aan Braziliaanse jiu-jitsu gedaan, acrobatische gymnastiek, ... Dus ja, echt minimum twee tot vier keer per week." R1^{Fr}.

Het werd duidelijk dat thuis onderwezen kinderen aan allerlei sporten deelnemen, zoals bergbeklimming, fietsen en balsporten:

"Hij speelt Kin-Ball, het is een sport met een grote bal. (...), het is een teamsport, (...)." R10^{Fr}.

Een andere sport die benoemd werd, is het touwspringen:

"(...) momenteel is dat alleen de ropeskiing. Maar ja, ze is daar zo door gepassioneerd, zowel in springen als in jurycursussen, analyses maken van freestyles (...)." R5^{Ned}.

Andere tieners gaan ook graag zwemmen, fietsen en turnen.

3.1.4 Andere activiteiten

Tieners die thuisonderwijs krijgen vullen bovendien hun tijd in door te naaien, filmpjes te maken, computerspelletjes te spelen met vrienden, bezig te zijn in de moestuin, te koken:

"We bakken dingen samen, (...)" R7^{Ned}.

Velen brengen graag hun tijd door in de natuur. Op momenten waarop zij niet naar buiten kunnen gaan, houden de jongeren zich dan thuis ook bezig met dieren en planten:

"We hebben zelf ook dieren, een moestuin, (...)." R3^{Ned}.

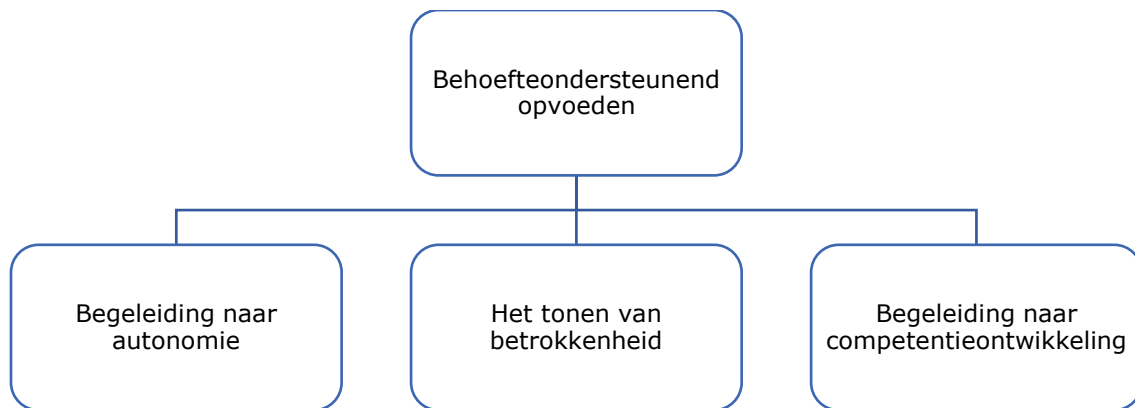
Voor sommige huisonderwijzers is het overigens van primordiaal belang om in contact te komen met andere culturen en landschappen. Daarom wordt er met het hele gezin en op elk moment van het jaar regelmatig naar het buitenland gereisd:

"We hebben al eens een tour gedaan in Centraal-Europa, met de auto, en met de camping car. In principe kost het niet zo veel. En ja... het zorgt ervoor dat je culturen, mensen die je ontmoet, dingen die je ziet, talen die je hoort sterk kunt variëren." R2^{Fr}.

4. BEHOEFTEONDERSTEUNENDE OPVOEDING VAN HUISONDERWIJZERS

Huisonderwijzers gebruiken dus diverse methodes en hulpbronnen om de leeromgeving van hun kinderen te verrijken. Zij trachten daarnaast om tegemoet te komen aan de basisnoden van hun jongeren. Daarvoor gaan zij diverse strategieën gebruiken, in functie van de persoonlijkheid van hun kind en situaties die zich voordoen. Zoals eerder vermeld, bestaan er drie dimensies in het behoefteondersteunend opvoeden. De dimensies in kwestie zijn: het begeleiden naar autonomie, het tonen van betrokkenheid en het begeleiden naar competentieontwikkeling (Soenens &

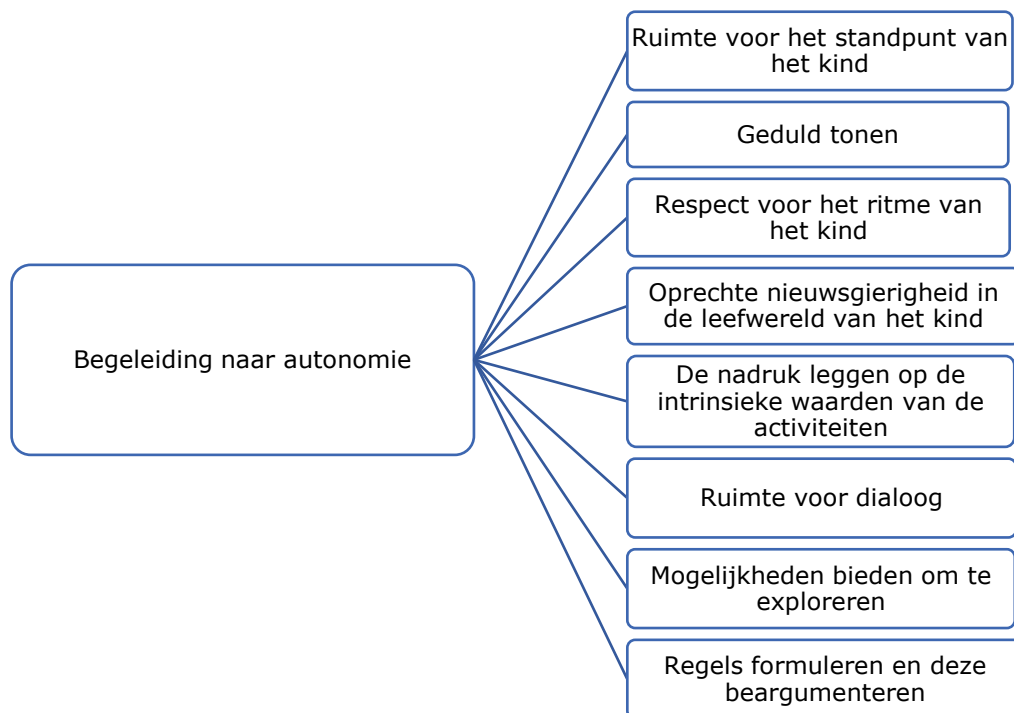
Vansteenkiste, 2017). Op basis van elke dimensie werden attitudes uit de ouderschapsstijl van de huisonderwijzers geïdentificeerd. Deze worden in dit deel behandeld.

Figuur 9: Overzicht van dimensies voor een behoeftesondersteunende opvoeding (afgeleid van Soenens & Vansteenkiste, 2017)

4.1 BEGELEIDING NAAR AUTONOMIE

De eerste dimensie handelt over aspecten uit de opvoedingsstijl van de huisonderwijzers voor het stimuleren van de jongere tot meer zelfstandigheid.

Figuur 10: Overzicht van strategieën van huisonderwijzers voor het begeleiden van hun kind naar autonomie

4.1.1 Ruimte voor het standpunt van het kind

Huisonderwijzers luisteren graag naar de mening van hun kinderen wanneer belangrijke beslissingen genomen moeten worden. Ze nemen de tijd om zaken voor te leggen en om na te gaan wat het kind daarover denkt, zeker als het om keuzes gaat die een directe link hebben met het leven van het kind zelf:

"We hebben dat niet voor haar beslist, we hebben het samen besproken." R13^{Fr.}

4.1.2 Geduld tonen

Een ander punt gaat over het feit dat huisonderwijzers veel geduld nodig hebben, in allerlei situaties. Wanneer hen werd gevraagd welke drie competenties een huisonderwijzer zeker moet bezitten voor het goede verloop van het thuisonderwijs, kwam het woord "geduld" vaak terug:

"Je moet dus geduldig zijn, zelfs wanneer een concept zo simpel lijkt en je het vijf keer op vijf verschillende manieren probeert uit te leggen en hij begrijpt het nog altijd niet." R4^{Fr.}

4.1.3 Respect voor het ritme van het kind

Ouders van jongeren die thuisonderwijs krijgen hechten veel belang aan hun ritme. De term ritme koppelden sommigen aan het slaaproces van de tiener:

"Luisteren naar het ritme van mijn kind, (...). Je hebt bijvoorbeeld het slaapritme dat niet onderbroken wordt: mijn kind slaapt zolang als nodig." R1^{Fr.}

In andere gevallen wordt ermee bedoeld dat er rekening moet gehouden worden met de vaardigheden en het huidige kennisniveau van hun kinderen met een ontwikkelingsstoornis:

"(...) je wordt vaak meegesleept door die race van de maatschappij van: "Kinderen moeten dat kunnen, en dat kunnen, op die leeftijd en die leeftijd". Dat heb ik moeten loslaten bij mijn zoon. (...) en ik zie een vooruitgang. Wel niet zoals zijn leeftijdsgenoten, maar dat ligt aan zijn beperking natuurlijk." R11^{Ned.}

4.1.4 Oprechte nieuwsgierigheid in de leefwereld van het kind

Ook het tonen van interesse in wat er bij hun tieners leeft is een belangrijk aspect in de begeleiding die huisonderwijzers bieden:

"De manier waarop ik het doe kan ik in één zin samenvatten: mijn interesse tonen in verschillende dingen die ze doet en leert en dus ook mijn nieuwsgierigheid richten op wat het voor hen betekent." R2^{Fr.}

4.1.5 De nadruk leggen op de intrinsieke waarden van de activiteiten

Het werd doorheen de verschillende interviews duidelijk dat straffen en belonen geen techniek is die huisonderwijzers als waardevol beschouwen:

"Straffen en belonen, dat doen we bij ons niet (...). Wanneer er geen straffen en beloningen gebruikt worden, behoudt iedereen uiteindelijk de verantwoordelijkheid van zijn eigen daden, en dan resulteren gewoon de natuurlijke gevolgen ervan." R6^{Fr.}

Een ouder ging er zelfs van uit dat het zelfs niet nodig is, aangezien kinderen zelf geneigd zijn om tot actie te komen:

"Ik gebruik geen straffen en beloningen, kinderen zijn op zich al intrinsiek gemotiveerd." R7^{Ned}.

4.1.6 Ruimte voor dialoog

Huisonderwijzers gaven ook aan dat bij allerlei situaties gesprekken gaan voeren met de jongeren en dit zorgt soms ook wel voor debatten. Deze discussies gaan soms zelfs over details en kunnen lang duren. De ouders trachten hun kinderen tot reflectie aan te zetten, onder andere door vragen te stellen:

"We zeggen wel: "Vertel eens hoe het is geweest?", en hij vertelt dan dingen. Het is communicatie, (...)." R9^{Ned}.

4.1.7 Mogelijkheden bieden om te exploreren

Nieuwe zaken aan hun tieners doen ontdekken is voor alle huisonderwijzers een must. Zij gaan op zoek naar diverse mogelijkheden om dit te realiseren:

"(...) we hebben al van in het begin klassieke activiteiten willen aanbieden: een artistieke activiteit, een sportactiviteit, een sociale activiteit. (...) Hiermee kunnen ze verschillende zaken exploreren." R2^{Fr}.

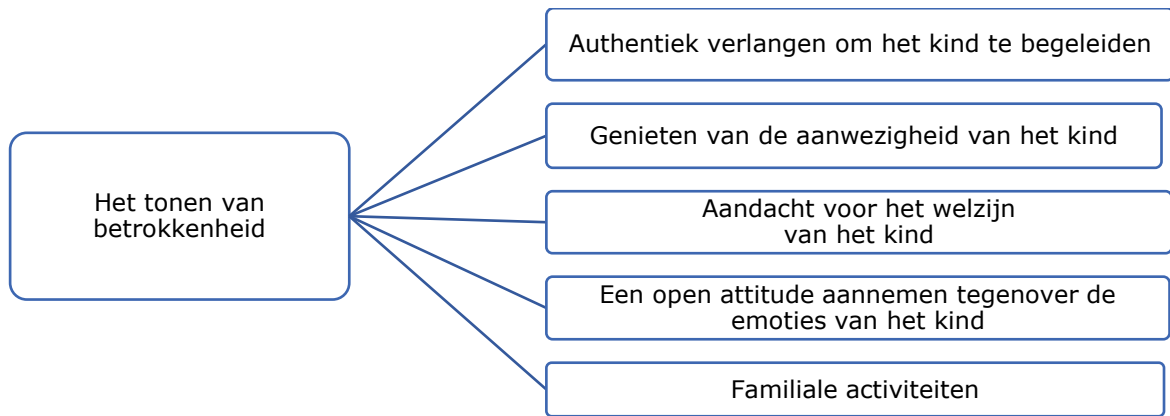
4.1.8 Regels formuleren en ze beargumenteren

Wanneer nodig worden regels door de ouders opgesteld die bedoeld zijn om het ontwikkelproces van de jongere te optimaliseren. Het kunnen leefregels zijn, maar ook grenzen of voorwaarden die expliciet geformuleerd worden:

"Hij is niet echt sociaal, dus ik had hem gezegd dat er voorwaarden zouden zijn om aan huisonderwijs te kunnen doen: "Dan wil ik dat je hobby's kiest, en dat je een sport kiest". Hij begreep het wel en hij wist van: "Kijk, dit zijn de voorwaarden waaraan ik moet voldoen om te kunnen lukken"." R11^{Ned}.

4.2 HET TONEN VAN BETROKKENHEID

De tweede dimensie gaat over hoe huisonderwijzers aan de tieners laten merken dat zij aanwezig voor hen zijn en dat zij eveneens zorg voor hen dragen.

Figuur 11: Overzicht van strategieën van huisonderwijzers voor het tonen van betrokkenheid tegenover hun kind

4.2.1 Authentiek verlangen om het kind te ondersteunen

Voor de overgrote meerderheid van de huisonderwijzers is het verstrekken van onderwijs een aangename activiteit. Zij beschouwen het als iets waardevols:

"Maar hoe mooi is dat nu niet om dat jouw kind als ouder aan te leren. Ik probeer daar in ieder geval mijn best voor te doen, (...)." R8^{Ned}.

4.2.2 Genieten van de aanwezigheid van het kind

Zij vinden het verder aangenaam om tijd door te brengen met hun kinderen:

"We zien onze kinderen ook vaak. Dat vinden we belangrijk, we vinden ons gezinsleven belangrijk (...)" R12^{Ned}.

Voor velen is het ook een doel op zich om elk moment met het kind te waarderen:

"Ik wil met hen genieten en ik wil dat zij genieten van hun kindertijd." R1^{Fr}.

4.2.3 Aandacht voor het welzijn van het kind

Het welzijn van het kind is voor de ouders een cruciale issue. Daarom houden zij rekening met het ritme van hun kinderen en proberen ze zich in hun schoenen te plaatsen om na te gaan wat haalbaar is en op welk moment:

"Onze dochter doet soms wiskunde, maar soms kan ze niet meer werken na één uur. We moeten dan voelen dat ze een pauze moet hebben. Voelen wat je kind nodig heeft, wat ze belangrijk vindt, dat is empathie." R12^{Ned}.

Zij gaan er vervolgens voor zorgen dat de jongere ook niets tekortkomt en gaan ook bewuster kijken naar zijn gemoedstoestand:

"Bij haar weet ik dat ik moet opletten dat ze niet te ver gaat, niet te veel stress, genoeg eet, genoeg ontspant. Want ze doet in het algemeen heel hard haar best." R3^{Ned}.

4.2.4 Een open attitude tegenover de gevoelens van het kind

Jongeren van huisonderwijzers kunnen af en toe geconfronteerd worden met hun eigen negatieve gevoelens, zoals faalangst en constante stress. Om hun emoties weer in harmonie te brengen, gaan huisonderwijzers hun tiener op diverse wijzen proberen te troosten en gerust te stellen:

"Ze zegt telkens: "Ik weet het niet." En dan zeg ik: "Maar het is normaal dat je het nog niet kunt, je ben het aan het leren, het is normaal dat je het nog niet kunt." (...) Als ik merk dat het niet meer gaat, dan contacteer ik mijn vrienden die paarden hebben en dan gaan we daar samen naartoe. Dan komt ze tot rust en dat heeft een enorm positief effect op haar, (...)." R8^{Ned}.

Soms geven de tieners zelf aan dat het niet meer goed lukt. In zo'n gevallen gebeurt het dat een leersessie eventjes stopgezet wordt:

"Als we bezig zijn met een oefening en hij kan zich niet meer concentreren, dan vraagt hij of hij op de trampoline mag gaan springen. En dan doet hij het gewoon." R7^{Ned}.

4.2.5 Familiale activiteiten

Een andere gewoonte die huisonderwijzers hebben, is het organiseren van verscheidene activiteiten die zij met het (hele) gezin doorbrengen:

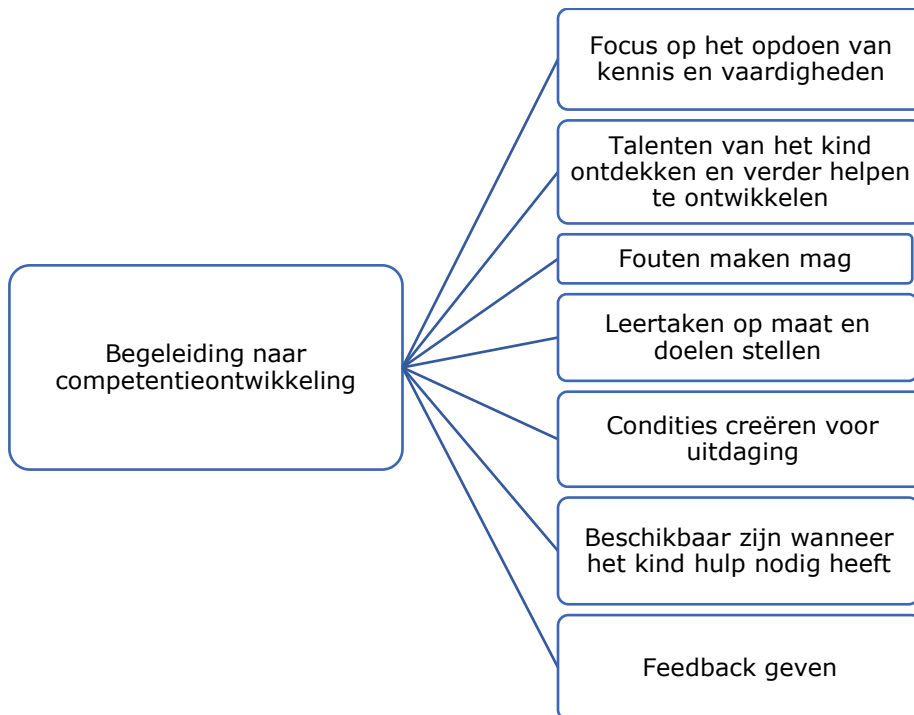
"We zijn dan naar de steenbakkerij gegaan, het was heel leerrijk, ze hebben zich goed geamuseerd." R11^{Ned}.

Het gebeurt soms ook dat er plots beslist wordt om op reistocht te gaan:

"En dus ja, het kan zijn dat wij zo onvoorzien voor een paar dagen vetrekken, en we doen het zelfs doorheen het hele jaar. Soms gaan wij bijvoorbeeld twee dagen in de Ardennen kamperen, op andere periodes gaan we een week naar Frankrijk, of een week naar Engeland, (...)" R2^{Fr}.

4.3 BEGELEIDING NAAR COMPETENTIEONTWIKKELING

Het begeleiden van de jongeren in het verwerven van nieuwe competenties is de laatste dimensie. De attitudes die huisonderwijzers hiervoor aannemen worden hieronder opgelijst.

Figuur 12: Overzicht van strategieën van huisonderwijzers voor het begeleiden van hun kind naar competentieontwikkeling

4.3.1 Focus op het opdoen van kennis en vaardigheden

Kennis- en vaardigheidsontwikkeling gebeurt bij thuisonderwijsgezinnen zoals eerder besproken zowel formeel als informeel:

"(...) het geeft me de vrijheid om haar dingen aan te leren, om haar te tonen hoe zij anders kan leren, op verschillende manieren." R1^{Fr}.

Huisonderwijzers gaan door middel van allerlei technieken proberen bij te dragen tot hun ontwikkeling en hebben een brede kijk op het leerproces van een jongere. Ze hebben tevens een visie op lange termijn over welke voordelen de methodes die zij gebruiken een positieve invloed kunnen hebben op hun volwassenwording:

"Mijn hoop is om hem tenminste tools mee te geven die hem zullen helpen om verder te studeren, of om dingen te doen waar hij van houdt. (...) Ik zou graag willen dat hij autonoom wordt. (...) Het gaat dus om alledaagse zaken, zorg dragen voor zichzelf. En tools meegeven om zelf boodschappen te doen en te rekenen, zijn budget kunnen beheren, een aanvraagformulier invullen, (...)." R4^{Fr}.

4.3.2 Talenten van het kind ontdekken en verder helpen te ontwikkelen

Naast kennis en vaardigheden, wordt er ook belang gehecht aan talentontwikkeling, in functie van het potentieel van het kind. De ouders gaan dan op zoek naar verscheidene manieren om hun sterktes verder te perfectioneren:

"En hij kan ook ontzettend mooi tekenen, (...). Dan heb ik gezegd: "Oké, we gaan daar ook iets mee doen." Dan heb ik hem ingeschreven in de deeltijdse kunst-tekenacademie." R11^{Ned.}

4.3.3 Fouten maken mag

Een ander punt dat huisonderwijzers als belangrijk beschouwen binnen het ontwikkelingsproces van hun tieners, is het maken van fouten. Zij wijzen hun kinderen op het feit dat het niet erg is om zich hier en daar voor bepaalde zaken te vergissen:

"(...) en als het niet lukt, dan is het ook goed om fouten te maken in het leven en als het niet lukt, dan probeer je maar opnieuw. (...) Ja, ons motto thuis is: "Ik kan het NOG niet", niet: "Ik kan het niet." R9^{Ned.}

4.3.4 Leertaken op maat en doelen stellen

Om het leerproces vlotter te laten verlopen, stellen huisonderwijzers tools ter beschikking van hun tieners wanneer blijkt dat de lat te hoog ligt:

"Hij wil eigenlijk een blog maken, dan gaat hij informeel leren. Hij wil die blog maken, maar hij heeft grote moeilijkheden om te schrijven. Ik heb dan een software geïnstalleerd die woorden op in Microsoft Word vertaalt. Ik schrijf soms ook voor hem, maar ik moedig hem aan om per stuk te schrijven." R4^{Fr.}

Zij bedenken ook zelf opdrachten, die de kinderen aanzetten tot een diepere reflectie over ervaringen die zij kunnen meemaken. De taken worden duidelijk omschreven, zodat de jongere ook duidelijk weet wat er van hem verwacht wordt:

"We zijn eens naar het Domein van de Grotten van Han geweest. Voordat wij daar naartoe gingen, heb ik een vragenlijst voorbereid en ik heb het hen afgegeven voor ons vertrek. Ik heb hen dan de week nadien een schrijfoopdracht gegeven." R1^{Fr.}

4.3.5 Conditie creëren voor uitdaging

Een bijkomende methode voor de competentieontwikkeling, is het gebruikmaken van opportuniteiten om de leerling uit te dagen. Op die manier kan hij zijn grenzen verleggen en nieuwe vaardigheden opbouwen:

"(...) en eigenlijk had ik haar aan het begin van de vakantie gezegd: "Zou je elke dag een kleine sketchnote kunnen maken van wat er overdag gebeurt? Dan kunnen we het later als aandenken behouden." R2^{Fr.}

4.3.6 Beschikbaar zijn wanneer het kind hulp nodig heeft

Bovendien gaan huisonderwijzers ingeval van moeilijkheden ook tonen dat zij bereid zijn om hun kinderen de nodige ondersteuning te bieden:

"Als ze haar kleren wilt maken, dan ga ik samen met haar patronen zoeken, stof kopen, dan doen we dat wel samen (...). Als ze hulp nodig heeft, dan ga ik haar wel helpen om de leerstof op te zoeken en zien dat ik het zelf begrijp om het te kunnen uitleggen." R3^{Ned.}

4.3.7 Feedback geven

De laatste strategie betreft het geven van feedback. Huisonderwijzers laten hun kinderen merken wanneer zij iets goeds hebben gedaan en leggen de nadruk op succeservaringen:

"Soms door successen of dingen die hij goed heeft gedaan in het licht te stellen. Zaken waarvoor hij extra inspanningen heeft moeten leveren, of dingen die niet per se gemakkelijk waren. (...) Dus ja: "Ik heb gezien dat..." R6^{Ff}.

DEEL 4: DISCUSSIE EN CONCLUSIE

1. BESPREKING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

Zoals eerder vermeld, komt de zelfdeterminatie van een persoon tot stand wanneer hij intrinsieke motivatie heeft (Deci & Ryan, 2000). Dit vindt plaats wanneer vooral autonome vormen van regulaties gestimuleerd worden en daarvoor zijn acties om het vervullen van psychologische basisnoden van een individu van cruciaal belang (Deci & Ryan, 2008). De sociale context van een individu draagt al dan niet bij tot het vervullen van de basisbehoeften (Deci et al., 1991). Ouders spelen hierbij een cruciale rol (Soenens et al., 2017). Door een krachtige leeromgeving te ontwikkelen, kunnen ouders op een optimale wijze inspelen op de noden in kwestie en tegelijk ook autonome motivatietypes aanwakkeren (Vansteenkiste et al., 2009).

Dit onderzoek peilt naar factoren uit de begeleidingsstijl van huisonderwijzers die bijdragen tot de zelfdeterminatie van jongeren die thuisonderwijs krijgen. Daarvoor werden antwoorden geformuleerd op de deelonderzoeksvragen omtrent de motieven van huisonderwijzers om te kiezen voor thuisonderwijs, de manier waarop het thuisonderwijs georganiseerd wordt, de mogelijkheden die huisonderwijzers belangrijk vinden om het leerproces van hun jongeren te verrijken en er werd ook nagegaan welke strategieën huisonderwijzers gebruiken om tegemoet te komen aan de psychologische noden van hun kinderen. In dit hoofdstuk worden de deelonderzoeksvragen één voor één besproken.

1.1 WAT ZIJN DE REDENEN VAN GEZINNEN OM VOOR THUISONDERWIJS TE OPTEREN?

Als eerst komen de motieven van huisonderwijzers aan bod. Ouders hebben verschillende motieven geformuleerd om deze onderwijsmethode te verkiezen. Meerdere huisonderwijzers gaven aan dat het stressritme dat het schoolleven met zich meebrengt voor het hele gezin op een bepaald moment te veel werd en dankzij het thuisonderwijs kunnen zij een flexibeler leven leiden en hun week zelf inplannen (Anthony & Burroughs, 2010; Heuer & Donovan, 2017; Romanowski, 2001).

Een andere reden om voor thuisonderwijs te kiezen, is een ontevredenheid in het schoolsysteem en dat er niet genoeg rekening gehouden wordt met specifieke behoeften van leerlingen (Collom, 2005; Tilman & Mangez, 2017). Door thuisonderwijs te geven proberen de ouders beter tegemoet te komen aan de noden van hun jongeren (Gray & Riley, 2013; Heuer & Donovan, 2017; Thomas, 2016; Jeynes, 2012).

Ten derde willen huisonderwijzers zo goed mogelijk inspelen op de interesses van hun kinderen (Anthony & Burroughs, 2010, Romanowski, 2001). Zij zien thuisonderwijs als een kans voor de ontwikkeling van hun talenten (Jeynes, 2016).

Een vierde motief betreft het soort opvoeding dat huisonderwijzers aan hun kinderen willen bieden (Tilman & Mangez, 2017). Zij willen hen bepaalde waarden meegeven en gaan ervan uit dat deze transmissie van religieuze of andere waarden spontaner verloopt via thuisonderwijs (Heuer & Donovan, 2017; Van Galen, 1991).

Het laatste punt gaat over de notie van vrijheid (Gray & Riley, 2013). Ouders van tieners die thuisonderwijs krijgen beweren dat ze meer vrijheid beleven en tegelijk ook minder druk van de maatschappij ervaren (Van Galen, 1991). Thuisonderwijs is de manier die zij hebben gevonden om hun wens op dat vlak te verwezenlijken.

1.2 HOE WORDT HET THUISONDERWIJS GEORGANISEERD BINNEN HET GEZIN?

De tweede deelonderzoeksvraag betreft de manier waarop ouders het thuisonderwijs aanpakken. Elke familie blijkt dit op haar eigen manier te regelen (Guterman & Neuman, 2017). Toch is het mogelijk om hun handelwijzen onder te verdelen in clusters.

Wat de voorbereiding van het formeel leren betreft, kiezen huisonderwijzers er meestal voor om een kijkje te nemen in de leerstof, vooraleer zij effectief aan de slag gaan met hun jongeren (Guterman & Neuman, 2017). Sommigen gaan dit zelfs één maand op voorhand doen.

Wanneer verder gekeken wordt naar de mate van structuur in de dag- en weekplanning, valt het op dat sommigen dit meer op een schoolse manier organiseren (Guterman & Neuman, 2017; Tilman & Mangez, 2017). In het ene geval wordt de leerstof op woensdagnamiddag en in het weekend niet behandeld, terwijl anderen ervan uitgaan dat het leren op elk moment kan plaatsvinden (Anthony & Burroughs, 2010). Voor de tweede groep ouders worden de dagen niet van elkaar onderscheiden en zij genieten dan van elke opportuiniteit om de kennis van hun jongeren te helpen bij te schaven (Gray & Riley, 2013; Heuer & Donovan, 2017).

Vervolgens is één van de grootste uitdagingen voor huisonderwijzers om vakken uit het secundair onderwijs te bespreken met hun jongeren (Romanowski, 2001). Sommige tieners vragen ook een grote aanwezigheid van hun ouders, omwille van hun ontwikkelings- en leerstoornis (Tilman & Mangez, 2017). De beschikbaarheid voor het thuisonderwijs impliceert dat huisonderwijzers ook minder tijd kunnen besteden aan hun eigen persoonlijke doelstellingen (Heuer & Donovan, 2017).

Een andere kwestie die huisonderwijzers aankaarten is het financiële aspect van thuisonderwijs (Gray & Riley, 2013). Zij moeten zelf geld uitgeven voor hulpbronnen en divers leermateriaal (Korkmaz & Duman, 2013; Thomas, 2016).

Wat huisonderwijzers ook moeilijk vinden, is het overtuigen van hun partner en mensen uit hun (directe) omgeving van de meerwaarde van het thuisonderwijs voor hun jongeren (Gray & Riley, 2013; Van Galen, 1991).

1.3 WELKE MOGELIJKHEDEN GEBRUIKEN HUISONDERWIJZERS OM DE LEEROMGEVING VAN HUN KIND TE VERRIJKEN?

De derde deelonderzoeksvraag betreft de methodes die huisonderwijzers hanteren om de leercontext van hun kinderen te bekrachtigen. Zij maken gebruik van een waaier aan hulpbronnen die zij zowel online als buitenshuis vinden (Gray & Riley, 2013; Heuer & Donovan, 2017). Vrijtijdsactiviteiten nemen ook een grote plaats in het leven van thuisonderwijsgezinnen (Tilman & Mangez, 2017).

Het internet heeft voor thuisonderwijsgezinnen diverse functies. Via sociale media en online platforms delen huisonderwijzers ervaringen, lesmateriaal, ideeën en heel wat andere zaken met elkaar en kunnen ze meer informatie opzoeken over pedagogieën en allerlei thema's die zij met hun kinderen willen bespreken (Rolstad & Kesson, 2013).

Bovendien zijn buiten het internet ook andere plaatsen waar hulpbronnen teruggevonden worden, namelijk in bibliotheken en spelotheken (Kunzman & Gaither, 2013). Huisonderwijzers gaven aan dat zij regelmatig naar bibliotheken gingen om de leerstof te overlopen en om themagebonden boeken te lenen (Virban, 2017).

Vrijtijdsactiviteiten zijn ook een manier om het leerproces van de jongeren te verrijken (Vansteenkiste & Soenens, 2017; Kunzman & Gaither, 2013). Huisonderwijzers zoeken met hun tieners naargelang hun interesses een evenwicht tussen sociale, culturele en sportactiviteiten (Rahma, Lestari & Nugroho, 2018). Voorbeelden van activiteiten zijn picknicken met vrienden en kennissen, tekenateliers, ropeskipping en koken.

1.4 WELKE STRATEGIEËN GEBRUIKEN HUISONDERWIJZERS OM TEGEMOET TE KOMEN AAN DE BASISNODEN VAN HUN KINDEREN?

Het begeleiden van een persoon naar het vervullen van zijn noden is geen evidente opdracht. Toch maken huisonderwijzers gebruik van allerlei strategieën om hun kinderen daarin te ondersteunen. Zij gaan hun handelingen afstemmen met attitudes die essentieel zijn voor het begeleiden naar autonomie, het tonen van betrokkenheid en het stimuleren van hun kinderen om competenties te ontwikkelen. Daarbij gaat het gebruikmaken van specifieke strategieën bijdragen tot de autonome motivatie van hun kinderen (Vansteenkiste et al., 2009). Dit gaat bijgevolg hun intrinsieke motivatie, oftewel hun zelfdeterminatie vergroten (Deci & Ryan, 2000; Deci et al., 1991). Dit deel bespreekt de strategieën die huisonderwijzers daarvoor hanteren.

1.4.1 Begeleiding naar autonomie

De eerste dimensie betreft dus het begeleiden naar een meer zelfstandige houding. Daarvoor staan huisonderwijzers open voor wat hun kinderen te vertellen hebben (Van Petegem et al., 2017). Dit betekent ook niet dat er geen regels geformuleerd worden. Er worden integendeel soms wel regels, voorwaarden en grenzen gesteld voor het goede verloop van hun leer- en opvoedingsproces (Emerson, Fear, Fox & Sanders, 2012; Soenens et al., 2017; Van Petegem et al., 2017). Met veel geduld gaan huisonderwijzers ook stap voor stap tewerk (Romanowski, 2001), door onder andere rekening te houden met het ontwikkelingsritme van hun kinderen (Gray & Riley, 2013). Zij bieden verder opportuniteiten om nieuwe zaken te ontdekken (Van Petegem et al., 2017; Vansteenkiste & Ryan, 2013). Huisonderwijzers vinden het eveneens cruciaal om hun kinderen te laten focussen op de activiteiten zelf vanuit hun natuurlijke aanleg om bij te leren (Ryan & Deci, 2000; Van Galen, 1991) en vermijden daarbij ook het geven van straffen en beloningen (Deci, Ryan & Koestner, 2001; Riley, 2016).

1.4.2 Het tonen van betrokkenheid

Huisonderwijzers tonen hun betrokkenheid door duidelijk aanwezig te zijn om hun kinderen te ondersteunen in hun leerproces (Jeynes, 2016; Vansteenkiste & Soenens, 2017). Zij hebben daar een reële wil voor en vinden het bovendien ook aangenaam om tijd door te brengen met hun tieners (Suldo & Feffer, 2013). Daarbij trachten ze op allerlei manieren om bij te dragen tot hun welzijn (Soenens et al., 2017) en staan uiteindelijk ook open voor hun gevoelens (Deci, Eghrari, Patrick & Leone, 1994). Door activiteiten te doen met het hele gezin, proberen ouders die thuisonderwijs geven aan hun jongeren ook de cohesie binnen het gezin te versterken (Suldo & Feffer, 2013).

1.4.3 Begeleiding naar competentieontwikkeling.

Wat betreft het begeleiden naar het verwerven van nieuwe vaardigheden en het opdoen van kennis, zorgen huisonderwijzers ervoor dat hun kinderen dit op diverse wijzen verwezenlijken (Soenens et al., 2017). Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan de talenten die de jongeren bezitten om ze zo verder te ontplooiën (Vansteenkiste & Soenens, 2017; Bloom & Susniak, 1981; Purwaningsih & Fauziah, 2019). Ze zijn ervan overtuigd dat hun kinderen in hun capaciteiten kunnen groeien (Joussemet et al., 2008). Deze ontplooiing stimuleren ze bijvoorbeeld door condities te creëren waarbij de tieners aangespoord worden om hun eigen grenzen te verleggen en door in te spelen op hun interesses (Romanowski, 2001). Wanneer blijkt dat uitdagingen of opdrachten te moeilijk zijn, zorgen de huisonderwijzers ervoor dat deze meer op maat gevormd worden (Soenens et al., 2017). De jongeren kunnen ook op de aanwezigheid van hun ouders rekenen wanneer zij extra hulp nodig hebben. Huisonderwijzers leggen ook de nadruk op opdrachten die met succes uitgevoerd werden (Vansteenkiste & Soenens, 2017) en geven ook feedback om de jongere aan te zetten tot reflectie en het bijsturen van hun eigen leergedrag (Hattie & Timperley, 2007).

2. BEPERKINGEN EIGEN ONDERZOEK

Deze studie heeft net als andere onderzoeken een paar beperkingen. De eerste limitatie heeft te maken met de periode waarin dit onderzoek werd uitgevoerd. Sommige huisonderwijzers gaven aan dat het thuisonderwijs tijdens de lockdown niet op dezelfde manier verloopt als voorheen. Tijdens de interviews trachtten ze wel te focussen op hoe het thuisonderwijs gewoonlijk verloopt.

Verder bestudeerde dit onderzoek specifieke aspecten van het thuisonderwijs en hield het geen rekening met het onderwijsniveau, de sociaaleconomische achtergrond en de persoonlijkheid van de huisonderwijzer. Dit punt werd opgenomen in de aanbevelingen voor toekomstige onderzoeken.

Een derde punt betreft het feit dat er enkel naar de ervaring en perceptie van huisonderwijzers gekeken werd, aangezien enkel ouders van jongeren die thuisonderwijs krijgen tot de doelgroep van deze studie behoren. Daaromtrent werden ook aanbevelingen geformuleerd.

Tot slot, konden de interviews door de lockdown ook niet anders dan online plaatsvinden. Hoewel een voordeel van online interviews is dat ze geen reistijd vergen (Baarda, 2014), is één van de minpunten ervan dat de interviewer, in tegenstelling tot bij face-to-facegesprekken, geen zicht heeft

op de volledige lichaamstaal van de respondent (Flick, 2009). Daardoor was het tijdens de gesprekken ook niet altijd mogelijk om in te spelen op non-verbale signalen.

3. AANBEVELINGEN

3.1 BELEIDSAANBEVELINGEN

Een eerste aanbeveling betreft de huisonderwijzers. Uit de onderzoeksresultaten werd vastgesteld dat zij het soms zwaar kunnen hebben door alle rollen en verantwoordelijkheden die ze op zich nemen. Om te vermijden dat huisonderwijzers burn-outs krijgen, kan er vanuit de overheid eventueel een vrijblijvende vorming georganiseerd worden waarbij ervaringsdeskundigen, psychologen en andere specialisten tips en tools kunnen geven voor het goede verloop van het thuisonderwijs.

De ervaring van huisonderwijzers van jongeren met een stoornis en specifieke onderwijsbehoeften kan tevens nuttig zijn bij het uitwerken van begeleidingsstrategieën op scholen (Heuer & Donovan, 2017). Het ondersteuningsmodel in het kader van het nieuwe begeleidingsdecreet van de Vlaamse Regering vervangt het voormalige M-decreet en aangezien het model pas vanaf 2021 geïmplementeerd kan worden (Vlaanderen, n.d.), kan het een mogelijkheid zijn om daarbij rekening te houden met de ervaringen en raadgevingen van huisonderwijzers.

3.2 AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Aangezien de sociale context een belangrijke rol speelt bij het helpen vervullen van de basisnoden (Deci et al., 1991), kan er naast huisonderwijzers eventueel nagegaan worden welke invloed andere personen of groepen uitoefenen op de totstandkoming van de zelfdeterminatie van de tieners.

Voor dit onderzoek werd er geen onderscheid gemaakt tussen Nederlandstalige en Franstalige gezinnen. Huisonderwijzers uit heel België werden geïnterviewd. Het zou aannemelijk zijn om in verdere onderzoeken exclusief te focussen op de ervaring van thuisonderwijsgezinnen die gebonden zijn aan de Vlaamse Gemeenschap. Een andere piste is om het thuisonderwijssysteem van beide gemeenschappen met elkaar te vergelijken.

Een andere aanbeveling betreft leeftijdscategorieën. In dit onderzoek werd ervoor gekozen om huisonderwijzers van zowel tieners met leeftijd lager als secundair onderwijs (van 10 tot 19 jaar) te bevragen. In verdere studies kan gedifferentieerd worden naargelang onderwijsniveaus.

Aangezien in dit onderzoek niet gekeken werd naar de achtergrond van de huisonderwijzer, kan het interessant zijn om een kwantitatief onderzoek te voeren naar de relatie tussen factoren die gelinkt zijn aan sociodemografische kenmerken, persoonlijkheidskenmerken en ouderschapsstijlen van huisonderwijzers, met het welzijnsniveau van de jongeren.

Vervolgens kwam tijdens dit onderzoek naar voor dat thuisonderwijs als een oplossing wordt gezien voor jongeren met een specificiteit zoals autisme, hoogbegaafdheid en hoogsensitiviteit (Cook, Bennett, Lane & Mataras, 2013). Er werd reeds aangegeven dat sommige huisonderwijzers deze keuze hebben gemaakt om beter te kunnen inspelen op de noden van hun kinderen (Anthony &

Burroughs, 2010; Gaither, 2016). Er kan hiervoor gesuggereerd worden om dit fenomeen diepgaander te bestuderen.

Tot slot kan het in toekomstige onderzoeken interessant zijn om de aandacht te richten op het oogpunt van de jongeren zelf (Gray & Riley, 2013). Daarbij kan gezocht worden naar de mate van sociaal-emotioneel welbevinden en de manier waarop zij het thuisonderwijs ervaren.

3.3 AANBEVELINGEN VOOR TOEKOMSTIGE HUISONDERWIJZERS

Verder was één van de bedoelingen van dit onderzoek ook om tips mee te geven aan ouders die in de toekomst thuisonderwijs zouden willen geven aan hun kinderen om hun zelfdeterminatie te stimuleren. Hiervoor werd een infografiek op basis van een aantal onderzoeksbevindingen opgesteld (zie bijlage 6).

4. CONCLUSIE

Dit onderzoek bestudeert factoren uit de begeleiding van huisonderwijzers die bijdragen tot de zelfdeterminatie van hun jongeren die thuisonderwijs krijgen. Er wordt nagegaan wat de redenen van huisonderwijzers zijn om thuisonderwijs te geven, de manier waarop zij het thuisonderwijs aanpakken en de mogelijkheden die zij gebruiken om een krachtige leeromgeving tot stand te brengen voor hun jongeren. Er wordt tevens een blik geworpen op hoe huisonderwijzers hun kinderen ondersteunen in het vervullen van hun psychologische basisnoden.

In de internationale literatuur komt het thuisonderwijsconcept ruim aan bod. Er zijn allerlei onderzoeken terug te vinden over motieven voor het kiezen van thuisonderwijs, het al dan niet organiseren van (formele) leermomenten en het belang dat daarbij gehecht wordt aan structuur. In de Belgische literatuur is daar nauwelijks informatie over te vinden.

Huisonderwijzers stimuleren de zelfdeterminatie van hun kinderen die thuisonderwijs krijgen voornamelijk door specifieke strategieën te hanteren wanneer ze hen begeleiden naar meer zelfstandigheid en het ontwikkelen van competenties, maar ook bij het tonen van hun betrokkenheid bij de leefwereld van hun kinderen. Zij moedigen de jongeren ook aan om deel te nemen aan diverse vrijetijdsactiviteiten en gebruiken diverse hulpbronnen om hen te ondersteunen in hun leerproces.

Verder onderzoek naar dit groeiend fenomeen blijft noodzakelijk. Er is op dit moment een gebrek aan studies over de ondersteuning die huisonderwijzers en hun jongeren op bepaalde vlakken nodig hebben opdat het thuisonderwijs vlot en optimaal kan verlopen. Het beleid kan zich vanuit de ervaring van thuisonderwijsgezinnen eventueel ook beter afstemmen op de noden van schoolgaande jongeren met een stoornis, beperking of andere specificiteit.

BRONNENLIJST

- AGODI. (2018). *Huisonderwijs jaarrapport 2015-2016 en 2016-2017*. Retrieved from http://www.agodi.be/sites/default/files/atoms/files/AGODI_Huisonderwijs_Jaarrapport_2015-2016_2016-2017.pdf
- AGODI. (2019). *Jaarverslag 2018*. Retrieved from https://www.agodi.be/sites/default/files/atoms/files/AGODI%20JV%202018%20WEB%20V2_0.pdf
- Anthony, K. V., & Burroughs, S. (2010). Making the transition from traditional to home schooling: Home school family motivations. *Current Issues in Education*, 13(4).
- Aunola, K., Stattin, H., & Nurmi, J. E. (2000). Parenting styles and adolescents' achievement strategies. *Journal of adolescence*, 23(2), 205-222.
- Baarda, B. (2014). Dit is onderzoek. *Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*, 157-163.
- Blok, H., & Karsten, S. (2011). Inspection of home education in European countries. *European Journal of Education*, 46(1), 138-152.
- Blok, H., & Sperling, J. (2012). Thuisonderwijs in Nederland en Vlaanderen: een review. *Pedagogiek*, 32(3), 235-250.
- Bloom, B. S., & Sosniak, L. A. (1981). Talent development vs. schooling. *Educational Leadership*, 39(2), 86-94.
- Bourgeois, E. (2006). La motivation à apprendre. *Apprendre et faire apprendre*, 229-244.
- Bourgeois, E., & Chapelle, G. (2011). *Apprendre et faire apprendre*. Presses universitaires de France.
- Brysbaert, M. (2006). *Psychologie*. Academia Press.
- Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus. (2019). *Meaning of self-determination in English*. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/self-determination>
- Collom, E. (2005). The ins and outs of homeschooling: The determinants of parental motivations and student achievement. *Education and Urban Society*, 37(3), 307-335.
- Cook, K. B., Bennett, K. E., Lane, J. D., & Mataras, T. K. (2013). Beyond the brick walls: Homeschooling students with special needs. *Physical Disabilities: Education and Related Services*, 32(2), 98-111.
- Cordova, D. I., & Lepper, M. R. (1996). Intrinsic motivation and the process of learning: Beneficial effects of contextualization, personalization, and choice. *Journal of educational psychology*, 88(4), 715.

- Deci, E. L. (1986). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York and London: Plenum.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1994). Promoting self-determined education. *Scandinavian journal of educational research*, 38(1), 3-14.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains. *Canadian psychology/Psychologie canadienne*, 49(1), 14.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 182.
- Deci, E. L., Eghrari, H., Patrick, B. C., & Leone, D. R. (1994). Facilitating internalization: The self-determination theory perspective. *Journal of personality*, 62(1), 119-142.
- Deci, E. L., Koestner, R., & Ryan, R. M. (2001). Extrinsic rewards and intrinsic motivation in education: Reconsidered once again. *Review of educational research*, 71(1), 1-27.
- Deci, E. L., Olafsen, A. H., & Ryan, R. M. (2017). Self-determination theory in work organizations: The state of a science. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 4, 19-43.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The self-determination perspective. *Educational psychologist*, 26(3-4), 325-346.
- Emerson, L., Fear, J., Fox, S., & Sanders, E. (2012). Parental engagement in learning and schooling: Lessons from research. *A report by the Australian Research Alliance for Children and Youth (ARACY) for the Family-School and Community Partnerships Bureau: Canberra*.
- Enseignement. (2019). *Dossier de presse de la rentrée 2019-2020*. Retrieved from <http://www.enseignement.be/index.php?page=28031&navi=4512>
- Evers, J. (2015). *Kwalitatief interviewen: kunst én kunde*. Boom Lemma uitgevers.
- Field, S., Martin, J., Miller, R., Ward, M., & Wehmeyer, M. (1998). *A Practical Guide for Teaching Self-Determination*. Council for Exceptional Children, CEC Publications, 1920 Association Dr., Dept. K0032, Reston.
- Flick, U. (2009). *An introduction to qualitative research*. Sage.
- Froiland, J. M. (2011). Parental autonomy support and student learning goals: A preliminary examination of an intrinsic motivation intervention
- Gaither, M. (Ed.). (2016). *The Wiley handbook of home education*. John Wiley & Sons.
- Gonzalez-DeHass, A. R. (2019). *Parent Involvement for Motivated Learners: Encouraging Self-Directed and Resilient Students* (pp.84-88). Routledge.

- Gray, P., & Riley, G. (2013). The challenges and benefits of unschooling, according to 232 families who have chosen that route. *Journal of Unschooling & Alternative Learning*, 7(14).
- Greenwalt, K. (2019). Homeschooling in the United States. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*.
- Grolnick, W. S., & Ryan, R. M. (1987). Autonomy in children's learning: An experimental and individual difference investigation. *Journal of personality and social psychology*, 52(5), 890.
- Grolnick, W. S., & Ryan, R. M. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of educational psychology*, 81(2), 143.
- Guay, F., Ratelle, C. F., & Chanal, J. (2008). Optimal learning in optimal contexts: The role of self-determination in education. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 233.
- Guterman, O., & Neuman, A. (2017). Personality, socio-economic status and education: factors that contribute to the degree of structure in homeschooling. *Social Psychology of Education*, 21(1), 75-90.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of educational research*, 77(1), 81-112.
- Heuer, W., & Donovan, W. (2017). Homeschooling: The Ultimate School Choice. White Paper No. 170. *Pioneer Institute for Public Policy Research*.
- Hui, E. K., & Tsang, S. K. (2012). Self-determination as a psychological and positive youth development construct. *The Scientific World Journal*, 2012.
- Jeynes, W. (2012). The rise of homeschooling as a modern educational phenomenon in American protestant education. In *International handbook of protestant education* (pp. 85-86). Springer, Dordrecht.
- Jeynes, W. H. (2016). Homeschooling: The ultimate personalized environment. *Handbook on*, 108.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2012). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Sage.
- Joussemet, M., Landry, R., & Koestner, R. (2008). A self-determination theory perspective on parenting. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 194.
- Kauffman, C. (2006). Positive psychology: The science at the heart of coaching. *Evidence based coaching handbook: Putting best practices to work for your clients*, 219, 223-231.
- Kunzman, R., & Gaither, M. (2013). Homeschooling: A comprehensive survey of the research. *Other Education*, 2(1), 4-59.
- Leonard, H. C. (1943). Principles of Behavior: An introduction to behavior theory. *New York: D. Appleton-Century Company*.
- Lesage, H. & Pelleriaux, K. (2017). *Onderwijs, een open boek*. België: Plantyn
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 50(4), 370.
- Matsumoto, D. E. (2009). *The Cambridge dictionary of psychology*. Cambridge University Press.

- Medlin, R. G., & Butler, J. L. (2018). Thinking skills, academic intrinsic motivation, academic self-concept, and academic independence in homeschooled children. *Journal of Unschooling and Alternative Learning*, 12(24), 62-90.
- Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Acco.
- Purwaningsih, N., & Fauziah, P. Y. (2020, February). Homeschooling: An Alternative Education Based on Potential of Children. In *International Conference on Educational Research and Innovation (ICERI 2019)* (pp. 191-196). Atlantis Press.
- Rahma, R. A., Lestari, G. D., & Nugroho, R. (2018). The Social Emotional Development of Homeschooling Children. *Journal of Nonformal Education*, 4(2), 151-160.
- Ratelle, C. F., Guay, F., Vallerand, R. J., Larose, S., & Senécal, C. (2007). Autonomous, controlled, and amotivated types of academic motivation: A person-oriented analysis. *Journal of educational psychology*, 99(4), 734.
- Riley, G. (2015). Differences in competence, autonomy, and relatedness between home educated and traditionally educated young adults. *International Social Science Review*, 90(2), 2.
- Riley, G. (2016). The role of self-determination theory and cognitive evaluation theory in home education. *Cogent education*, 3(1), 1163651.
- Riley, G. (2018). Unschooling: a direct educational application of Deci and Ryan's (1985) self-determination theory and cognitive evaluation theory. *European Journal of Alternative Education Studies*.
- Rolstad, K., & Kesson, K. (2013). Unschooling, then and now. *Journal of Unschooling and Alternative Learning*, 7(14), 28-71.
- Romanowski, M. H. (2001). Common arguments about the strengths and limitations of home schooling. *The Clearing House*, 75(2), 79-83.
- Rudner, L. M. (1999). Scholastic achievement and demographic characteristics of home school students in 1998. *education policy analysis archives*, 7(8), n8.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68.
- Soenens, B., Deci, E. L., & Vansteenkiste, M. (2017). How parents contribute to children's psychological health: The critical role of psychological need support. In L. Wehmeyer, T. D. Little, S. J. Lopez, K. A. Shogren, & R. Ryan (Eds.), *Development of self-determination through the life-course* (pp. 171-187). New York: Springer.
- Steen. (2018). *Advies Raad van State*. Retrieved from <https://www.vlaanderen.be/nbwa-news-message-document/document/090135578021d192>

- Suldo, S. M., & Fefer, S. A. (2013). Parent-child relationships and well-being. In *Research, Applications, and Interventions for Children and Adolescents* (pp. 131-147). Springer, Dordrecht.
- Takeuchi, M. M., & Takeuchi, S. A. (2008). Authoritarian versus authoritative parenting styles: Application of the cost equalization principle. *Marriage & Family Review, 44*(4), 489-510.
- Thomas, J. (2016). Instructional Motivations: What Can We Learn from Homeschooling Families?. *The Qualitative Report, 21*(11), 2073-2086.
- Tilman, A., & Mangez, E. (2017). *L'enseignement à domicile en Belgique francophone: Exploration des motivations parentales* (No. UCL-Université Catholique de Louvain).
- Van Galen, J. (1991). Ideologues and pedagogues: Parents who teach their children at home. *Home schooling: Political, historical, and pedagogical perspectives, 63-76*.
- Van Petegem, S., Zimmer-Gembeck, M. J., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Brenning, K., Mabbe, E., Vanhalst, J. & Zimmermann, G. (2017). Does general parenting context modify adolescents' appraisals and coping with a situation of parental regulation? The case of autonomy-supportive parenting. *Journal of child and family studies, 26*(9), 2623-2639.
- Vansteenkiste, M., & Ryan, R. M. (2013). On psychological growth and vulnerability: basic psychological need satisfaction and need frustration as a unifying principle. *Journal of psychotherapy integration, 23*(3), 263.
- Vansteenkiste, M., & Soenens, B. (2017). *Vitamines voor groei: ontwikkeling voeden vanuit de Zelf-Determinatie Theorie*. Acco.
- Vansteenkiste, M., Sierens, E., Soenens, B., Luyckx, K., & Lens, W. (2009). Motivational profiles from a self-determination perspective: The quality of motivation matters. *Journal of educational psychology, 101*(3), 671.
- Virban, K. A. (2017). The Challenges, Tensions and Possibilities of Homeschooling: An Autoethnography of One Educator's Homeschooled Journey.
- Vlaanderen. (n.d.). *Naar een begeleidingsdecreet voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften*. Retrieved from <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/naar-een-begeleidingsdecreet-voor-leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften>
- Vlaanderen. (n.d.). *Huisonderwijs: wat en voor wie?* Retrieved from <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/huisonderwijs-wat-en-voor-wie>
- Winger, S. R. (2010). Assessing Coverage of Maslow's Theory in Educational Psychology Textbooks: A Content Analysis. *Teaching Educational Psychology, 6*(1), 33-48.

1. FLYER VOOR HET VINDEN VAN RESPONDENTEN

De flyers werden door middel van het platform van Piktochart gemaakt.

1.1 Nederlandstalige versie

VUB

Gezocht!

Ben je ouder van een kind dat thuisonderwijs krijgt?
Is jouw kind tussen 10 en 19 jaar oud?
Wil je graag bijdragen tot een onderzoek van een masterproef?

Stuur mij dan een mail naar dit emailadres:
edu.ens.evo@gmail.com

*Alvast bedankt voor
jouw participatie!*

2019-2020

powered by
PIKTOCHART

1.2 Franstalige versie

VUB

Important!

Es-tu parent d'un enfant qui suit l'enseignement à domicile?

Est-ce que ton enfant a entre 10 et 19 ans?

• Est-ce que cela te plairait de participer à une recherche dans le cadre de mon mémoire?

Envoi-moi un mail à cette adresse pour plus d'informations:
edu.ens.evo@gmail.com

•

Merci d'avance pour ta participation!

•

2019-2020

powered by
PIKTOCHART

2. INTERVIEWSCHEMA

4.1

Nederlandstalige

versie

INLEIDING

Goedendag meneer/mevrouw (naam respondent),

Mijn naam is Farah Rais en ik volg de richting onderwijskunde aan de VUB. Mijn onderzoek gaat over gezinnen die voor thuisonderwijs hebben. Bedankt voor uw bereidwilligheid en de tijd die u voor dit interview vrij wou maken.

Voor dit interview is het belangrijk dat de informatie correct en letterlijk uitgetypt wordt. Daarom zou ik graag uw toestemming willen vragen om het interview op te nemen, zodat ik achteraf alle informatie volledig kan uittypen. Natuurlijk blijft het hele gesprek strikt vertrouwelijk en de verkregen informatie zal enkel voor dit onderzoek gebruikt worden. Daarnaast wordt op geen enkel moment van het onderzoek uw naam vermeld, aangezien het interview anoniem is en blijft.

Het interview duurt ongeveer 60 minuten en alles wat u zult zeggen blijft natuurlijk anoniem en vertrouwelijk. Als u vragen hebt of als er iets niet duidelijk is, aarzel dan niet om mij te onderbreken tijdens het interview.

Vooraleer we effectief met het interview beginnen, zou ik graag een paar algemene vragen willen stellen:

- In welke stad woont u?
- Wat is uw beroep?
- Hoeveel kinderen heeft u?

We gaan dan over naar het interview.

ALGEMENE VRAGEN OVER HET KIND	
<ul style="list-style-type: none"> • Hoe oud is uw kind? • Is het een meisje of een jongen? • Hoe lang volgt uw kind al thuisonderwijs? • Wanneer zijn jullie daarmee begonnen? • Hoe lang zijn jullie van plan om dit te doen? 	
MOTIEVEN OM HET KIND THUIS TE ONDERWIJZEN	
Wie heeft ervoor gekozen dat uw kind thuis onderwezen zou worden?	<ul style="list-style-type: none"> • Is uw kind altijd akkoord geweest met deze beslissing? • Wat was zijn/haar reactie?
Wat zijn uw motieven om uw kind thuis te onderwijzen?	<ul style="list-style-type: none"> • Wat heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat u effectief de stap hebt gezet naar thuisonderwijs? • Welke verwachtingen had u voor het kiezen van thuisonderwijs?
Wat betekent thuisonderwijs concreet voor u?	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe zou u het definiëren? • Welke impact heeft het op het dagelijks leven van uw gezin?
ERVARING MET THUISONDERWIJS	
Wat zijn de voordelen van thuisonderwijs?	<ul style="list-style-type: none"> • Welke meerwaarde heeft thuisonderwijs op het dagelijkse leven van uw kind? • In welke mate voldoet thuisonderwijs aan de verwachtingen die u oorspronkelijk had?

	<ul style="list-style-type: none"> • Welke faciliteiten bestaan er in uw buurt om het thuisonderwijs te verrijken? • Maakt u gebruik van die faciliteiten? • Welke positieve gevolgen zou thuisonderwijs voor uw kind op lange termijn kunnen opbrengen?
Wat zijn de nadelen van thuisonderwijs?	<ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de grootste moeilijkheden die uw kind ervaart als gevolg van thuisonderwijs? • Welke negatieve gevolgen zou thuisonderwijs voor uw kind op lange termijn kunnen opbrengen? • Wat zijn de activiteiten die uw kind het minst graag doet?
AANPAK VAN ONDERWIJS	
Hoe ziet de week van uw thuis onderwezen kind eruit?	<ul style="list-style-type: none"> • Welke activiteiten plannen jullie wekelijks in? • Krijgt uw kind in het weekend les?
Zou u aub een typische dag van uw kind willen omschrijven aub?	<ul style="list-style-type: none"> • Wie beslist er wat er in de dag gedaan wordt? • Wordt er een planning van de dag gemaakt? • Hoelang duurt een lesdag voor uw kind?
Op welke manier worden de onderwijsactiviteiten georganiseerd?	<ul style="list-style-type: none"> • Welke vakken krijgt uw kind allemaal? • In welke mate hecht u belang aan structuur? • Hoe kan uw kind weten of hij goed bezig is?
Zijn er personen die uw kind helpen om de leerstof te beheersen?	<ul style="list-style-type: none"> • Door wie wordt uw kind vooral begeleid in zijn leerproces? • Hoe vaak heeft uw kind hulp nodig?
OUDERBEGELEIDING	
Motivatie	
Hoe herkent u wanneer uw kind gemotiveerd is?	<ul style="list-style-type: none"> • Kan u een voorbeeld geven van een situatie of periode waarbij hij/zij veel motivatie had? • Wat was de oorzaak hiervan? • Kan u een voorbeeld geven van een situatie of periode waarbij hij/zij heel weinig motivatie had? • Wat was de oorzaak hiervan?
Welke middelen en/of mogelijkheden gebruikt u meestal om de motivatie van uw kind te verhogen?	<ul style="list-style-type: none"> • Welk effect heeft dit op zijn/haar gedrag? • Hoe spiegelt dit zich op zijn/haar leerproces?
Breed leerproces	
Hoe ziet de sociale context van uw kind eruit?	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe zou u uw relatie met uw kind omschrijven? • Welke band heeft uw kind met zijn/haar broers en/of zussen? • Hoe zou u de vriendenkring van uw kind omschrijven • Waar kan uw kind vrienden maken?

	<ul style="list-style-type: none"> • Heeft uw kind contact met andere thuis onderwezen kinderen?
Welke rol speelt u bij het leerproces van uw kind?	<ul style="list-style-type: none"> • Hoeveel tijd besteedt u aan leeractiviteiten met uw kind? • Op welke manier toont u aan uw kind dat u betrokken bent bij zijn leerproces? • Wat zijn volgens u de drie belangrijkste competenties die huisonderwijzers moeten bezitten voor het goede verloop van het thuisonderwijs?
Wie stelt er doelen voor uw kind?	<ul style="list-style-type: none"> • Op welke manier tracht uw kind de gestelde doelen te bereiken? • Welke rol speelt u hierbij? • In welke mate slaagt uw kind erin zijn/haar doelen te bereiken?
Hoe zou u het leergedrag van uw kind omschrijven?	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe pakt uw kind de leertaken aan die hij krijgt? • Hoelang houdt uw kind zich alleen bezig met zijn leertaken op een dag?
Welke manieren zijn volgens u goed om de talenten van uw kind te ontdekken?	<ul style="list-style-type: none"> • Welke opdrachten geeft u aan uw kind om hem uit te dagen? • Wat gebeurt er wanneer uw kind een opdracht moeilijk vindt? • Hoe begeleidt u uw kind om zijn kennis en vaardigheden te ontwikkelen?

AFLSUITING

Bedankt, ik heb al mijn vragen kunnen stellen. Heeft u misschien nog een vraag of bemerking?

Indien u na dit gesprek nog bijkomende informatie met mij wilt delen in verband met het interview, dan kunt u mij contacteren.

4.2 Franstalige versie

INTRODUCTION

Bonjour madame/monsieur (nom),

Mon nom est Farah Rais et je suis en dernière année de master en science de l'éducation à la VUB. Ma recherche porte sur les familles qui ont fait le choix de l'enseignement à domicile. Je vous remercie pour votre disponibilité et pour le temps que vous avez bien voulu libérer pour cette interview.

Pour cette interview, il est important que les informations soient retranscrites correctement. C'est pour cela que j'aimerais demander votre permission de bien pouvoir enregistrer l'interview, pour que je puisse bien tout noter. Il va de soi que la conversation reste confidentielle et les informations obtenues seront utilisées seulement dans le cadre de cette recherche. Aussi, votre nom ne sera cité à aucun moment, vu que l'interview reste anonyme.

L'interview dure 1h à 1h30 et n'hésitez pas à m'interrompre si vous avez une question ou si quelque chose n'est pas clair.

Avant de commencer avec l'interview, j'aimerais vous poser quelques questions générales :

- Dans quelle ville habitez-vous ?
- Quel est votre métier ? Quelles est votre niveau d'étude ?
- Combien d'enfants avez-vous ?

Pour faciliter cette interview, je vais vous demander de vous focaliser sur votre enfant le plus âgé qui suit l'enseignement à domicile.

Voilà, nous allons désormais passer à l'interview.

QUESTIONS GENERALES SUR L'ENFANT	
<ul style="list-style-type: none"> • Quel âge a votre enfant ? • Est-ce une fille ou un garçon ? • Depuis quand est-ce que votre enfant suit l'enseignement à domicile ? • Quand est-ce que vous avez débuté ? • Combien de temps est-ce que vous comptez faire ça ? 	
MOTIFS	
Qui a choisi à ce que votre enfant suive l'enseignement à domicile ?	<ul style="list-style-type: none"> • Est-ce que votre enfant a toujours été d'accord avec cette décision ? • Quelle était sa réaction ? • Comment ont réagi ses frères et sœurs ?
Pour quelles raisons est-ce que vous avez choisi l'enseignement à domicile ?	<ul style="list-style-type: none"> • Qu'est-ce qui a fait que vous passiez vraiment à cette méthode d'enseignement ? • Quelles étaient vos attentes ?
Que signifie l'EAD ⁵ concrètement pour vous ?	<ul style="list-style-type: none"> • Comment le définirez-vous ? • Quel impact est-ce que cela a sur la vie de votre foyer ?
Quelles sont les avantages de l'EAD ?	<ul style="list-style-type: none"> • Quelle est la plus-value de l'EAD sur la vie de votre enfant ? • A quel mesure est-ce que l'EAD correspond à vos attentes initiales ?

⁵ EAD : Enseignement à domicile (thuisonderwijs)

	<ul style="list-style-type: none"> • Quelles facilités est-ce qu'il existe dans votre entourage/quartier pour enrichir l'EAD ? • Est-ce que vous utilisez ces facilités ? • Quelles sont les conséquences positives que l'EAD pourrait apporter à votre enfant à long-terme ?
Quelles sont les inconvénients de l'EAD ?	<ul style="list-style-type: none"> • Quelles sont les plus grandes difficultés auxquelles votre enfant est confronté à cause de l'EAD ? • Quelles sont les conséquences négatives que l'EAD pourrait apporter à votre enfant à long-terme ? • Quelles sont les activités que votre enfant aime le moins faire ?
APPROCHE DE L'EAD	
A quoi ressemble la semaine de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Quelles sont les activités que vous planifiés pour la semaine ? • Est-ce que votre enfant à cours durant le weekend ?
Pourriez-vous svp décrire une journée typique de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Qui décide de ce qui se fera dans la journée ? • Est-ce que vous faites un planning de la journée ? • Combien de temps dure une journée de cours pour votre enfant ?
De quelle manière est-ce que vous organisez les activités d'apprentissage ?	<ul style="list-style-type: none"> • Quelles sont les matières que votre enfant reçoit ? • Est-ce que vous accordez de l'importance à la structure, ou bien vous préférez laisser votre enfant expérimenter librement ? • Comment est-ce que votre enfant sait si ce qu'il fait est bon ?
Y'a-t-il des personnes qui aident votre enfant à mieux maitriser la matière des cours ?	<ul style="list-style-type: none"> • Qui accompagne votre enfant dans son processus d'apprentissage généralement ? • Est-ce que la personne en question a un diplôme pédagogique ? • A quelle fréquence est-ce que votre enfant a besoin d'aide
ACCOMPAGNEMENT DU PARENT A L'ENFANT	
Motivation	
Comment est-ce que vous reconnaissez la motivation de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Pourriez-vous donner exemple d'une situation ou d'une période dans laquelle votre enfant avait beaucoup de motivation ? • Quelle en était la cause ? • Pourriez-vous donner exemple d'une situation ou d'une période dans laquelle votre enfant avait très peu de motivation ? • Quelle en était la cause ?

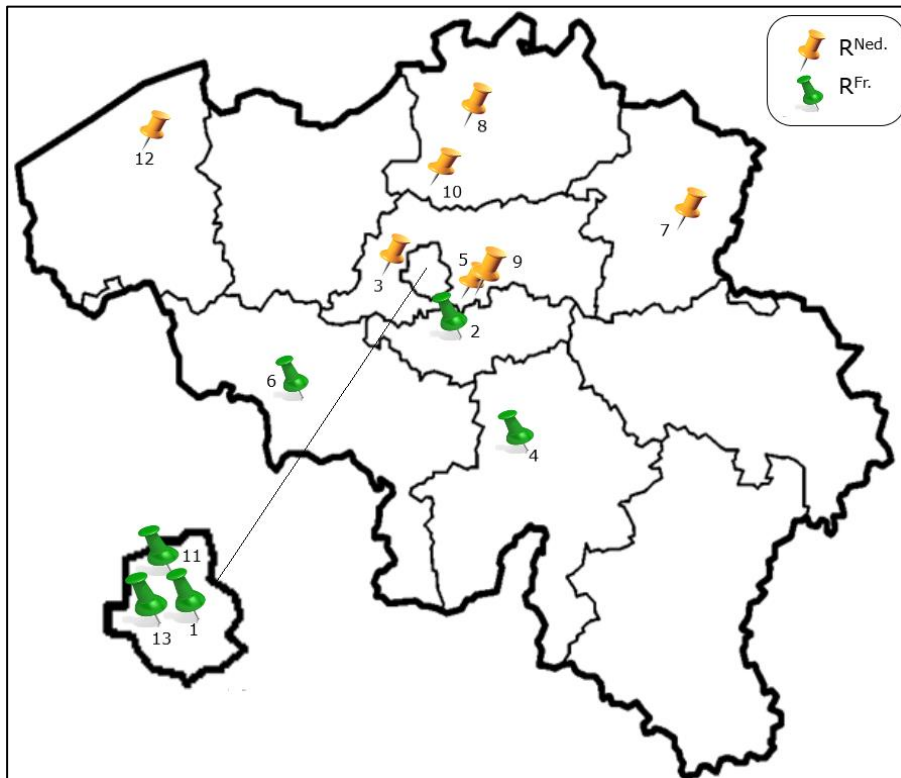
Quels moyens et/ou possibilités utilisez-vous généralement pour augmenter la motivation de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Quelle en est l'effet sur son comportement ? • Quelles sont les répercussions sur son processus d'apprentissage ?
Processus d'apprentissage	
Pourriez-vous me décrire le contexte social de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Comment décririez-vous le cercle d'amis de votre enfant ? • Où est-ce que votre enfant peut se faire des amis ? • Est-ce que votre enfant a des contacts avec d'autres enfants qui suivent l'EAD ?
Quelle est votre rôle dans le processus d'apprentissage de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Combien de temps consacrez-vous aux activités d'apprentissage avec votre enfant ? • De quelle manière est-ce que vous montrez à votre enfant que vous êtes concernés par son processus d'apprentissage ? • Quelles sont les trois compétences les plus importantes selon vous qu'un parent qui fait l'enseignement à domicile doit posséder pour le bon déroulement ?
Qui est-ce qui formule les objectifs pour votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Par quels moyens est-ce qu'il essaie de les atteindre ? (de quelle façon) • Quelle est votre rôle là-dedans ? • A quelle mesure est-ce que votre enfant réussit à atteindre les objectifs ?
Comment est-ce que vous décrivez le comportement d'apprentissage de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • De quelle façon est-ce qu'il se met au boulot ? • Combien de temps est-ce que votre enfant s'occupe seule avec ses travaux en général ?
Quelles manières sont bonnes pour découvrir les talents de votre enfant ?	<ul style="list-style-type: none"> • Quelles méthodes avez-vous trouvées efficaces ? • Quelles sont les travaux que vous donnez à votre enfant pour le défier ? • Comment est-ce que vous accompagnez votre enfant dans le développement de ses connaissances et compétences ?

CONCLUSION

Merci beaucoup, j'ai pu poser toutes mes questions. Avez-vous peut-être des questions ou des remarques ?

Si vous pensez à des points importants que vous aimeriez partager avec moi après cette interview, n'hésitez pas à me contacter.

3. WOONPLAATS VAN DE RESPONDENTEN

4. VOORBEELDINTERVIEWS

4.1 Voorbeeldinterview met een Nederlandstalige respondent

Interview met R11^{Ned.}

Legende:

Vetgedrukt: interviewer

Schuingedrukt: respondent

Awel, dus dit interview zal ongeveer een uur, anderhalf uur duren. En als u vragen hebt tijdens het interview, dan mag u mij altijd onderbreken. Of als er iets niet duidelijk is, aarzel dan niet om het te zeggen. Ik ga misschien eerst beginnen met algemene vragen te stellen.

Ja.

Mijn eerste vraag is: In welke stad woont u?

In Londerzeel.

Londerzeel.

Dat is niet zo ver van Brussel eigenlijk. Ik heb ook een jaartje op de VUB gezeten, lang geleden.

Ja? En wat volgde u daar?

Geschiedenis. Ik was werkstudent en ik combineerde mijn job, ik was ook al getrouwd. Ik combineerde mijn job, het huishouden en mijn studeren. Ik kon het niet meer combineren. Dat doe je beter als je nog thuis bent.

En wat is dan uw beroep? Of wat doet u in het leven?

Ik ben momenteel gestopt met werken, al heel lang. Nu, ja, toch elf jaar geleden ben ik gestopt met werk buitenshuis omdat ik toen de beslissing heb genomen om er te zijn voor mijn oudste zoon, die had autisme. En als kleuter heeft hij het heel moeilijk gehad op school. Het was altijd een week ziek, een week thuis. Op den duur moest ik zoveel missen op het werk dat ik dan heb gezegd: "Dit kan niet meer echt". Dan hebben we overlegd met mijn man van: "Kunnen we het wel aan om met één loon verder te gaan". Goh ja, als we offers deden, dan wel. En toen hebben we de beslissing genomen dat ik zou stoppen en mijn man werkte. En toen hebben we een beetje vanalles gedaan. Ik ben afgestudeerd als vliegtuigtechnicus gevolgd, maar daarvoor heb ik ASO-talen gedaan en ik ben viertalig. Die bagage had ik al mee. Ook het feit dat ik een jaartje univ had gedaan, je leert daar ook iets mee. Ik heb daarna ook allerlei jobs gedaan totdat ik op den duur heb ik dan gedacht van: "Ik blijf thuis voor mijn kind".

En hoeveel kinderen heeft u?

Ik heb drie kinderen voor de moment. Alé, tout court...

Ja, en dus uw zoon volgt al elf jaar thuisonderwijs heeft u gezegd.

Nee, geen elf jaar. Mijn oudste zoon is naar school gegaan op drie jaar, de kleuterschool eigenlijk en die had het heel moeilijk op verschillende gebieden eigenlijk. Dan heeft de juf van de school toen ook al gezien dat mijn zoon anders ontwikkelde dan zijn leeftijdsgenoten en in samenspraak met de juf van de instapklas hebben ze besproken dat ze misschien een test zouden laten doen. En toen is eruit gekomen dat hij autisme heeft, met een normaal IQ, maar het verschil tussen het verbaal IQ en het perfoormaal IQ is ontzettend groot.

Hm.

We zitten met verbaal IQ 59... en ik heb het over een IQ test van zoveel jaar geleden, maar ondertussen hebben we het niet opnieuw gedaan. Toen spraken we van een verbaal IQ van 59 en een perfoormaal IQ van 134, dus dat verschil was ontzettend groot. Dat maakte dat hij het op school heel moeilijk had. Het was ook een heel angstige jongen, ja... Hij kon bepaalde indrukken niet meer loslaten, en als er iets gebeurde op school, dan bracht hij het helemaal naar huis. Het was zo erg dat hij 's morgens niet meer uit zijn bed wou: hij krijste en stampte, het was elke morgen een gevecht naar school. En goh, uiteindelijk hebben we een groot probleem gehad op school met zijn zindelijkheid. Hij was... zindelijk, sorry dat ik het zo plat ga zeggen: op pipi was hij zindelijk dus hij plaste wel op het potje, hij had soms wel een accidentje, en op school...

Hm.

De stoelgang was een groot probleem, daar geraakte hij zich niet van aan zindelijk. Hij verstopte zich soms achter de zetel, achter een stoel, of ergens anders om zijn stoelgang te maken in zijn broek. Op school waren ze daarvan op de hoogte, en ik had het laten weten dat die problemen er waren. Maar uiteindelijk, de juf was een beetje op een bepaalde leeftijd, ze had ook meerdere kindjes, en dat begon te zwaar te wegen voor haar. Hij zat toen in het regulier kleuteronderwijs. En er zijn dingen gebeurd op school die eigenlijk niet hadden mogen gebeuren. Hij werd altijd heel streng aangepakt door zijn stoelgang die hij in zijn broek deed, ik mocht hem geen pamperbroek van hen doen omdat hij dat moest leren. Natuurlijk kreeg ik dan elke dag een zak met een vuile broek naar huis. Op een dag is hij echt overstuur geraakt naar huis, ik kreeg hem niet gekalmeerd, en het bleek, dat ben ik achteraf te weten gekomen: de juf had het misschien beu geweest te zijn, dat er een kind zou zijn in de klas die extra zorg nodig had, dus ze hebben hem met een juf een hele tijd op de toilet gehouden.

Oei.

Dat kon niet, hij had zo'n grote trauma gehad van naar toilet gaan. Dus ook plassen is volledig hervallen. Ik heb na ettelijke gesprekken met school en op den duur zei hij dat ik hem vals beschuldigde van dingen en ik heb dan de beslissing genomen van "nee, dit doe ik niet meer, ik hou hem thuis". Ik heb toen ook nog gesprekken gehad met het CLB en ze hebben gezegd dat ik hem op huisonderwijs kon nemen. Hij was toen ook nog niet leerplichtig, hij was kleuter. Toen deed het niet zo veel toe. Ik heb dan de beslissing genomen om thuis te blijven en we blijven dan samen thuis. Ik heb veel werk gehad om hem zindelijk te maken, hij was pas op zijn acht jaar volledig zindelijk. Die trauma was zo erg dat hij zo lang nodig had om dat opnieuw te leren. Dat is dus de beginfase. Hij hoeft toen... Vroeger bestond er type 9. Dat is dan type buitengewoon onderwijs voor autisme bestond toen nog niet. Ze hebben hem dan toen een type zeven gegeven bij het CLB, en dat is voor blinden en doven.

Hm.

En nu, vooraleer ik echt de beslissing had genomen van huisonderwijs echt te blijven heb ik gezocht van hem naar buitengewoon onderwijs te brengen, de dichtste school was in (naam stad), dat was te ver en voor een kleuter vond ik het echt niet te doen. En dus ik heb dan beslist om thuis te blijven. En toen type negen bijgekomen is, waren de scholen in (naam stad), (naam stad), hier in de buurt zo, die dan ook type negen hadden en ja... Ik twijfelde nog een beetje, maar ik dacht: "We gaan het proberen". En dat was ook niet een succes. Daar voelde hij zich ook niet... er zaten ook veel kinderen met ernstige gedragsproblemen in de klas. Daar waren toestanden in de klas dat de klas zo op stelten was en de juf een burn-out kreeg en daardoor stonden interims voor de klas, en voor een kind met autisme is het helemaal niet goed dat er elke dag iemand anders voor de klas staat. Daar heb ik het met hem serieuze drama's mee meegemaakt, het was toen heel hard. En toen heb ik op een gegeven moment de beslissing genomen van: "We nemen hem terug naar huisonderwijs".

En hoe heeft hij gereageerd toen hij is te weten gekomen dat hij thuis onderwezen zou worden?

Hij was blij, hij was ontzettend blij. Hij vroeg daar continu achter van: "Ik wil niet naar school, ik voel me niet goed op school ze begrijpen mij niet", hij werd ook voortdurend gepest. Het was een verademing voor hem ergens, hij was gewoon blij dat we die beslissing namen.

En welke verwachtingen had u dan tegenover het thuisonderwijs? Hoe zag u de toekomst dankzij het thuisonderwijs?

Goh, helemaal in het begin was het voor mij enkel belangrijk mijn kind volledig terug gelukkig te krijgen, terug mijn kind te krijgen, want op een gegeven moment was het mijn kind niet meer, ik herkende hem niet meer. In het begin was het mijn grootste streefdoel. Nu ben ik er eigenlijk een beetje in gerold geweest. Ik wist wel dat thuisonderwijs kon, wettelijk gezien, maar verder wist ik daar helemaal niets van. En in die jaren, ik spreek dan van tien jaar geleden, ja... je vond daar heel weinig informatie over, dus ik ben echt gaan kijken, zoeken, opzoeken op het internet en over gaan kijken of er bepaalde groepen waren van mensen die daar ook wat ervaring in hadden. En hier en daar vond je dan toch wel iets en toen vroeg ik naar informatie, veel opzoeken, veel qua wetgeving zelf zoeken. Ja, goh... Ik heb ook geen... Ik heb een technische opleiding, ik ken hier en daar wat talen, ik heb op mijn werk verschillende dingen gedaan waardoor ik mezelf wat dingen heb aangeleerd, ik trek mijn plan in bepaalde zaken, maar toch ja... Ik ben geen leerkracht, ik heb geen bachelor van leerkracht, dus ik moest ook een beetje zoeken van: "Hoe moet ik hieraan beginnen" en dat is dan stelselmatig vanzelf gekomen. Door dingen uit te proberen, aan te bieden: "Ah dat vindt hij interessant". Inspelen op zijn interesses en zo, en zo is het uiteindelijk gegroeid. Op het moment dat hij in het eerste leerjaar was, ben ik mij gaan verdiepen in de eindtermen. Ookal is het voor het buitengewoon leerdoelen, ik pak er toch wel de eindtermen er wel bij, ik probeer ernaar te streven. Het gebeurt niet op dezelfde tempo als zijn leeftijdsgenoten, maar we proberen ernaar te streven.

En in welke mate voldoet het thuisonderwijs aan uw oorspronkelijke verwachtingen?

Ik had niet echt verwachtingen. Eigenlijk niet, ik ben eraan begonnen zonder eigenlijk echt verwachtingen te hebben. Ik dacht van: "Ik ga het gewoon proberen". En ja eigenlijk vond ik het persoonlijk heel leuk, alé, ik werk heel graag met hem. Ik ben er al die jaren erachter gekomen dat ik mijn beroep een beetje gemist heb, ik had eigenlijk juf willen worden. Maar ja... Ik vind het heel leuk om met kinderen bezig te zijn de hele dag. Nu is het wat spelend leren, en als ze ouder worden wordt het wat serieuzer. En dan moet ik kijken van: "Leer ik hem juiste dingen aan", maar eigenlijk vind ik het heel plezant.

U heeft het waarschijnlijk gezegd hé, hoelang doet u dan aan thuisonderwijs? Ik heb de info denk ik gemist.

Wacht hé, als ik het goed nareken.... Van 2010.

Oké, dus al tien jaar.

Toen was mijn dochter net geboren. Van 2010 doe ik eigenlijk aan thuisonderwijs, maar nu... Ik heb mijn tussenstop gehad, want ik heb niet aan één stuk huisonderwijs gegeven tot nu. In 2015 heb ik mijn eerste inspectie gehad. En ik ga daar heel eerlijk in zijn: die inspectie was niet goed, die was

niet goed. Nu, het hoe en waarom, ik probeer daar op dit moment een beetje neutraal in te blijven, maar ze was ontzettend subjectief. Kijk, voor 2017 bestond er nog geen referentiekader voor de inspectie in het huisonderwijs. Dus eigenlijk waren de inspecteurs, die hadden eigenlijk, ja... die waren vrij te vragen wat ze wouden en te beslissen wat ze wouden. En goh... Ik ben een manier aan het zoeken om dit heel voorzichtig uit te leggen. We zijn mensen, we zijn een gezin eigenlijk, we wonen in ons eigen huis, we hebben ons huis gekocht enkele jaren geleden, maar het feit dat mijn man de enige verdiener is, dat ik niets verdien en dat we moeten rondkomen met één loon, ik denk dat het voor veel mensen niet evident is. Het is een huis van de jaren 50 en we hebben heel weinig renovaties gedaan, we hebben enkel de primaire dingen gerenoveerd: de centrale verwarming, de badkamer en zo. Daarnaast hebben we geen vernieuwingen kunnen doen en dat is duidelijk zichtbaar als je voor ons huis staat. Laten we zeggen dat ons huis niet voldoet aan de huidige normen van een mooi huis.

Hm.

Kijk, in onze maatschappij is het nog steeds zo, spijtig genoeg, dat het uiterlijk heel belangrijk is. En veel mensen laten zich leiden door dat uiterlijke, maar staan niet open voor de binnenkant, dus dat er achter die muren een gezin zit met ouders vol liefde voor hun kind en dat ze veel offers brengen voor hun kinderen, dat zien ze niet vanaf het moment dat de buitenkant er niet is. Daardoor hadden we wel wat problemen denk ik. En dus hadden we mensen van de inspectie die het uiterlijk heel belangrijk vonden en niet verder keken. Ik ga het nu al zeggen, er zijn toen dingen gebeurd die niet helemaal... laat ons zeggen dat niet proper waren. Ik hield al jaren een logboek bij van mijn zoon en het was zo'n dikke boek. Daar schreef ik elk ding dat we deden, van het kleuteronderwijs en het eerste, tweede leerjaar van alles wat we deden. Er stonden dingen van wat we deden, als we op uitstap gingen, dan deden we het erin. Eigenlijk was het allemaal bewijsmateriaal van: "Kijk, we zijn met ons kind aan het werken en we leren hem dingen", maar dat is nooit open geweest door de inspectie. Mijn planning is niet ingezien, ik had een hele stapel van didactisch materiaal, leesboekjes, schrijfboekjes, vanalles en nog wat. Er is nooit iets ingezien. Men is gewoon binnengekomen, het huis was niet zoals zij het verwacht hadden. Men is een halfuur binnen geweest en dan naar buitengegaan met de melding: "Het is niet goed". Ik was toen heel hard van aangedaan. Ik heb daar echt serieus last van gehad, emotioneel. We hebben afgewacht om te zien wat het verslag zei, het verslag was enorm negatief. Echt van onderuit gehaald. Ik ben daarmee naar mijn vriendin gegaan die al jaren huisonderwijs gaf, ze wist een beetje hoe het werkte. Ze verschoot ook: "Dit kan niet, dit is niet mogelijk! Hoe hebben ze u nu behandeld!" Ik zei van ja: "Het is zo...". Na de eerste inspectie krijg je een tweede inspectie, na twee maanden meestal. Is die ook negatief, dan ben je verplicht om jouw kind naar school te sturen en dan is thuisonderwijs voorgoed gedaan. We hebben toen met mijn man overlegd van: "Goh, wat gaan we doen? Gaan we die tweede inspectie afwachten?". En we wisten ook wel heel goed: we kunnen veel aanpassen, we kunnen plannings aanpassen, we kunnen veel proberen te veranderen, maar ons huis kunnen we niet veranderen. We kunnen niet een bank overvallen om ineens een huis te kopen, dat konden we niet, en daar moesten we realistisch in zijn. We dachten dan van: "Dat lukt niet." Toen was er sinds september van het jaar 2015 denk ik, het zal zoiets zijn, dan was er dat type 9 gekomen bij scholen dichterbij.

Hm.

En toen hebben we gezegd: "We gaan proberen". We gingen hem terug naar school laten gaan. Want hoe we het zo zien, kunnen we dat niet in orde brengen. Dus we hebben het geprobeerd, met de nodige tranen, trauma's en miserie erbij. We hebben het bijna twee schooljaren volgehouden. En toen was mijn zoon terug. We spreken dus van 2017. Toen heeft mijn zoon op een gegeven moment gezegd: "Mama, ik zie het niet meer zitten, ik voel me zo ongelukkig." En dan heb ik gezegd: "Nu is het genoeg geweest". Nu, ik had maar één inspectie gehad en hij is terug naar school geweest, dus het betekende dat alles vervalst en ik mocht met een schone lei beginnen. Dus ik heb toen eigenlijk de beslissing genomen om terug de verklaring voor huisonderwijs in te vullen, en vanaf midden het schooljaar eigenlijk. Hij zag het niet meer zitten en ik dacht: "Ik ga mijn zoon niet op zo'n manier laten". En dus is hij sinds de paasvakantie van het schooljaar 2017-2018, dus na de paasvakantie is hij dan overgestapt van school naar huisonderwijs terug. Ik heb toen ook wel overlegd met CLB van de school, want ik weet ook wel dat CLB tien dagen de tijd heeft om bezwaar in te dienen voor als je naar huisonderwijs wil overstappen en dan het CLB heeft toen gezegd: "Nee mevrouw, we gaan het niet moeilijk doen, we zien ook de problemen die hier op school zijn, en dat het niet meer haalbaar is." Er waren dagen dat ze niet meer tot een les toekwamen. Er waren kinderen die de klas zo erg op stelten zetten, de juf kon geen les meer geven. En toen had CLB gezegd: "Kijk, je mag gerust zijn, we gaan geen bezwaar indienen". Hij is dan overgestapt naar huisonderwijs.

Hm.

Er was precies honderd kilo van zijn schouders gevallen. Het was zo van "Oef!". Dan is het weer even zoeken, want hij heeft op school gezeten, je krijgt heel weinig feedback van de school over wat hij cognitief weet en doet. Je moet dan zien waar hij staat, wat hij kan. Dus de eerste weken heb ik veel testen gedaan en gekeken welke leerstof hij herkende en herinneren om daarop te kunnen aansluiten. Maar uiteindelijk zijn we er wel door geraakt hé. En vorig schooljaar hebben we opnieuw inspectie gehad, waar ik heel gestrest voor was natuurlijk, want na die ervaring van die eerste was het serieus stressen, ik heb echt de nacht doorgedaan dus 's nachts niet geslapen en: "Het moet in orde zijn, het moet in orde zijn". Ik moet het wel toegeven, ik heb een positieve ervaring gehad met de inspectie.

Mooi!

Het waren mensen die veel begrip hadden en ze keken verder dan het uiterlijke. Ze keken van: "Ja, die mensen doen hun best, ookal is het geen paleis of een chique villa dat daar staat, maar ...". Ze zagen ... Ik had er ook voor gezorgd, ik heb zitten hameren bij mijn zoon, van: "Wat belangrijk is bij mensen is dat sociaal-emotionele". Hij is niet echt sociaal, dus ik had hem gezegd dat er voorwaarden zouden zijn om aan huisonderwijs te kunnen doen: "Dan wil ik dat je hobby's kiest, en dat je sport kiest". Hij begreep het wel en hij wist van: "Kijk, dit zijn de voorwaarden waaraan ik moet voldoen om te kunnen lukken". Hij heeft zich ingeschreven in de atletiekclub, hij doet aan atletiek. Het is een club die openstaat voor kinderen met een beperking ook. Daar is niets van verplichtingen of "je moet", het is ook niet verplicht om deel te nemen aan wedstrijden, dus het is gewoon om deel te nemen op een speelse manier. Hij doet ook aan hippotherapie, één keer per week rijd ik met hem

naar een manege, een speciale manege die zo therapieën geeft met paarden eigenlijk aan mensen met een handicap. En daar gaat hij ook heel graag naartoe. Hij is ook heel graag met dieren bezig en zo. En hij kan ook ontzettend mooi tekenen, dat hebben ze ook op school gezegd van dat hij ook tekentalent heeft. Dan heb ik gezegd: "Oké, we gaan daar ook iets mee doen". Dan heb ik hem ingeschreven in de deeltijdse kunst-tekenacademie. Daar gaat hij normaal gezien twee keer per week naartoe, hij doet striptekeningen, hij maakt strips, en dat doet hij heel graag, ontzettend graag. Dus daar heeft hij ook contact met andere leerlingen. Beeldverhaal is een beetje een speciale richting, er zitten daar niet massa's leerlingen, het zijn een hoop kinderen die zich in kunst interesseren. En je merkt ook wel dat hij door het contact loskomt en het begint te gaan. Dus ik denk dat we op de goede weg zitten op dit moment. Dus ja, het lijkt allemaal heel vlot te gaan. Ik heb het ook meegegeven aan de inspectie van vorig jaar, die waren absoluut heel tevreden hierover, van wat hij allemaal deed. Ik had ook tekeningen van mijn zoon laten zien, de eettafel zat vol materiaal en dingen van uitstappen die we hadden gedaan. Die mensen waren daar echt enthousiast over. Het voor mij echt van: "Ja, aahh. We zijn op de goede weg".

Ja, het was een opluchting.

Ja.

En na al die jaren, hoe zou u het thuisonderwijs concreet definiëren? Wat betekent het concreet voor u vandaag de dag?

Voor mij betekent thuisonderwijs eigenlijk: met mijn kinderen kunnen bezig zijn in dat opzicht dat de meeste werkende ouders eigenlijk ook kunnen bezig zijn met hun kinderen, daar hebben ze de tijd niet voor, dus ik ben heel erg betrokken bij mijn kind. Alé, ik heb nog twee schoolgaande kinderen, dus het ligt anders, maar met mijn oudste zoon toch wel. Ik doe het ook heel graag. Ik zie dat mijn kind ervan geniet en ik zie een vooruitgang. Wel niet zoals zijn leeftijdsgenoten, maar dat ligt aan zijn beperking natuurlijk. Kijk, goh... Wat kan ik nu zeggen? Stel dat al mijn kinderen huisonderwijs zouden krijgen, dan zou ik durven zeggen dat het meer vrijheid is, het is minder beperkend. Je hebt eigenlijk... Ik ken veel huisonderwijzers waarvan alle kinderen huisonderwijs volgen, en dat is eigenlijk het ideale, want die mensen... wij huisonderwijzers hebben ook een overkoepelde organisatie, (naam van de organisatie). En meestal organiseren die ook vaak uitstappen en activiteiten. Het spijtig ervan is dat ik dikwijls niet naartoe kan gaan omdat ik twee schoolgaande kinderen nog heb, die uitstappen zijn tijdens de schooluren, omdat de parken rustiger zijn, musea zijn ook rustiger. Dus ergens vind ik het spijtig dat ik niet alle uitstappen mee kan doen omdat ik vast ben aan de schooluren van mijn twee andere kinderen. Ik vind het aangenaam, ik ervaar het als iets positiefs. Ik ben heel blij dat het in België mogelijk is. Want ik weet dat het in veel andere landen niet mogelijk is en ik ben blij dat het hier mogelijk is. En ik hoop echt van harte dat het mag blijven bestaan. Ik merk ook: wanneer ik contact heb met andere huisonderwijzers, dan merk ik echt dat de nood er echt is. Sommige kinderen hebben echt wel nood aan een andere manier van leren gewoonweg.

Ja, en welke voordelen ziet u dan wat betreft thuisonderwijs op verschillende vlakken? Wat is de meerwaarde ervan in het dagelijkse leven voor u?

Hm, vooral dat je één op één kan werken. Mijn zoon heeft één op één begeleiding nodig, hij kan moeilijk dingen zelfstandig doen. Ik probeer hem regelmatig toetsen te geven en ik zeg van: "Kijk, dit moet je wel zelfstandig kunnen maken", maar ik merk dat als hij zelfs in het buitengewoon onderwijs, waar we ondertussen onze ervaring bij hebben gehad, daar is het zelfs ook niet mogelijk. Die mensen doen wel hun best hoor, maar ja d'ér is gewoon niet genoeg personeel om dat te kunnen. Dat is niet mogelijk, en zeker als je een kind hebt dat... Soms halen ze een kind uit te klas, en bij de zorgjuf is hij wel één-op-één, maar het duurt maar eventjes. Maar mijn zoon heeft dat echt nodig om de hele dag met hem te zijn, ik zit echt naast hem. Met een kladblad leg ik het hem uit, en een bord, maar dat gebruik ik niet zoveel eigenlijk. En ja, ik merk dat het nodig is bij hem en er zijn ook nog kinderen van wie ik weet dat ze het nodig ben. En dat is een enorm voordeel aan huisonderwijs dat je dat wel kan.

Hm. En ziet u naast de kans dat u 1-op-1 begeleiding kan bieden nog andere voordelen?

Goh, andere voordelen. Dat is eigenlijk een goede vraag, ik heb daar eigenlijk nooit bij stilgestaan. Ja, dat je betrokken bent bij het huisonderwijs. Het is een beetje mijn frustratie nu bij mijn kinderen die wel naar school gaan, dus dat je weinig contacten hebt op school. Dat je eigenlijk niet echt op de hoogte bent van wat leren ze effectief, hoe doen ze het nu effectief. Je moet altijd maar wachten tot dat één contactmoment, eentje in het eerste trimester, één in het tweede en dan op het einde van het schooljaar. Als je een ouder bent die heel betrokken is en heel hard bezig is met haar kinderen, dan heb je meer contacten nodig dan die drie. Bij mijn dochter bijvoorbeeld, ik begeleid haar in haar huiswerk als die thuiskomt, en dan zie ik hier en daar van: "Kijk, ja, ze doet daar zolang over voor haar wiskunde, of daar heeft ze meer problemen mee." En als je huisonderwijs geeft, dan zie je dat allemaal zelf direct. Je bent zo betrokken met alles, ja. Ik vind dat op zich al één van de grootste voordelen die er zijn ergens. Ja, je kan het voordeel ook... je kan inderdaad als al uw kinderen in huisonderwijs zitten, ik zal het zo zeggen want bij mij is het wat moeilijker omdat ik met twee schoolgaande kinderen zit, maar als al je kinderen huisonderwijs krijgen, dan is het voordeel dat je met al jouw kinderen tijdens de schooluren bijvoorbeeld naar de zoo gaan, dan is het een perfect moment, want je kunt er zonder problemen zijn, dieren zien, leesfiches lezen en dat is heel leerrijk. Je kan naar het museum gaan met je kinderen, vaak zijn er voorstellingen. Ik weet dat ze met (naam organisatie) naar een voorstelling zijn gegaan van een kinderopera, een operavoorstelling. Dat zijn allemaal dingen die je eigenlijk binnen de schooluren kan doen, en dat is een enorm voordeel, absoluut. Je bent niet tussen al die massa in het weekend of vakanties, je kan echt jouw tijd nemen om het op jouw gemak te doen. Dat zijn de grootste voordelen. (lacht)

Ja, dat kan ik mij wel inbeelden. (lacht). Ja, en u hebt het daarnet over activiteiten gehad die het (naam organisatie) organiseert. Mijn vraag is: Welke faciliteiten bestaan er in uw buurt om het leerproces van uw zoon te verrijken?

In mijn buurt? Oei! We wonen zo in een boerengat, om het zo te zeggen. (lacht). In de buurt is er eigenlijk niet zo heel veel. We moeten toch nog naar... Pas op Brussel zit op 15 km van hier af, het is niet dat we lang moeten rijden ofzo, maar we wonen niet zo ver van Brussel, dus we kunnen verschillende musea doen in Brussel en zo. Vorig jaar, maar dat heb ik wel tijdens de paasvakantie moeten organiseren omdat mijn andere twee kinderen ook naar school gingen en ze wouden ook

mee, toen heb ik zelf iets georganiseerd met een paar vrienden huisonderwijzers, en dat was eigenlijk heel stom gekomen, ze. Ik heb hier heel veel albums van Suske en Wiske liggen, nog van mijn ouders, ze verzamelden dat, dus ik heb een hele collectie. Mijn kinderen waren iets aan het lezen in dat boek, en het ging over steenbakkerijen en de steenbakkerij in Boom. En toen dacht ik van: "Wacht eventjes...", we waren met WO net bezig met het fabriceren van bakstenen, en trouwens op Schooltv zijn er heel interessante filmpjes waar het uitgelegd wordt. Dan dacht ik van: "Dat is toch iets leuks om eens naar een steenbakkerij te gaan". En dat was met een gids, en met een gids is het betalend, en je moet een bepaald aantal volk bijeenkrijgen, want voor één gezin gaan ze geen gids vragen, dus ik ben gaan vragen bij huisonderwijzers of ze wel geïnteresseerd waren om mee te doen. En dan waren er wel mensen die dan zeggen van: "Ah ja, dat willen we wel doen". We zijn dan naar de steenbakkerij gegaan, het was heel leerrijk, ze hebben zich goed geamuseerd. Er waren kinderen van alle leeftijden, daar waren tieners bij, mijn jongste was toen vier jaar oud en hij vond het ook heel leuk en ja... dat zijn zo dingen. Dus er zijn in de buurt wel zaken, niet kort in de buurt, je moet wel jouw auto pakken en naartoe rijden of zien dat je het openbaar vervoer kan nemen, maar er zijn wel uitstappen die we interessant vinden.

Oké, super.

Ik weet niet of het een antwoord is op jouw vraag.

Het is wel een concreet voorbeeld van iets dat jullie hebben meegemaakt. En op lange termijn, wat zou het thuisonderwijs, of het feit dat uw kind thuisonderwijs kunnen opbrengen aan uw zoon?

Hm... Wat het opbrengt aan mijn zoon, en dat is iets dat ik ook heel erg zie, hij is ondertussen veertien jaar oud. Hij is zelfzekerder geworden, hij is niet het angstige jongetje van vroeger. Hij staat echt onder zijn beide voeten in de wereld. Hij is ook socialer geworden. Het kinkt raar, ik weet het, veel mensen denken van: "Wat zeg je nu?". Hij is echt socialer geworden tegenover toen hij op school zat. Alles was te druk, alles was te veel. Wat doet zo'n kind als alles te veel wordt? Hij sluit zich af, dus er zal geen sociaal contact zijn, want het is te veel en hij sluit zich volledig af. Nu, hij komt spontaan dingen vertellen, gewoon dingen die hij in de tekenacademie heeft meegemaakt, of dingen die anderen in de academie verteld hebben. Vroeger zou hij het nooit gedaan hebben. Ja... Hij is gewoon zo veranderd! Hij is een stabiele jonge... jonge gast geworden eigenlijk, waar ik ook superfier op ben geworden ondertussen. Ja, in zijn paardrijden ook. Ik kan mij herinneren: de eerste... we zijn aan hippotherapie begonnen vlak nadat we onze beslissing hebben genomen, toen hij terug van school de stap terug overmaakte naar huisonderwijs. Euh, ik kan mij die eerste lessen nog heel goed herinneren. Hij had zo'n angst van dat paard, hij liep gewoon weg, zelfs aaien was er te veel aan. En door al die jaren uiteindelijk, bijna wekelijks te gaan, heeft hij zo'n ban gecreëerd met dat dier... alé met dat dier... met alle dieren eigenlijk. Hij gaat er graag naar toe, hij aait het, daar verschiet ik van en de begeleider ook. Ze zegt : "Het is fantastisch, voor een jongen van 14 is hij zo zacht". Hij kan bij wijze van spreken echt een kwartier lang aan dat paard zitten flodderen, dus aaien, en echt tegen bezig zijn. Hij verzorgt het dier ook en daarna ziet hij erop. In het begin was erop zitten een ramp, het was drama. En ondertussen kan hij zonder problemen erop stappen,

hij rijdt zelfstandig. Dus hij heeft een enorme weg afgelegd, en ja... Dat had ik niet bekommen als ik hem op school had gelaten, dan had ik dat niet kunnen bekommen.

Ja, dus u merkt een echte evolutie.

Ja, ik merk echt de evolutie. Ik niet alleen hoor, er zijn ook mensen die hem van jongsafaan kennen. Zelfs de oma was in het begin absoluut tegen huisonderwijs, het was: "Alé, en waar ga je aan beginnen, en dat doe je toch niet!". Nu moet die toch wel toegeven dat hij ten goede is veranderd, dat hij een enorme evolutie heeft doorgemaakt en dat het bakkebetter is voor ons. Dat zegt wel al iets denk ik. (lacht)

Amai, super! En als we het nu hebben over de nadelen van thuisonderwijs, wat kan u daarover vertellen?

Hm, de nadelen. In onze situatie: de financiële kant. Je hebt natuurlijk... Ik ken ook huisonderwijzers die blijven werken, of deeltijds werken, of zelfstandige zijn en die dat kunnen combineren met de studie, het lesgeven. Vaak zijn het mensen die kinderen hebben die hoogbegaafd zijn, die ook zelfstandig kunnen werken. En dan ja... Dan moet je als ouder veel minder naast zitten en continu begeleiden, dan maak je een planning op en je zegt tegen je kind van: "Ja dat is de planning en zorg dat het gebeurt", wat in onze situatie niet gebeurt. In onze situatie is het zo dat ik echt thuis moet zijn, het is een volledige dagtaak. Dus de financiële kant is een echte nadeel, je moet bereid zijn om offers te doen. We gaan niet meer op reis naar het buitenland. We hebben wel veel huisdieren waardoor het ook moeilijker valt om op reis te gaan. Maar dus financieel... Ik moet wel eerlijk zeggen: het didactisch materiaal dat ik koop, dus ik werk met methodes. Er zijn mensen die niet met methodes werken, maar ik heb persoonlijk wel gemerkt dat de inspectie toch graag methodes ziet, dat ze toch ergens kunnen zien van: "Waar hou je je aan vast, welke leidraad gebruik je?". En ja, didactisch materiaal is niet zo goedkoop, ik moet ook wel toegeven dat ik voor mijn zoon makkelijk aan duizend euro pers schooljaar aan materiaal uitgeef. Dus het is niet te onderschatten financieel.

Hm.

Euh, is er nog een nadeel, ik ben aan het denken... In ons geval, maar ik zeg het: dat is ook geval per geval, je hebt ook mensen die aan al hun kinderen huisonderwijs geven en die kunnen meer deelnemen aan uitstappen van het (naam organisatie), die kunnen veel meer binnen de schooluren hun uitstappen plannen, en dat is in ons geval ook wel minder, omdat ik nog twee schoolgaande kinderen heb. Ja... De zenuwen als je de inspectie krijgt. (lacht). Ik denk dat iedereen een beetje aan het daveren is op zijn benen van: "Aah gaat het wel goed zijn?". Maar ik ervaar verder geen nadelen persoonlijk.

Awel, des te beter denk ik. En wat betreft de methodes die u gebruikt. Kan u mij een voorbeeld geven van een methode?

Awel kijk, bij mijn zoon is het een beetje aangepast, want doordat hij problemen heeft, hij heeft leerproblemen, door zijn autisme is hij ook extreem traag... Ik zeg echt extréém traag. Dus ja, maar hij heeft op school nog eens een keer zware problemen gehad. En daar is hij ook achterop geraakt door zijn stoornis. Maar oorspronkelijk kende hij toen hij naar school ging alle leerstof van het eerste

leerjaar, maar ik had toen...ik werkte nog niet met toetsten, dus hij kende het fenomeen "toetsen" niet, en dan is hij in een stressvolle, traumatische situatie gegaan. Al die testen op school zijn ze allemaal in de mist ingegaan. Ze zeiden toen van: "Hij kent de leerstof helemaal niet". Ik zei: "Maar jawel, ik zit ernaast dus ik weet wel wat hij kan". Maar ze waren daar heel kort in: "Nee, dat is niet waar, hij kent daar niets van". Daar kwam het een beetje op neer, dus ja... Ik werd niet geloofd en dan hebben ze hem terug alle leerstof van het eerste leerjaar in een versneld tempo laten doormaken, waardoor hij weer achterop zat. Dus, euh, momenteel ben ik met hem bezig met leerstof vierde leerjaar. Je ziet dus, gezien zijn leeftijd staat hij heel ver achterop. Ik heb daarvoor dan ook wel een vrijstelling voor examen van het CLB. Ik heb toen met hen gesproken toen ik gekozen had om terug naar huisonderwijs te gaan, van: "Gezien zijn problemen, zijn beperking, is het haast niet haalbaar om op de leeftijd dat hij het zou moeten halen, zijn examens gaat halen". En toen heb ik nauw samengewerkt een tijdje met CLB. Ik heb alles wat wij deden: de oefeningen die wij deden, alles wat we met hem bezig waren heb ik regelmatig doorgestuurd naar het CLB. Ik heb ook zelf toetsen afgenomen, zodat ze ook konden zeggen van: "Ah die mensen zijn wel bezig met die jongen". En dat gaf, alé, dan zagen ze wel van: "Oké, ja het is in orde, en we zien ook wel van dat kind kan op zijn leeftijd zijn examens niet afleggen". En dan hebben ze mij een vrijstelling voor geven. Ik zou het wel heel graag hebben dat hij een examen kan meedoen, maar ja... Het is even afwachten. Wanneer dat het gaat lukken, dat kan ik niet zeggen. Wacht, ik ben zo aan het uitweiden dat ik mijn draad kwijt heb geraakt.

Het ging over de methodes.

Dus ik ben bezig met methodes voor wiskunde, taal, en wereldoriëntatie, techniek en verkeer. Ik ben bezig met methodes van vierde leerjaar: voor wiskunde ben ik bezig met Hocus Pocus van Van In, voor taal heb ik ook Van In gekozen "Taalaccent", maar persoonlijk vond ik dat het qua spellingsregels en zo de uitleg soms te verwarrend en magertjes was, dus ik heb ook nog de methode "Kameleon" bijgekocht, dan gelukkig tweedehands, omdat ik vond dat daar toch wel meer uitleg... ik vond die uitleg gewoon duidelijker. Dan ben ik toch overgestapt van "Taalaccent" naar "Kameleon". Dan voor wereldoriëntatie gebruik ik ook van Van In "Ankers". En de techniek, ook "De Techniek" heet dat, ook van Van In. En het verkeer gebruik ik ook van Van In. Enkel voor de talen heb ik even moeten zoeken, want ik vond het stilletjes aan tijd, gezien zijn leeftijd, dat hij toch een woordje Frans begon te leren. En ik had in mijn eerste periode van huisonderwijs, was ik al half mee eens begonnen, maar toen was hij nog kind, nog kleiner. En toen had ik als methode "Tatoelematoe" en dat is van Averbode. Maar dat is gebaseerd op kleine kinderen, dat is heel speels, heel... ja... En ik merk, hij is veertien ondertussen, ik dacht van: "Nee, dat kan ik hem echt niet meer in mee krijgen en dat is echt voor kleine kinderen, ik moet wel dingen zoeken die aansluiten aan zijn leeftijd". Ik heb dan "Ca marche" gevonden, "Ca marche" gebruik ik nu. Dat is eigenlijk een methode Frans voor de eerste graad beroepsonderwijs, maar dat functioneert, maar alé, die leefwereld ziet ook goed voor hem. Hij heeft dan zelf... Want dat is wel iets dat vanuit zichzelf komt, hij kan ook wel Engels, hij kan Engels verstaan. Het is een gamer, dus hij chat ook veel met jongeren uit andere landen. Euh, en hij heeft zelf aan mij gevraagd dit schooljaar van: "Mama, als ik Frans bijkrijg, dan kan je ook Engels bij geven. Dat kan ik ook wel bijleren". En toen heb ik ook "New Strike" gekocht, dat is ook van Pelckmans. Dat zijn dus methodes die iets meer aansluiten bij de leefwereld van een tiener.

Toen zag ik ook dat ik kinderdifferentieer ergens. Wiskunde en taal is het nog van het vierde leerjaar. En voor Frans en Engels gaan we weer een andere manier van werken beginnen. Dus ja, het is een beetje op gevoel van... dat je aanvoelt van: "Wat kan hij al, wat kan hij nog niet?".

Ja dus het is echt op maat.

Ja, echt, absoluut op maat.

Hm. Zou u mij aub de week en ook een typische dag van uw zoon willen omschrijven?

Euh, ja. Ik ben aan het denken. Bijvoorbeeld, als we maandag pakken, maandag begint 's morgens... niet met een les. (lacht). Maandag beginnen we 's morgens met hippotherapie. Hij heeft om half tien hippotherapie, dus ik moet om half tien met hem weg zijn. Dat is dus het eerste waar hij aan begint.

Hm.

Dan komt hij tot rust, sowieso, en tegen dat we terug zijn is dat dan half... wacht hé, dat ik hier geen leugens verkoop... elf uur zou het zijn, dat we hier zijn. Dan beginnen we met wiskunde. Dat is eigenlijk altijd wat ik het eerste doe, wiskunde. Dan starten we met een les wiskunde. Als ik het nu bekijk, de lessen van "Rekensprong plus", dat zijn meestal... er zijn wel uitzonderingen, maar een les is vier A4 en die werken we volledig af. Ik hang ook niet vast aan vijftig minuten lestijd die ze op school gebruiken. Daar hang ik helemaal niet aan vast. Bij mij is het zo: we doen wiskunde, we plannen die dag één les, en die les moet af zijn. Ik ben daar heel streng in, van: "Dit is de planning, en die les moet vandaag af zijn". Heeft hij het moeilijker, duurt het wat langer, ja pech... Dan is het zo en het moet afgewerkt worden. Na de wiskunde is het de lunch, na de lunch is het de taal. Ook hetzelfde principe: één les die gepland staat en die werken we af. Na taal komt... tussen de lessen zit wel tien of vijftien minuten tussen, dan gaan we even pauzeren. Na taal komt wereldoriëntatie, en bij wereldoriëntatie, die lessen durven wel uitlopen, omdat we bij wereldoriëntatie vaak vakoverschrijdend werken. Ik ben iemand die heel veel aanbiedt, goh ja... Ik kan het u niet laten zien hier, maar mijn muur is van den plafond tot de grond vol boeken. We hebben eigenlijk onze eigen bibliotheek. Ik ben een beetje een boekenfreak. Dus ik heb heel veel boeken over verschillende onderwerpen. Ik ga ook nog... We gaan ook ene keer in de maand naar de bibliotheek ook. Daar kunnen we ook onze spullen halen. Ik zoek altijd dingen op via internet, ik werk ook veel met Schooltv, maar ook Engelstalige docu's, en dat soort zaken. Ja, ik vind... Ik heb het thuis soms heel moeilijk mee: bij mijn dochter op school zie ik vaak WO, je hebt een onderwerp, je ziet dan echt de pure basis van dat onderwerp die op dat moment... je tikt het eigenlijk gewoon eens aan om het zo te zeggen. Dan stappen ze dan over naar een ander onderwerp. Ik begrijp dat er een reden voor zou zijn op school, maar ik ben iemand: als je een onderwerp aantikt, en je ziet dat u kind geïnteresseerd is, dan blijf ik daar lang op doorgaan.

Hm.

Zo hebben we bijvoorbeeld: één van de onderwerpen onlangs, meer... vlak voor de Coronacrisis was het bouwen. Dan was het de moderne... Bouwen ja: hoe mets je een muur, welke types gebouwen er zijn. Heel de bouw uitgelegd, en dan hebben we gedaan wat in de methodes staat, maar ik brei daar ook altijd veel meer aan vast. Dus, dan ben ik ook boeken uit de bib gaan halen over bouwen

en bouwwerken, geschiedenis van de bouw, hoe bouwen ze toen, hoe bouwden ze in de Romeinse tijd, hoe bouwden ze in Egypte? Dat neem ik er allemaal bij. En dat wordt dan eigenlijk zo een WO les, ik moet daar mezelf een beetje in temperen, want het kans soms heel ver gaan. LACH. Op een gegeven moment denk ik van "het is genoeg geweest, we stappen over naar een volgend onderwerp". Dus een Wo les kan lang duren. Dat is dan voor de maandag, en dan stoppen we ook. Mijn excuses daarvoor: maar wij zijn een gezin die niet echt gelovig zijn, dus voor ons is religie en godsdienst... dat neem ik niet mee in het lessenpakket. Da's ieder zijn keuze, ik weet dat er huisonderwijzers zijn die dat opnemen in het lessenpakket, dat is dus iets wat we niet doen. Wat we wel doen: ik besteed wel aandacht aan de wereldgodsdiensten, ik geef wel de basis mee van de... dat ze weten wat er leeft in de wereld, dat wel. Dus ja, dat zijn zo van die zaken die ik... Dat was dus eigenlijk de maandag. (lacht). We stoppen met wereldoriëntatie, en de dinsdag nemen we er iets anders bij. Ik wissel een beetje af eigenlijk.

Dus de dagen zien er niet altijd hetzelfde uit.

Nee, ik plan mijn dagen wel, ik plan meestal een maand op voorhand. Dan bekijk ik van: dat gaan we doen, dat gaan we doen. Er zijn soms momenten dat we niet alles gedaan krijgen, dat er dingen tussenkomen. Ja, ziektes, als er iemand ziek valt gaat het allemaal een beetje moeilijker, maar in principes lukt het wel aardig hoor. Ik denk dat toch wel.

Ik heb nog een andere vraag: zou u mij een voorbeeld kunnen geven waarbij uw kind helemaal niet gemotiveerd was? Dus uw kind had de motivatie niet meer om verder te werken, of om te leren?

Goh, echt een voorbeeld... Bij welke les het was, dat kan ik mij niet direct herinneren. Nu, er zijn momenten geweest, bij taal heb ik gemerkt dat het aan het beteren is. Ik heb gemerkt dat hij wat meer bewust is van zijn verantwoordelijkheid daarin. Maar als hij jonger was, dan heb ik wel gemerkt dat hij geen motivatie had, dan zat ik met een les met hem. Dan bleef hij naar zijn boek te staren en ik mocht zoveel pushen als dat ik wou, maar het kwam er niet uit. Op zo'n momenten laat ik het gewoon los en ik zeg dan: "Het heeft geen zin dat we uren aan het proberen zijn toch...". Dan laat ik het helemaal los, soms is het dan een dag dat er niets is. Maar dat is dan ook het teken dat hij die dag, dat het gewoon niet ging, dat het een heel slechte dag was voor hem. Dan laat ik hem zijn ding doen. Maar dan bespreek ik het wel met hem, dan zeg ik: "Kijk man, ik zie dat het niet gaat, en ik ga ook niet pushen, maar ik zou het wel appreciëren dat je morgen terug efkes d'er even aangaat en terug werkt", en meestal is het wel zo. En de volgende dag is het inderdaad meestal van: "Ja, mama inderdaad we gaan terug werken". Dus op dat gebied vind ik dat ik een heel brave, luisterende zoon heb. (lacht). Want ik krijg hem de volgende dag wel gerust mee.

En kan u mij een voorbeeld geven van een situatie waarbij uw kind heel erg gemotiveerd was?

Awel ja, vorige week: nu met die Corona krijgt mijn dochter ook les thuis, alé ja, ze krijgt opdrachten van op school. Die doet ook vierde leerjaar, en het is nu toevallig dat ze dat dit jaar wel samendoen. En ze waren samen aan de werktafel. Aan mijn linkerkant zat mijn dochter, aan mijn rechterkant zat mijn zoon en ik zat schoon in het midden tussen van oké, hiernaar kijken, daarnaar kijken. En het

was wereldoriëntatie en mijn dochter moest "orde in het dierenrijk". Dus er waren verschillende fiches van dieren die ze moesten lezen en ze hadden beiden zelf voorgesteld, het was heel leuk om te zien hoe ze met mekaar, zo werking maakten zo, ze zeiden van: "Ah ik lees deze fiche, en jij leest die fiche, en ik lees die fiche en jij die fiche", luidop zodat ze allebei konden horen. En er was dan een grafiek eigenlijk waarin vanalles stond over dieren, werveldieren enzovoort. En dan moesten ze kruisjes invullen van "wat was wat". Dan hebben het volledig samen gedaan. Ik heb op een gegeven niets meer moeten doen, ik dacht: "Eigenlijk zit ik hier te niksen", ze waren het zelfstandig aan het doen. Ze hadden het ook vrij juist eigenlijk en ze zochten het spontaan op. En het was mooi om te zien hoe dat ze eigenlijk met twee spontaan echt als broer en zus, want te slotte zijn er broers en zussen die elkaar continu aan de haren hangen, maar zij niet, ze waren gerust bezig van: "Alé, we gaan het samen eens doen". Ik zag toen een ontzettend goeie motivatie, mooi om te zien.

Amai mooi! Ik weet eigenlijk niet wat te zeggen! Een andere vraag misschien... Ik ben hier aan het kijken: Wat zijn volgens u de drie belangrijkste competenties die een huisonderwijzer moet hebben voor het goede verloop van het huisonderwijs?

Goh, dat is een moeilijke vraag. Ik denk in eerste instantie moet je als huisonderwijzer al een beetje alternatiever kunnen denken.

Hm.

Je moet out-of-the-box kunnen denken. Je moet wel kunnen loskomen van wat eigenlijk als "normaal" in de maatschappij aanzien wordt. En je moet echt wel openstaan, heel open minded zijn, echt openstaan om andere manieren te zoeken die het best bij jouw kind passen. Dus dat vind ik gauw een heel belangrijke zaak. Als je dat niet kan, als je hetgeen iedereen standaard geleerd heeft, als je dat niet kan loslaten, dan denk ik dat je problemen gaat hebben in de thuisonderwijs, dus ik denk dat je echt out-of-the-box denken. Een andere competentie is heel veel geduld hebben, enorm veel geduld hebben. En goh... Een derde competentie...

Geduld, waarvoor bijvoorbeeld?

Euhm, ja ik weet niet. Ik heb kinderen, al mijn kinderen zijn allemaal een beetje specialekes. Dus ja, ik moet bij mijn kinderen heel veel geduld hebben. Mijn oudste zoon heb ik vooral, ja, moeten beseffen dat... Weet je, je wordt een beetje... Geduld, dan bedoel ik: je wordt vaak meegesleept door die race van de maatschappij van: "Kinderen moeten dat kunnen, en dat kunnen, op die leeftijd en die leeftijd". Dat heb ik moeten loslaten bij mijn zoon. Ik heb dan gezegd: "Ik moet het op een andere manier aanpakken. Ik moet stappen terugzetten". Je krijgt veel druk van buitenaf, je krijgt veel commentaar. "Ja maar dit, ja maar dat, dat moet hij kennen voor zijn leeftijd" en dan zeg ik: "Ja maar, als hij dat niet kan, dan kan hij het niet, punt". Dus, ja... Ik heb naar mijn zoon vaak het gevoel gehad... het gaat wel een beetje beter. Dit schooljaar is het sterk gebeterd, maar vorig school jaar herinner ik me wel dat ik bezig was met een proces die achteruitgaat. Ik zet een stap voorwaarts, en dan twee stappen achterwaarts. Dan denk ik van dat ik van in zit met mijn handen in mijn haar en ik zeg dan: "Ah, oké, hoe gaan we hierdoor geraken". En ja, op dat gebied heb ik véél geduld moeten hebben. (lacht). Rustig blijven, opnieuw uitleggen, snapt hij het niet, een andere manier zoeken om het uit te leggen. Ik had een moment dat ik tekeningetjes aan het maken was naast hem,

maar ik kan slecht tekenen, maar toch om sommige dingen visueel te maken zodat hij het wel kon vatten. Dus ja, 's avonds ben je wel heel moe. Dat bedoel ik eigenlijk met geduld hebben.

Hm, ja.

Heb ik er nu drie of?

Ik heb er twee genoteerd.

Ah, nog eentje. Goh, ik ben aan het denken hé. Competenties... Je moet stevig, ja... Iets dat ik door de jaren heen norm ervaren heb is: je moet heel stevig in je schoenen staan. Ik weet dat er huisonderwijzers zijn die eigenlijk weinig tegenwerking gehad hebben van familie, die weinig commentaar hebben gehad, waarbij het positief uitgedraaid is. In ons geval is het niet geweest. Op een bepaald moment moet je stevig in je schoenen staan en je niet laten ontmoedigen door de buitenwereld en echt zeggen: "Ik geloof hierin, we zijn goed bezig en we doen ons best". En ja, dat is iets belangrijk. Als je u alles heel hard aantrekt, ik moet zeggen ik had dat vaak... dus ik heb daar echt in moeten leren, dan is het soms heel bitter en hard soms. Ja... Maar je wordt er sterk van zeggen ze. (lacht).

Ja, het vraagt veel energie, maar het is in uw geval goed gelukt.

Ja, ik ben toch wel tevreden. Die examens lukken nog niet, maar ik hoop dat er ergens wel een moment gaat zijn dat het gaat lukken. We plannen niet te veel vooruit. We kijken wel van wat zijn zijn toekomstmogelijkheden moesten de examens problematisch blijven, misschien dan volwassenonderwijs. We hebben zo verschillende pistes die we in het achterhoofd houden, maar ja. In eerste instantie hopen wij dat dat allemaal in orde gaat komen. Misschien gaat het wel langer duren dan bij de gewone leerling, wij vermoeden toch wel dat hij op zijn achttien jaar niet buiten gaat zijn, dat weten wij heel goed, maar ja... We hebben wel zoiets van: zolang er hoop is, denken we dan... Voilà.

Ja. Misschien om af te ronden: zou u mij drie kwaliteiten of talenten van uw zoon willen opsommen, of benoemen?

Zijn eerste talent is: hij is enorm creatief. Hij is echt ontzettend creatief, dat is iets dat zelfs zijn leerkracht kunstonderwijs ook bevestigt van: "Kijk hij heeft wel zicht". Zijn tweede talent: hij is ontzettend zacht en lief. Voor een veertienjarige, ik vergelijk soms zo met leeftijdsgenoten als we op de hobby's zijn en zo, dan zie ik echt dat hij... ja hij is een heel lieve jongen. Heel zacht, en zorgzaam, ontzettend zorgzaam. En wat ik nog een talent van hem vind eigenlijk: hij denkt eigenlijk out-of-the-box. Hij is ook... ja... hij denkt out-of-the-box en dat vind ik ook zo mooi aan hem.

Ja, awel ik vind het altijd heel leuk, want ik heb deze vraag aan verschillende huisonderwijzers gesteld hé, en meestal geven ze meer dan drie voorbeelden. En in dit geval heeft u ook één, twee, drie, vier, vijf kwaliteiten van hem opgesomd.

Dat wist ik zelfs niet!

Ja, creativiteit, zacht, lief, zorgzaam, en out-of-the-box denken. Dus ja, ik vind het altijd heel mooi om te horen van huisonderwijzers. Ja, ik denk dat ik al mijn vragen heb kunnen stellen. Heeft u misschien nog vragen of opmerkingen?

Niet direct, ik hoop alleen dat u succes heeft met uw masterproef daarrond. Alé ja, ik hoop ergens dat zulke interviews het fenomeen huisonderwijs toch wel iets positiever naar voor kan gebracht worden. Want ja, vaak heeft het in de volksmond of bij mensen toch nog wel een iets negatievere bijklank zo van... en dat vind ik een beetje spijtig, want er zijn ook zoveel mooie dingen ook aan. Dus ja. Dat is eigenlijk al. Dan hoop ik dat u succes hebt met uw masterproef.

Bedankt, hartelijk bedankt. Ik wens jullie ook veel succes verder met het thuisonderwijs.

Dank u.

Ik heb alleszins heel veel kunnen bijleren, ik ben superblij. Dus hartelijk bedankt. Heeft u interesse in de onderzoeksresultaten?

Ja, eigenlijk wel, als het niet te veel werk is voor u.

Oké, ik zal daar nog werk van maken, ik hou u op de hoogte.

Dank u.

Ik wens u een fijne avond.

Bedankt, voor u ook.

Dank u.

4.2 Voorbeeldinterview met een Franstalige respondent

Interview met R2^{Fr}.

Legende:

Vetgedrukt: interviewer

Schuingedrukt: respondent

Voilà alors bien entendu les informations restent confidentielles et ça reste anonyme

D'accord.

Donc voilà je vais vous poser des questions un petit peu sur tout hein : les raisons pour lesquelles vous avez choisi l'instruction en famille, comment vous organiser ça et les éléments que des éléments liés à la motivation de vos enfants.

D'accord.

Je vais alors commencer avec des questions un petit peu générales hein, pour avoir une idée de de la situation dans laquelle vous êtes. Tout d'abord, dans quelle ville habitez-vous ou dans quelle région ?

J'habite à Wavre.

D'accord et quel est votre métier ou bien qu'est-ce que vous faites dans la vie ?

Alors moi je suis coach de vie.

D'accord, est-ce que vous savez m'expliquer en une phrase peut être en quoi ça consiste « coach de vie »

Donc je fais un accompagnement des personnes qui ont des difficultés à trouver un objectif ou à atteindre l'objectif donc je les aide à faire ce chemin-là.

D'accord, oké, super et vous avez combien d'enfants ?

J'ai 2 enfants.

Et alors vous m'aviez dit je pense que toutes les 2 sont en instruction en famille ?

Oui.

D'accord, alors pour cette interview je vais vous demander de vous focaliser sur le cas de votre enfant le plus âgé. Donc c'est une fille ou un garçon une fille ?

C'est une fille. Ella 12 ans.

Oké parfait. Alors dites-moi, depuis combien de temps est-ce que vous faites l'instruction en famille ?

Ca va faire 4 ans.

4 ans, d'accord. Et comment... Combien de temps est-ce que vous comptez faire ça ?

Bah écoutez, on en fait chaque année on en discute avec les enfants pour voir ce qu'ils ont envie de faire. Donc nous on veut continuer à offrir cette possibilité donc et ça a pas mal fonctionné comme ça donc il n'y a pas de... On pas un objectif. On ne s'est pas dit tiens on fait ça qu'en primaire ou en secondaire. On s'est dit que c'était une possibilité en plus qu'on avait envie de de leur offrir et donc on le fera tant qu'ils auront envie de le faire.

Et donc vous avez fait ce choix dès le début avec eux ? Donc c'est... C'est vraiment eux qui ont décidé ça ?

En fait au départ ... Alors, si je me focalise sur ma fille... En soit, ils ont 2 ans d'écart mais sinon on a fait le choix pour les deux en même temps et donc si je crois concentrer sur ma fille, elle était en maternelle et elle a fait ses 2 premières années primaires. Mais c'est à la fin de sa 2e année primaire qu'on a pris la décision de la déscolariser.

D'accord. Et quelle était alors sa réaction par rapport à ça ?

Elle était plutôt contente je dirais. Alors comme je vous expliquais, nous on voit ça plus comme une possibilité, une option qu'on leur donne. Donc on a pas imposé, on en a parlé. Donc... A la fin de l'année on a parlé avec elle et on a dit « bah voilà maman et moi on aimerait t'offrir une éducation différente donc voilà pour l'année prochaine, est-ce que ça te plairait de faire l'enseignement à la maison ? » Donc on leur demandait « est-ce que vous avez envie de retourner à l'école où est-ce que vous avez envie d'essayer de simplement apprendre par vous-même de manière autonome ? Et ... sa réaction a été assez bonne ou plutôt enthousiaste. Ce qu'ai j'ai trouvé amusant, c'est je pense qu'une des premières questions qu'elle avait posées c'était de savoir si elle aurait aussi droit à des récréations. Et en fait, franchement on a l'instruction en famille qui s'approche assez fort de ce qu'on appelle « le unschooling ». On va pas forcément parler d'apprentissage formel et donc j'ai envie de dire c'est l'apprentissage tout le temps et la récré tout le temps aussi donc voilà. Sa réaction en tout cas a été a été plutôt enthousiaste et elle s'est prise au jeu.

Donc si j'ai bien compris, elle a une grande liberté dans ce qu'elle fait. C'est vraiment elle qui choisit ce qu'elle fait dans la journée ou dans la semaine ? Ou bien vous vous utilisez une certaine structure par rapport à ce qu'elle fait ?

Non, on met un gros accent sur l'autonomie donc clairement, il n'y a pas de... Je dirais alors... Comment expliquer ? Ce n'est pas structuré, donc il y a clairement pas des horaires comme il doit y avoir dans une classe où ont dit tiens maintenant on va faire 1h de maths 1h de ci 1h de ça. C'est complètement aux antipodes de ce qu'on fait. Maintenant là, la semaine reste structurée par rapport à d'autres éléments, c'est-à-dire qu'il y a toute une série d'activités parascolaire : donc que ce soit à l'apprentissage de la musique du sport le scoutisme les beaux-arts donc il y a toute une série de choses qui viennent structurer, rythmer la semaine. Et puis il y a des règles de vie, donc c'est-à-dire plus des règles de vie en commun qui vont être mis. : on va pas se coucher non plus à n'importe quelle heure, la consommation de tout ce qui est écran par exemple on a un modus operandi pour ça. Donc il y a aussi une certaine limite j'ai envie de dire. A une période on a essayé de leur dire : « tiens on va voir ce que ça donner, on vous laisse une autonomie complète en termes d'utilisation d'écran. » Et après une semaine ou deux, on a parlé avec eux et on voyait bien qu'ils étaient fatigués, ils avaient des difficultés, il y avait des journées où il faisait quasiment que ça. Donc nous avons limité, mais sinon pour le reste c'est assez libre. Je veux dire ils vont faire plus de bricolage, de la cuisine, ...

Donc chaque jour est différent ?

Ah oui complètement.

Et quelles étaient alors vos attentes par rapport à l'instruction en famille ? Donc avant de commencer justement avec ça, quels étaient vos attentes spécifiques ?

Alors mes attentes... C'était surtout de gagné en qualité de vie. Depuis qu'on est ensemble avec mon épouse, avant d'avoir des enfants, on a toujours eu tous les deux une réelle volonté d'avoir ce qu'on appelle la qualité de vie : on doit arriver à avoir une un environnement qui soit agréable à vivre, une proximité de tout ce qui est nécessaire, que ce soit les commerces, les transports en commun, ... On ne pas pour autant être non plus dans un environnement trop... Trop citadin j'ai envie dire. Et donc

c'est vrai que du coup on s'est installé ici. Là où on était c'était quand même relativement la campagne. On était à 500 mètres à pied de l'école, 100 mètres à pied de la gare, à quelques kilomètres du centre-ville et des commerces. Donc on a cette idée de qualité de vie. Aussi, on a la chance de travailler tous les deux comme indépendant et on peut structurer aussi nous-mêmes notre charge de travail. On n'a pas des horaires terriblement stricts. Et en fait, si je fais le parallèle le fait d'aller à l'école, il y a quelque chose de très rigide dans la structure. Donc le fait de devoir se réveiller à une certaine heure le matin très tôt, 7h du matin, préparer ça... C'est quelque chose qui n'est pas très bon pour les parents qui vivent ça au quotidien. C'est le fait de devoir se dépêcher le matin, mettre les chaussures s'habiller, vite manger ce qu'il faut, être à l'heure pour la rentrée des classes. Et puis après quand on rentre il faut faire les devoirs vite, se laver pour comme ça on mange, pas dormir trop tard parce que... C'est quelque chose qu'on vivait. Et nous, dans notre rôle en tant que parents à ce moment-là... Ca nous donnait l'impression d'être un peu « le fer de lance de l'école », c'est-à-dire qu'une grande partie de notre rôle parental consistait alors à être derrière nos enfants pour qu'ils remplissent les obligations scolaires et c'est pas ça qu'on a envie de vivre comme parentalité. Et donc ... Puisque c'était ça la question, notre attente par rapport à l'instruction en famille, c'était de gagner en liberté, regagner un certain plaisir à être en famille. Et je dois dire que pour ça, ça a complètement réussi. Evidemment on est beaucoup plus serein, plus du tout cette pression de résultats scolaires qui quelque part vient un peu alourdir je trouve la relation parent-enfant.

Oui, alors il y le mot liberté en fait qui revient vraiment constamment. Donc si je devais vous demander de définir, donc de coller une définition sur l'instruction en famille ou bien l'enseignement à domicile ... Donc là, je ne sais pas quel terme vous préférez, peut-être le « unschooling » comme vous l'avez cité. Mais donc, comment est-ce que vous définirez exactement ce que vous faites ?

Moi j'aime beaucoup l'expression « apprentissages autonomes », ou « apprentissage de la vie ». En principe je pense que la mission de l'école c'est de faire des enfants des citoyens, donc les préparer à rentrer dans la vie d'adulte. Et en fait pour moi c'est... c'est ça. Donc quelque part, c'est la même mission. C'est juste les moyens qui sont différents. Donc si je devais donner une définition, ce serait ça, surtout préparer ou plutôt déjà rentrer dans la vie, plutôt que de faire une espèce de laboratoire de la vie à l'école et puis à rentrer dans la vie. On va les mettre directement dans la vie voilà, quelque chose comme ça.

D'accord, donc... vous avez cité plusieurs choses : donc l'apprentissage autonome, l'apprentissage donc de la vie où déjà être dans la vie donc ce sont ces points que je retiens ?

Oui, c'est ça.

D'accord et oké. Alors, donc vous avez cité un certain point par rapport à ça mais je sais pas si vous en avez d'autres. Donc c'est par rapport à l'impact que ça a justement réellement votre foyer.

L'impact sur le foyer oui il est positif. C'est vrai qu'il y a du coup moins de pression. En tout cas, c'est un des aspect qui revient souvent quand on discute avec d'autres parents de qui les enfants ne sont pas scolarisés. D'autres parents qui ont des enfants qui vont à l'école vont dire : « pourquoi, moi je ne peux pas passer toute la journée avec mes enfants ». Je comprends parce qu'en fait, je pense que les enfants qui vont à l'école sont de manière générale plus stressé et plus stressant parce qu'ils sont plus fatigués. Mais donc je comprends tout à fait l'idée, parce qu'en fait, on se projette avec les enfants en l'état, alors que la dynamique change réellement.

Hm.

Chez nous, il y a quelque chose de dans la communication quelque chose de plus riche. C'est de nouveau tout le temps qu'on dégage qui permet d'avoir, je trouve, cette chance de communiquer avec ses enfants autant en profondeur. Donc sur ce qu'eux peuvent vivre, sur des valeurs, sur des questions plus fondamentales, mais aussi d'avoir peut avoir plein de sujets d'intérêt qui va du truc le plus bête au truc nouveau. Un autre aspect que je trouve particulièrement positif, c'est l'ouverture. Je pense qu'il n'y a pas une famille qui ressemble à une autre, surtout en instruction en famille. Je rencontre beaucoup de familles et la plupart sont excessivement différentes en termes de valeurs et de mode de fonctionnement. Donc ce n'est pas toujours évident de voir ce qui y a en commun entre ces familles-là. Et donc pour rester sur le positif, c'est justement l'ouverture à l'autre, l'ouverture à l'expérience, l'ouverture à l'inconnu. Si je peux me permettre encore une comparaison par rapport à l'école : à l'école, il y a quelque chose de très normatif je trouve. Je dirais que déjà qu'il y a le principe d'être en classe avec des élèves de la même tranche d'âge en règle générale, du même milieu socio-économique quand même, le même groupe culturel et donc la diversité n'est pas très présente. A contrario, dans notre cas on met un point d'honneur justement à associer les enfants à tout et n'importe quoi. Donc c'est-à-dire qu'il rencontre déjà des enfants plus vieux, d'autres milieux, d'autres langues parce qu'on essaie de voyager le plus possible, ... On fait des voyages en voiture, voilà on va en Angleterre donc ça permet vraiment de t'ouvrir l'esprit je pense et puis aussi et ça c'est ça justement on l'oublie parfois mais il y a cette relation avec des adultes je pense qu'il n'y a malheureusement pas dans notre société. Notre société a encore cette image d'une espèce de scission entre enfants et adultes comme, si les enfants devaient être avec les enfants et les adultes avec les adultes alors qu'il n'y a rien de plus fou. Alors parfois, ça fait un peu bizarre justement, c'est pas du tout commun d'avoir des enfants avec qui tu peux parler. Ils n'ont pas peur d'aller vers les adultes et donc c'est vrai que parfois certains adultes sont un peu interloqués, car je sais : « C'est étonnant d'avoir un enfant qui va me parler, qui pose des questions qui a l'air de comprendre ce que je lui dis ». Donc ça c'est un autre aspect que je trouve en partie positif.

Hm.

Après, sur les aspects peut-être plus limitant ou encore plus compliqué, c'est certainement l'aspect de la charge que ça représente. Donc c'est-à-dire que c'est évident que ça représente une charge en plus, à partir du moment où plutôt que d'aller 40 heures par semaine à l'école, ils sont 40 heures par semaine à la maison. Il faut se débrouiller pour pouvoir être présent pour s'impliquer et cetera, donc c'est clair que ça demande une disponibilité, de l'inventivité, pas mal d'énergie aussi parce que voilà ce n'est pas toujours évident comme ça en famille. Ce n'est pas tout rose tout le temps.

Maintenant, je pense que ce qui nous sauve, donc là on apprend aussi au fur et à mesure, c'est qu'on n'a pas voulu se transformer en enseignant. J'ai eu d'autres familles avec qui j'ai pu discuter, des personnes qui ont décidé de déscolariser leurs enfants et qui ont essayé de faire l'instituteur et qui n'arrivent plus à supporter : « moi je craque, j'arrête complètement, j'arrive plus ». Et je comprends, parce qu'en fait c'est déjà un métier, je pense que ça ne s'improvise pas. Et d'autres part, je pense qu'il y a une confusion de rôles : avoir une double casquette de parent et d'instituteur ça ne va pas. Je veux dire, pour le parent ça ne va pas et pour le parent non plus parce que les rôles ne sont pas clairs. Nous dès le début on a mis ça de côté pour éviter ces problèmes-là. Mais malgré ça nécessite une présence, mais j'ai envie de dire ça s'atténue au fur et à mesure qui grandissent, donc ça dit que c'était beaucoup plus prenant il y a 4 ans quand on a commencé parce que là ils avaient 6 et 8 ans et maintenant ils ont, disons 10 et 12 ans, donc c'est plus facile, donc c'est-à-dire que ça nous met beaucoup moins dans l'embarras. Par exemple, si à un moment on a un rendez-vous professionnel ou une autre occupation et qu'on doit les laisser pendant 1h ou 2 à la maison seul, c'est pas un problème là où il y a 4 ans on ne l'aurait pas fait. Et donc là on peut trouver des solutions donc voilà donc ... je réfléchis à autre chose ... Voilà.

Quelles sont les conséquences positives que cela pourrait avoir justement sur la vie de votre enfant ou sur le développement de votre enfant ?

Sur le développement de mon enfant, alors le principal c'est justement l'opportunité d'avoir suffisamment de temps et de liberté pour pouvoir explorer ce qui les passionnent vraiment. Ça c'est à nouveau cette philosophie de vie. C'est-à-dire que nous on a fait le choix justement de les laisser explorer et de les laisser aller à fond dans ce qui leur plaît. Et donc alors évidemment on se questionne toujours, mais je dirais que pour l'instant on reste dans l'idée et en plus, en tout cas moi très fortement, que c'est la motivation qui précède tout le reste. Qu'un apprentissage n'a pas besoin d'être chronométré, le fait de se dire qu'on doit absolument savoir lire et écrire à 6 ans par exemple, pour moi c'est complètement arbitraire, y a pas spécialement de raison qu'on pour devoir faire ça à 6 ans. Je veux dire, on peut faire ça à 8, on peut faire ça à 10, on peut même faire ça à 16. Il n'y a pas forcément de règles générales et donc je trouve que c'est une chance vraiment énorme de pouvoir mettre les choses à l'endroit donc c'est-à-dire de d'abord chercher sa motivation et puis d'explorer et d'aller à fond dans ce qu'on aime bien. Oui, je dirais que c'est ça le principal. Après dans la vie de tous les jours, c'est cette liberté, cette richesse de pouvoir y aller et d'essayer. Et à l'inverse, de nouveau j'aime pas spécialement faire des comparaisons comme ça mais je trouve que c'est parlant : j'imagine que vous avez peut-être lu ou vu « Ken Robinson » ?

Non, je ne connais pas.

C'est l'auteur d'un livre qui s'appelle « l'élément » et qui a fait notamment une... Je pense que c'est la vidéo TED qui a été la plus visionnée. Donc c'est un ancien je pense Qu'on appelle ça... un pédagogue. Il a écrit là-dessus, sur le fait justement de trouver son élément donc trouver ce qui nous parle vraiment. Et puis il a écrit sur le système d'enseignement en expliquant que les études montrent qu'en primaire, en tout cas entre 6 et 12 ans, la créativité des enfants descend en flèche parce qu'en fait, on les formate d'une manière ou alors selon ce que le système d'enseignement à estimer que c'était ça les compétences et cetera. On a estimé que c'était ça qui était nécessaire pour

faire d'eux des citoyens responsables, capables de rentrer dans le milieu du travail. Mais le coût à payer est énorme, donc c'est à dire que, oké ils vont avoir ce fameux tronc commun, ils vont faire d'eux ce que j'appelle des dépôts je trouve pour l'économie, mais à côté de ça ils n'auront plus aucune créativité, aucun plaisir à voir alors évidemment... A ça s'ajoute le vécu personnel. Moi lorsque... J'ai fait un parcours scolaire classique justement, j'ai fait une carrière classique avant justement d'avoir un gros ras-le-bol. Maintenant, tous les gens que j'accompagne aujourd'hui... Parce que j'ai pas mal de gens qui ont souvent c'est-à-dire cette espèce d'idée de : « Je vais à l'école, je fais des études supérieures, et puis après je fais un travail ». Et à un moment donné, bein à 30-40 ans « je me réveille, je me dis mais en fait je sais même pas pourquoi je fais ça. Et donc voilà, c'est inverser ça. C'est remettre les choses dans l'ordre : je me pose d'abord la question de pourquoi je fais les choses, et puis je les fait. Je m'égare un peu, mais c'est un peu ça l'idée.

C'est intéressant, ça reste intéressant. Et justement, vous avez parlé de la créativité. De quelle façon est-ce que vous aidez votre enfant à être créatif ou être plus créatif, justement pour découvrir ses talents à elle.

Euh, alors nous on fonctionne beaucoup par proposition plutôt que par imposition. Donc, clairement, on a dès le départ voulu leur offrir le truc classique : une activité artistique, une activité sportive, une activité sociable. Pour l'artistique, ma fille fait du piano et les beaux-arts. Depuis qu'elle est toute petite elle adore ça, elle passerait ses journées à dessiner. Donc je pense qu'en terme de créativité elle a déjà un peu son truc, clairement. Une activité sportive, donc elle fait de l'escalade. Et alors une activité sociale, elle fait du scoutisme. Ça donne donc un socle pour explorer différentes choses. Après, de nouveau c'est pas réellement structuré, on a pas un plan d'attaque. C'est au gré des envies, des rencontres, des voyages, en fait de ce qui nous passe sous le nez. Donc on voit ou on entend passer telle chose, alors on va parler avec eu et on va se dire : « Tiens, est-ce que ça vous intéresse de voir tel ville, tel musée, de rencontrer telle personne, de faire tel sport, ... ». Ca se fait assez naturellement. J'ai la chance d'avoir une fille qui est partante pour beaucoup de choses en fait. Elle est assez curieuse d'expérience, et donc quelle que soi le truc qu'on va proposer, elle va dire : « Bein oui j'essaierais bien ». Après, parfois ça prend, parfois ça prends pas, mais par contre elle est vraiment très volontaire pour essayer des truc.

Donc elle accepte facilement les défis.

Complètement.

Est-ce que ca vous arrive de la défier ? Comment vous le faite ? Par exemple dans son processus d'apprentissage, est-ce qu'il vous arrive d'essayer de lui donner des défis pour essayer d'apprendre de nouvelles choses, ou bien elle essaie elle-même de découvrir les choses ?

En fait, la réponse est double par rapport à votre question. Y a effectivement un peu des deux. Alors, j'ai pas forcément une culture de l'excellence et me dire je vais la défier pour la faire avancer le plus possible. Y'a de nouveau l'idée d'autonomie et elle avance à son rythme. Maintenant, malgré tout... C'est pas tellement je vais la mettre au défi, je vais plutôt entretenir son envie en m'intéressant à ce qu'elle fait. Ça va pas être « est-ce que tu es capable de faire ça ? » mais plutôt « Tiens, ou est-

ce que tu en es ? » et j'essaie de ramener ça par rapport à sa propre perception d'elle-même, d'essayer de cerner si elle retire une fierté de ce qu'elle fait. J'observe effectivement qu'à partir du moment où ça se fait comme ça, ça s'alimente toute seul. De ma part, il n'y a pas non de mise au défi. Et c'est vrai que je ne ressens pas le besoin de le faire.

Donc, alors en fait elle a vraiment une très grande liberté et vous vous n'accordez pas trop d'importance au fait de la pousser, c'est vraiment comment elle le sens, en fonction de ce qui l'intéresse, de ce qu'elle veut.

Oui, maintenant je pense qu'il faut recadrer, dans le sens où... Je disais : « je ne ressens pas le besoin », parce qu'au point de vue de ce que j'observe, j'ai pas l'impression que c'est nécessaire. Je la voit avancer, évoluer. Dans d'autres cas de figure, je ne sais pas comment je ferais. Si je me projeter, par exemple pendant plusieurs semaines, elle se lève, elle fait rien de sa journée, elle va se coucher. A un moment, je vais quand même me poser la question. Pour l'instant ça ne se passe pas, sans doute en partie par la manière dont nous on va enrichir son environnement pour qu'elle ai des opportunités pour attirer sa curiosité. Donc voilà, pour le moment le problème ne se pose pas et j'espère qu'il ne se posera pas. Mais je pense que dans une autre situation dans laquelle l'enfant n'est pas volontaire et curieux, je pense que pour moi ca sera pour moi ca serait difficile.

Mais donc l'approche serait complètement différente, simplement vous n'avez pas d'image exacte de comment ça se passerai.

Oui.

Est-ce que vous pouvez me donner un exemple d'une situation où votre fille était au top de sa motivation ? Donc un exemple très concret.

Un exemple concret peut-être relativement récent : juste avant le confinement, on passait une semaine en France. Fin d'année passée, je lui avais présenté une manière de communiquer qui s'appelle le « Sketch noting ». C'est la prise de note en forme de dessins, dans des réunions, pour animer des débats et cetera. C'est un peu ce que font les caricaturistes, où ils résumant l'information en un ou deux dessins. Je pense que ça demande des compétences diverses : il faut savoir dessiner, digérer l'information pour la présenter d'une manière synthétique. J'ai trouvé que c'était quelque chose qui était très intéressant à deux niveaux : sur l'aspect artistique et intellectuel. Et donc vous parliez de mise au défi, et bien en début de vacances je lui avais dit : « tiens, chaque jour, est-ce que tu pourrais faire un petit sketch note de ce qui se passe dans la journée comme ça on en garde un souvenir. » Et elle s'est vraiment prise au jeu, elle faisait ses sketch notes. Elle passait parfois une, deux, trois heures à dessiner d'une longue. Le dessin c'est vraiment son élément, elle je pense un bon crayon et elle y met la manière. Elle ne fait pas ça n'importe comment, elle respecte certaines règles : de faire un brouillon, de repasser, et cetera. Don en termes de motivation c'était assez impressionnant. Pour son anniversaire elle avait aussi fait sa propre invitation, c'était assez sympa.

Super, c'est un chouette exemple. Et c'est quoi la cause de cette motivation-là ? Est-ce que c'était le fait que vous aviez lancé le défi, ou par le fait qu'elle est très ouverte pour les nouvelles expériences ?

Pour moi, c'est plus son ouverture et son amour pour le dessin. Je ne pense pas que ma mère soit sensible au défi. Elle vit son truc pour elle et elle est pas dans un esprit de compétition ou elle se dit je veux être la meilleure, il y a plus une notion de plaisir et d'accomplissement. Elle peut prendre des heures pour revenir à ses dessins et il y a un souci de bien faire, mais pas un esprit de compétition, ou même de défi. Disons, que c'est quelqu'un qui a je pense une notion... son rythme et je pense qu'elle arrive à bien se respecter. Et don c'est assez intéressant. Par exemple dans l'escalade, il y a cette notion de performance, l'idée ça reste de s'améliorer et de faire des voies qui sont de plus en plus compliqué parce que c'est chouette aussi. Mais je sens bien qu'elle est pas pressée et j'ai envie de dire : le positif c'est qu'elle prend le plaisir de progresser mais elle a pas le revers de la médaille qui serait de ne pas avancer. C'est assez impressionnant, elle a son rythme propre. Elle évolue d'une voie en un semaine ou en 6 mois, elle s'en fou. Du moment qu'elle aime bien et qu'elle s'amuse, ça lui va bien.

Oké, super. Ca montre qu'elle est très autonome je pense dans ce qu'elle fait. Et comme vous avez dit, elle éprouve vraiment du plaisir par rapport à ce qu'elle fait. Elle a vraiment cette détermination, c'est le bon mot ?

Oui tout à fait.

Donc là vous m'avez décrit sa personnalité, si je me permets. Est-ce que par rapport à son cercle d'amis : de quelle façon est-ce qu'elle se fait des amis. Comment décririez-vous son cercle d'amis.

Alors, elle est à un âge où je pense elle est encore... Je pense qu'elle va rentrer dans cet âge ou avoir un cercle d'amis est important. Même quand elle était à l'école, elle n'avait pas un cercle d'amis. Elle avait des copains, plus comme c'est souvent le cas en primaire, plus des copains : on les voit, on joue avec, on les voit pas c'est pas très grave. Et donc ses copains c'est plutôt ça : alors il y a plusieurs cercles, trois cercles. Y'en a un, ça va être trois anciens copains de primaire qui habitent dans le quartier et qu'elle voit régulièrement plutôt après l'école, ils viennent à la maison ou elle va chez eux. Il y a des amis de l'époque où elle était en maternelle. Là elle les revoit encore avec un grand plaisir régulièrement, aussi parce qu'on était devenu amis avec les parents. Les choses étant comme ça, on se voit régulièrement et ils s'entendent assez bien. Le 3ème cercles ça va être des enfants déscolarisés, à force de prospection. Mais il n'y pas cette notion d'amitié dans le sens « adolescentaire », meilleurs amis, on se raconte les secrets, ... On en est pas encore là.

C'est intéressant la façon comment vous avez analysé donc son cercle d'amis. J'aime beaucoup la façon dont vous l'avez fait : donc vous l'avez vraiment partagé en plusieurs cercles. Oké, une question peut-être par rapport à la façon dont vous montrez à votre enfant que vous êtes concerné par rapport à son apprentissage. Donc vous avez parlé la tantôt de de plusieurs choses, est-ce que vous pouvez me donner plus d'explication par rapport à ça ? Par rapport à votre façon de lui montrer ça ?

Alors par rapport à l'apprentissage ou par rapport à ce qu'elle fait de manière générale ?

Par rapport vraiment à son processus d'apprentissage.

Moi la manière dont je le fais c'est vraiment je crois que ça tient en une phrase : c'est marquer mon intérêt dans différentes choses qu'elle peut faire et apprendre et donc marquer ma curiosité sur le contenu. Là à nouveau, moi je reste un grand convaincu qu'on assimile encore mieux ses apprentissages quand on est amené à les renvoyer et à les réexpliquer à quelqu'un d'autre. Voilà, il y a quelque chose de ça. Aussi, depuis le départ de l'amener à m'expliquer ce qu'elle fait que ce soit dans ce genre d'activité justement, donc les déposer à la musique et cetera. Donc essayer de l'amener à restructurer en fait ce qu'elle apprend de la même manière. C'est restructurer sa journée : « qu'est-ce que je retirerais comme apprentissage ? ». Oui, donc ça c'est vraiment ... la curiosité. Je n'ai pas l'impression de devoir faire quelque chose de particulier. Si je fais le parallèle avec justement des enfants qui iraient à l'école, c'est un peu la fin... A l'époque où elle était encore en primaire ou en deuxième primaire, j'ai fait la même chose, c'est-à-dire que quand elle rentrait de l'école eh bien c'était aussi m'intéresser, lui dire : « Voilà qu'est-ce que tu as appris aujourd'hui ? Qu'est-ce que tu as fait ? » Et cetera. Donc ça reste la même dynamique quelque part.

Et donc vous ne consacrez pas un instant bien précis par rapport à ça ? Donc ça reste aussi toujours très libre ?

Maintenant ce qui est amusant c'est que ça se fait un peu naturellement, c'est-à-dire qu'il y a des moments je pense dans la journée qui sont plus propice à ça. Voilà par exemple, le petit-déjeuner est un bon moment, ou la promenade du chien le soir est un bon moment pour pouvoir discuter, refaire un peu le tour de la journée ou même poser d'autres questions. Donc il y a des moments qui s'y prête mieux. Mais sinon voilà, à n'importe quel moment, on va aller voyage en voiture, ... Là tous ces moments qui permettent ou qui laissent libre cours au dialogue, justement d'explorer tout ça.

Est-ce que ça vous arrive quand même de fixer des objectifs avec votre enfant, donc pour son processus d'apprentissage ? Dans son processus d'apprentissage... Ca peut être très large, toutes sortes d'apprentissages.

Je dirais au niveau de son apprentissage général, non. Justement, je veux que aucun objectif si ce n'est de vivre. Bein, il n'y a pas réellement d'objectif, je veux dire que pour l'instant clairement y a pas de fixation d'objectifs. Attention, pour les apprentissages scolaires, on est quand même tenu en Belgique de faire passer un test tous les 2 ans. Il y a cet objectif-là voilà qui est très bas, qui est bien limité dans mon quotidien, limité dans le temps et qui est bien définie dans le temps clairement. Je lui explique, je lui dis que bein, voilà l'important. On va regarder ensemble comment structurer et comment approcher ce texte-là, en sachant que je ne fais pas de ce test un objectif en lui-même. Le réel objectif c'est de pouvoir garder la liberté de faire ce qu'on veut de faire, soit l'enseignement à la maison soit à l'école, qu'on va pouvoir continuer. Il faut réussir, c'est un moyen, c'est pas un objectif en soi. Mais pour le reste non, il n'y a pas d'objectif. Et puis le principal objectif, mais qui reste très vague, c'est : explorer, être curieux essayer des choses, justement se donner un maximum de trouver des choses qui vous plaisent, par rapport à ces apprentissages scolaires.

Alors justement, de quelle façon est-ce que vous voyez ça ? De quelle façon est-ce que vous vous comptez organiser ça concrètement ?

Voilà donc la manière dont on voit les choses, c'est de le gérer d'une manière minimaliste, c'est-à-dire qu'on prend ce qu'on appelle des cahiers de révisions pouvoir voir pour qu'ils puissent s'entraîner en faisant ça. Ca nous permet de voir s'il y a vraiment des choses qui bloquent. Et puis quand on est à quelques semaines des échéances, là on va sur le site d'enseignement.be. On prend des examens de l'année précédente et alors on fait avant les examens pour surtout les habituer au langage, parce que c'est principalement une question de vocabulaire. Pour le reste, pour moi ce n'était pas trop compliqué jusque-là. Pour le secondaire, il y a plus de contenu que de compétences et c'est autre chose.

Donc là en fait vous prendrez un petit peu plus le rôle d'instructeur où d'enseignant si jamais il y a vraiment le besoin ?

Oui.

D'accord. Oui, une question que je me posais aussi, c'était par rapport à la semaine. Donc la conception de la semaine. Comment est-ce que vous organiser ça avec votre enfant ? Est-ce que vous avez des week-ends par exemple ? Est-ce que par exemple le mercredi c'est aussi une demi-journée ou bien c'est vraiment très libre encore une fois ? De quelle façon est-ce que vous organiser la semaine ?

Alors oui c'est vraiment très libre. Il n'y a pas du tout cette notion de structure de la semaine en termes d'obligations. C'est surtout selon les activités parascolaires, mais on n'a pas vraiment de notion de demi-journée parce qu'il n'y a pas de journée, il n'y a pas de journée d'école. Mais je veux dire : toutes les journées se ressemblent. Il y a juste le fait que c'est des activités différentes d'un jour à l'autre mais il n'y a pas de notion de mercredi, une demi-journée ou le week-end. Le week-end ça va être scouts, le lundi ça va être l'escalade, le mardi soir la musique, ... Autour des apprentissages, on a pas cette notion dichotomique.

Oui et donc c'est ces activités-là hein, ces activités parascolaires : combien de temps est-ce qu'elles prennent dans la semaine de votre fille ?

Oui, donc ce cas-là ça prend 2h ... Là évidemment il y a plus grand-chose à cause du confinement, mais donc ça prenait 2h00 pour l'escalade, 2h pour les beaux-arts, 1h pour la musique, elle faisait aussi 1h30 en cours de dessin, mais des dessins plus BD et alors bien les scouts d'une semaine à l'autre, ça dépend, en moyenne c'est une après-midi. On passait aussi une journée par semaine où on allait dans un bois avec d'autres familles IEF où là c'était plus le côté nature, construire une cabane et cetera. Bon j'ai pas fait le compte, mais comme ça vous avez une idée.

Oui, plus ou moins 10h.

Oui c'est ça, à la grosse louche c'est ça.

Et par rapport aux voyages justement, vous aviez parlé des voyages. Est-ce que ça se fait tout au long de l'année.

Oui, en fait un des plus gros avantages c'est le fait de gagner en qualité de vie, alors évidemment le fait de sortir du système scolaire fait qu'on peut partir en vacances quand on veut. Bon, avec nos

obligations professionnelles, mais systématiquement on ne fait que ça, on essaie de partir hors-saison. C'est à la fois sympa parce qu'on est pas dans les bouchons, dans le stress. Parfois c'est bizarre parce qu'on est tout à fait décalé. Mais du coup, c'est vrai que parfois ça va se faire presque à l'improviste, on part quelques jours et donc oui ça se fait clairement tout au long de l'année. Parfois ça va être camper deux jours en Ardenne, parfois ça va être une semaine en France, une semaine en Angleterre, ... mais c'est pas forcément des voyages très onéreux parce que comme je disais on charge la voiture. On a déjà fait un tour en Europe -Centrale, en voiture, en camping. Fondamentalement ça ne coute pas très cher, et oui ça permet de varier fort les cultures, les gens qu'on rencontre, les choses qu'on voit, les langues qu'on entend. C'est assez sympa.

Oui, ça m'a l'air très sympa.

(Rire).

(Rire). Une question qui n'a rien à voir avec ce que vous venez de dire, mais qui me paraît aussi importante. Ca revient justement à l'exemple que vous avez donné par rapport à la motivation de votre fille. Donc, je vous avais demandé de me donner un exemple d'une situation dans laquelle votre fille était très motivée. Maintenant, est-ce que vous avez un exemple d'une situation dans laquelle votre fille était vraiment démotivée ? Donc ou sa motivation était très basse ?

Je réfléchis... Est-ce que je l'ai déjà vu démotivée ? Alors je l'ai déjà vu pas motivée, genre pour des trucs qui... C'est un peu le revers de la médaille de travailler sur la motivation parce que si c'est quelque chose qui ne la motive pas alors elle traîne un peu les pieds. (Rire). Je pense par exemple à ranger sa chambre, les trucs comme ça. Ou alors c'est vrai qu'il y a des périodes proches des tests où on essaie d'être un peu plus derrière et de dire : « eh bien on va quand même travailler une heure ou deux sur la préparation de tes tests » et on ressent que là elle est pas motivée. Ca dépend... En fait derrière le mot « pas motivé » je prends l'image de quelqu'un qui est dans cette situation qui se dit : « je ne vais pas y arriver ». Vous voyez, je ne pense pas l'avoir déjà vu dans ce genre d'état d'esprit. Comme je disais, ce n'est pas de la démotivation mais plutôt une absence de motivation et plus pour certaines choses comme ranger sa chambre. Après je dis ça... C'est marrant, j'allais dire « c'est un peu comme tous les enfants ». C'est même pas vrai parce que mon fils, si je lui demande de ranger sa chambre, lui au contraire il aime ça, il peut passer une demi-journée, ca le motive vraiment. Il aime bien avoir un environnement bien rangé. Ma fille elle, quand il s'agit de ranger, même une chaussette dans son tiroir bein elle aime pas.

Alors c'est vraiment par rapport à ça, par rapport au fait qu'elle n'a pas cette envie-là qu'elle a ce manque de motivation ?

Oui et ça c'est vrai que c'est un... Alors c'est des choses qui sont plus subtiles, mais dans l'apprentissage et dans nos manières dont on les éduque, je pense pas que ce soit propre à l'école, je pense que c'est quelque chose qui s'apprend tout au long de la vie. Forcément, à plusieurs moments de la vie, il y a des choses qu'on doit faire sans pour autant aimer les faire, parce qu'il y a des règles. Rien que la règle de vie en commun, bein voilà il faut mettre la table, débarrasser la table, c'est pas forcément ce qu'il y a de plus motivant mais il faut quand même le faire quand on

vit ensemble. Ou même chose : pour pouvoir continuer à faire l'école à la maison, et bien il faut réussir ces tests. Réussir ces tests en soi c'est pas fascinant mais ça permet d'atteindre un objectif. Donc ça c'est un apprentissage qu'on essaie de faire passer aussi : d'avoir cette vision long-terme. Même à 12 ans je pense qu'on est encore trop jeune pour pouvoir se projeter très loin. Euh... Je fais l'expérience dans ceux que j'accompagne : le grand drame c'est justement de demander à des jeunes-adultes de 18 de choisir des études, à part rares exceptions, c'est très compliqué. Parce que à 18 ans on sort d'un système justement où on a été tenu par la main pendant 12 ans et d'un coup on doit se prendre en main et se dire « Qu'est-ce que j'ai envie de faire de ma vie ? Pendant 40 de ma vie ? » C'est très compliqué. Et donc je trouve qu'il n'est jamais trop tard pour apprendre ça et en même temps, il y a une certaine tolérance au niveau de dire : « attention, elle n'a jamais que 12 ans » et donc je suis pas en train de lui demander : « Ah maintenant ma fille il faut que tu fasses un plan pour ta vie, que tu sache qu'est-ce que tu veux faire dans ta vie. Comme ça on sait où tu vas et on fait un retroplanning ». Mais lui instiguer cette notion de : « Si jamais un jour tu c'est des questions classiques qu'on pose aux enfants : « qu'est-ce que tu veux faire plus tard. Elle a envie de devenir grimpeuse (de l'escalade), vétérinaire. Eh bien je lui ai dit « Ah c'est bien vétérinaire. Eh bien si tu veux devenir vétérinaire, il faudra à un moment donné faire des études de médecine, on ne l'a pas comme ça. Donc il y a cette notion de si on veut devenir vétérinaire, il y a toute une sorte d'apprentissage, toute une série de choses qui sont pas mal, je veux dire... Vous vous faites des études, j'en ai fait aussi. Il y sûrement toute une série de cours qui sont embêtant, qu'on est bien content qu'on a réussi comme ça ont dont plus les passer. Eh bien c'est les règles du jeu, le système comme ça. Donc jouer avec le système, je sais pourquoi je fais les choses et ça permet que les choses se passent plus facilement. Et donc... Je retourne maintenant de manière plus légère sur le fait de ranger sa chambre : c'est vrai que là du coup c'est plus compliqué de lui expliquer avec des raisons objectives, parce que... Parce que quoi ? Quelque part, ça rentre un peu en contradiction avec tout un système de valeur. C'est-à-dire que nous dès le départ, la chambre des enfants c'est leur univers privé, et donc quelque part il n'y a pas... oui on a un droit de regard entre guillemets parce qu'on est les parents, mais je veux dire ça reste leur univers. Et donc arriver à dire : « écoute il faut que tu ranges ton univers » et d'avoir comme réponse « moi en fait je m'en fout c'est très bien comme ça » , bein à un moment ça coince un peu. Mais après, il y a cette notion d'hygiène, mais je trouve ça important qu'elle arrive à avoir un regard critique par rapport à ça.

Et alors, comment est-ce que vous essayez de susciter justement ce regard critique. Justement dans une situation dans laquelle par exemple votre fille ne voudrait pas ranger sa chambre ? Comment est-ce que vous essayez d'argumenter par exemple ? Ou comment est-ce que vous essayez de faire ça ? De la pousser vraiment à le faire ?

Alors c'est là que ça devient plus délicat évidemment. La question que moi j'essaie de me poser, et ça je vous encourage aussi à lire si vous avez pas lire : Thomas Gordon « Parents efficaces » qu'ou l'idée c'est de soi-même se poser la question en tant que parent et en tant que personne : « Mais au fond, qu'est-ce qui me pose problème ? » Et être honnête avec ça et arriver à se dire, soit il y a vraiment quelque chose qui pose problème et là je l'exprime, soit il n'y a pas de problème et je laisse tomber. Ça c'est déjà un bon cadenas. Et puis après quand ça me pose problème, par exemple pour le fait de ranger sa chambre, là il y a effectivement cette notion d'hygiène donc ça va surtout tourner

autour de ça. Dire au fond qu'elle vit dans une chambre pas rangée, moi fondamentalement ça ne me pose pas de problème, mais par contre qu'il y ai des vieux trucs, que ça finisse par prendre bah voilà j'ai pas envie d'avoir des choses pourri, qui sentent vraiment mauvais, qu'il y ai une accumulation de poussière et cetera. Ça, ça me pose un problème parce que rien que dans les allées et venues ça va mettre aussi de la saleté et au niveau de la santé c'est pas génial non plus. Quand on fait le ménage, il faut bien pouvoir passer l'aspirateur par terre, donc il faut dégager le sol. Donc voilà donner des arguments, j'essaie d'être logique, ou en tout cas donner de règles de vie et de pas tomber dans le système de récompense où punition ou de chantage, parce que ça c'est typiquement le genre de chose qu'on exclue de notre éducation, parce que je pense que ce n'est pas un bon calcul. Parfois pour des futilités on va passer beaucoup de temps à discuter mais une fois qu'on est tombé sur un accord, on n'a plus besoin de discuter et donc c'est ça s'arrête. En tout cas, dans une discussion, parfois sincèrement ça va être dans mon sens, ou dans une autre discussion ça peut être pour finir ma fille qui va me convaincre qu'au fond ce n'est pas tellement grave.

Donc en fait il y a vraiment une ouverture d'esprit dans les deux sens et c'est justement par rapport à celui qui aurait les arguments les plus forts qui gagnerai. C'est bien ça ?

Oui.

D'accord, oké. Alors peut-être pour terminer sur une note positive. Est-ce que vous pouvez me citer 3 qualités de votre vie en dehors de toutes celles que vous avez citées ?

Je réfléchis... Elle est très consensuelle, mais je ne sais pas si c'est le bon mot. Ah diplomate on va dire. Donc elle a cette capacité à calmer les conflits, c'est assez amusant parfois dans un groupe d'amis, ou entre nous et notre fils, elle a cette capacité à faire preuve de diplomatie. Donc ça c'est une qualité assez impressionnante. Sinon, on a parlé de la créativité, elle a beaucoup d'imagination. Sinon, elle est respectueuse. Je trouve que c'est quelqu'un qui a ce respect de l'autre. Alors pas forcément dans le sens de respect de l'autorité, mais le respect de l'autre. Elle va respecter, et pas partir sur des à priori où se sentir supérieur, donc voilà.

Ah oui, d'accord parfait. Merci beaucoup monsieur pour cette interview. Je suis contente, j'ai pu apprendre beaucoup de choses.

Ah tant mieux.

Je vous souhaite une agréable journée.

Merci, à vous aussi.

5. LABELSCHEMA

- Motieven om voor thuisonderwijs te kiezen
 - Een leven met minder stress
 - Beter kunnen inspelen op de noden en vermogens van hun kinderen
 - Aandacht hebben voor de interesses en talenten van hun kinderen
 - Meer vrijheid

- Specifieke opvoedingswaarden en kwaliteit van leven
- Het leven als school of school aan huis?
 - Definities van ouders
 - Organisatie van het thuisonderwijs
 - Voorbereiding van de leersessies
 - Weekbeschrijving
 - Dagbeschrijving
 - Examenperiodes
 - De moeilijke kanten van het thuisonderwijs
 - Een grote beschikbaarheid
 - Vakken van het secundair onderwijs
 - Overlast aan verantwoordelijkheden
 - Het financiële aspect
 - De papa overtuigen
 - Oordelen vanuit de (directe) omgeving
 - Stress door het bezoek van de inspectie
 - Intentie om het thuisonderwijs voort te zetten
- Een krachtige leeromgeving tot stand brengen
 - Hulpbronnen
 - Online hulpbronnen
 - Andere hulpbronnen
 - Aandacht voor vrijetijdsbesteding
 - Sociale activiteiten
 - Culturele activiteiten
 - Sportactiviteiten
 - Andere activiteiten
- Begeleidingsstrategieën om tegemoet te komen aan de basisnoden van het kind
 - Begeleiding naar autonomie
 - Ruimte voor het standpunt van het kind
 - Geduld tonen
 - Respect voor het ritme van het kind
 - Oprechte nieuwsgierigheid in de leefwereld van het kind
 - De nadruk leggen op de intrinsieke waarden van de activiteiten
 - Ruimte voor dialoog
 - Mogelijkheden bieden om te exploreren
 - Regels formuleren en deze beargumenteren
 - Het tonen van betrokkenheid
 - Authentiek verlangen om het kind te begeleiden
 - Genieten van de aanwezigheid van het kind
 - Aandacht voor het welzijn van het kind
 - Een open attitude aannemen tegenover de emoties van het kind
 - Familiale activiteiten

- Begeleiding naar competentieontwikkeling
 - Focus op het opdoen van kennis en vaardigheden
 - Talenten van het kind ontdekken en verder helpen te ontwikkelen
 - Fouten maken mag
 - Leertaken op maat en doelen stellen
 - Conditie creëren voor uitdaging
 - Beschikbaar zijn wanneer het kind hulp nodig heeft
 - Feedback geven en aanzetten tot reflectie

6. INFOGRAFIEK: TIPS VOOR HUISONDERWIJZERS

6.1 Nederlandstalige versie

DIVERSE ACTIVITEITEN

Zorg ervoor dat jouw kind aan culturele, sociale en sportactiviteiten kan deelnemen om zijn talenten en vaardigheden te ontplooien. Het leren gebeurt door oefeningen te maken en op allerlei andere manieren.

COMMUNICATIE

Ga zoveel mogelijk in dialoog met jouw kind en sta open voor zijn mening. Leg de nadruk op opdrachten die op een succesvolle manier werden uitgevoerd en leg aan jouw kind uit dat het geen kwaad kan om fouten te maken. Door fouten te maken kan je ook veel bijleren.

EMOTIES

Heb aandacht voor de gevoelens van jouw kind en laat jouw kind duidelijk weten dat je aanwezig bent voor ondersteuning.

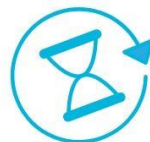

RITME VAN HET KIND

Hou rekening met het leer- en ontwikkelingsritme van jouw kind. Als de ene methode niet werkt, ga dan op zoek naar een methode die beter bij jouw kind past. Laat indien nodig het formele leren even los als het momenteel niet meer lukt.

JOUW EIGEN RITME

Vergeet jezelf niet: laat aan jouw kind weten op welke momenten je tijd voor jezelf neemt. Door zorg te dragen voor jezelf word je ook sterker in jouw ouderrol en kan je jouw kind gemakkelijker begeleiden.

DEZE TIPS ZIJN GEBASEERD OP EEN ONDERZOEK
NAAR DE ERVARING VAN HUISONDERWIJZERS

VOOR MEER INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK,
STUUR EEN MAIL NAAR EDU.ENS.EVO@GMAIL.COM

6.2 Franstalige versie

CONSEILS POUR PARENTS EN
ENSEIGNEMENT À DOMICILE

COMMENT STIMULER LA MOTIVATION DE TON ENFANT?

ACTIVITÉS DIVERSES

Fais en sorte que ton enfant participe à des activités culturelles, sociales et sportives pour développer ses talents et capacités. On peut apprendre en faisant des exercices et aussi de plein d'autres façons.

COMMUNICATION

Discute le plus possible avec ton enfant et écoute ce qu'il a à dire. Met l'accent sur les choses qu'il a réussi à accomplir et explique-lui qu'il n'y a pas de mal à se tromper. On apprend aussi en faisant des erreurs.

EMOTIONS

Sois attentif aux sentiments de ton enfant et montre-lui que tu es présent(e) pour le soutenir.

RYTHME DE L'ENFANT

Tiens compte du rythme de développement et d'apprentissage de ton enfant. Si tu remarques qu'une méthode n'a pas d'effet, va alors à la recherche d'une autre façon de faire. Laisse l'apprentissage formel de côté pour un moment si nécessaire.

TON PROPRE RYTHME

Prends du temps pour toi-même et prévient ton enfant des moments que tu choisis. En prenant soin de toi, tu deviens plus fort(e) dans ton rôle parental et tu arrives plus facilement à aider ton enfant.

CES CONSEILS SONT BASÉS SUR UNE RECHERCHE SUR
L'EXPÉRIENCE DES PARENTS QUI FONT
L'ENSEIGNEMENT À DOMICILE

POUR PLUS D'INFORMATION SUR LA RECHERCHE,
ENVOI UN MAIL À EDU.ENS.EVO@GMAIL.COM